

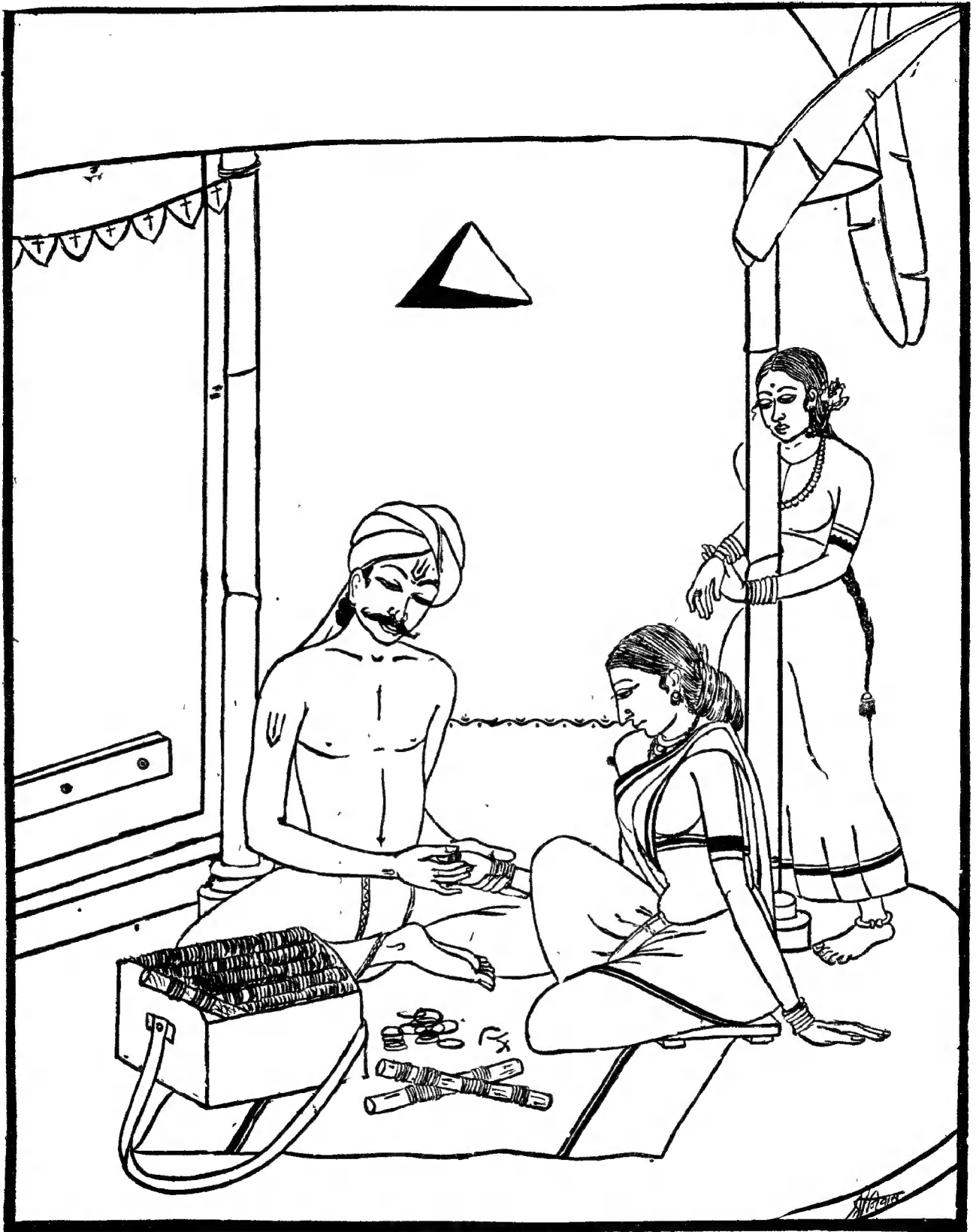
ఆంధ్రపత్రిక

సచిత్ర వారపత్రిక

4 అంశ
28-

ANDHRA PATRIKA ILLUSTRATED WEEKLY

గజల విత్తము

చిత్రకారుడు: ఎస్. శ్రీనివాసరావు—మద్రాసు

సంవత్సర చందా
రూ. 12-0-0
విడిపైలిక 4 అ.

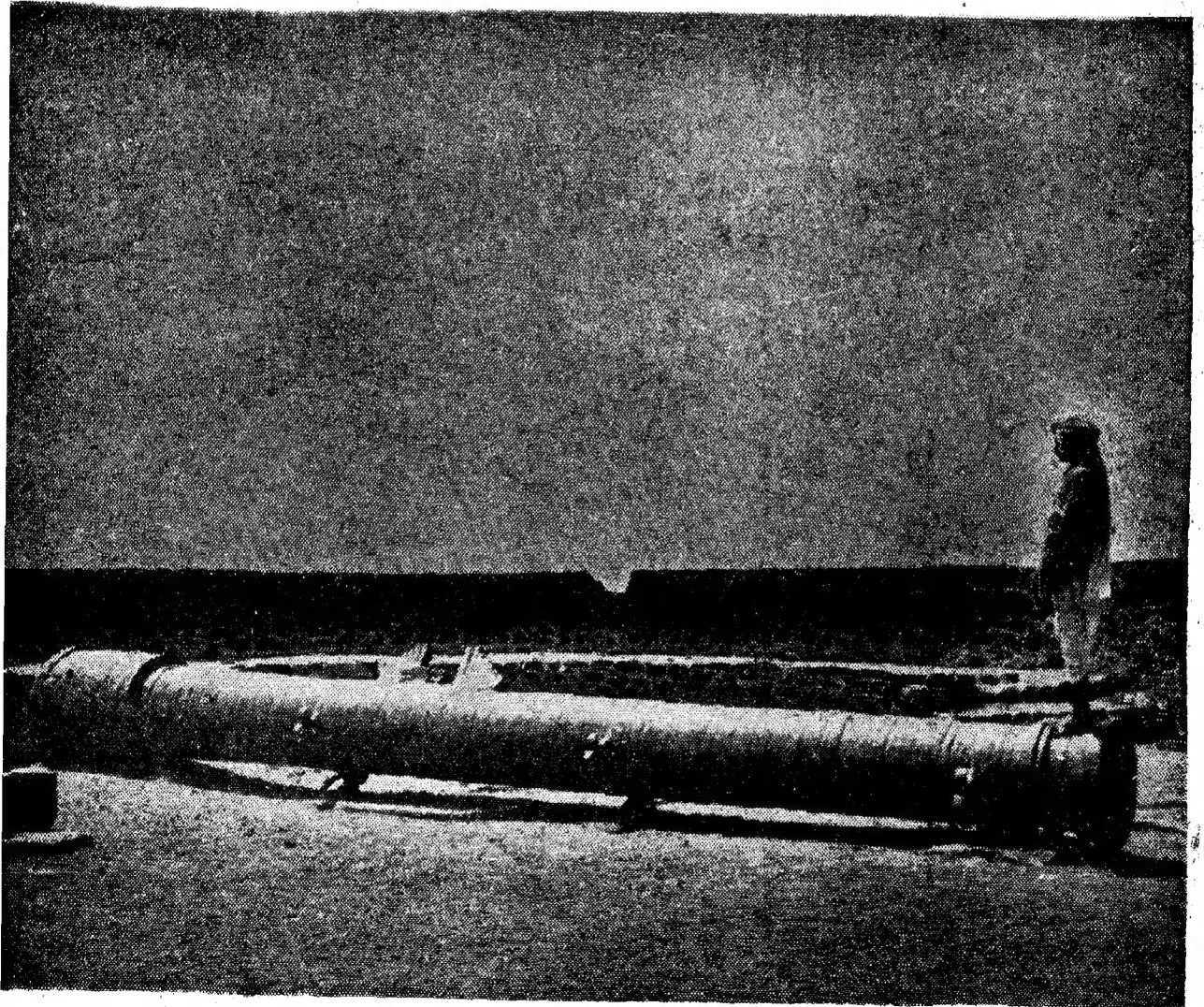

సంపుటము 40
సంచిక 4
28.9-55

సచిత్తవారపత్రిక

Founder : K. NAGESWARA RAO

మన్మథ నిజ భాద్రపద శుద్ధ ద్వాదశి బుధవారం

బీజాపూర్ ఫిరంగి

ఫోటో: వి. కేశవశర్మ—మద్రాస్.

ముఖచిత్రం : ఎ. వి. ఎమ్.

వారు ఇటీవల విడుదలచేసిన

"వది నె"లో సావిత్రి.

సీతమ్మకల్లి — 8
యజమాని — 11

విషయానుక్రమణిక

దావాగ్ని — (సీరియల్) 12
సామంతం — 19
కోలుగోల — 25
వనితలోకం — 27

కలిసిరాని కన్నీడు — 38
బాలసాహితి — 38
కథాగేయ సుధానిధి — 38
మార్టిన్ రాట్లర్ — (సీరియల్) 38
వీరాగ్రేసరుడు రెయికో — 43
సినిమా — 50

వాసంతి ఇంట్లోనే వుండేపోయింది

తిరుదాంకో

వీవా: వాసంతి ఏది?

నేను వాసంతి ఇంటికే వెళ్లి చూస్తాను.

వాసంతి: ఇంట్లోవుండి ఏమి చేస్తున్నావు?

వాట తిరుదాం ప్రాప్తి లేదు వీవా. నా బట్టలు చిరిగి పోయినవి.

అ-నేను ఈ విషయాన్ని గూర్చి పీకో చూట్టాడంటుంది...

వాసంతి: పిచ్చి బట్టలను తీసుకువచ్చాను వాటిని వాడుతావా?

శవ్వకండా: ఇంకెట్లు వాటిని కుర్లంగా చేయగలను?

వనలైక్ నమ్మను ఉపయోగించు-నేను చేస్తున్నట్లు. అప్పుడు వాదనక్కర్లేదు. వాడుకు బట్టలం పోగులను తెండును మరియు బట్టలం త్వరలో చిరిగిపోవనట్లు చేయును.

(తెగిన-పోగులు పెద్దవిగా మారబడినవి)

నా బట్టలను వనలైక్ ఎంత కుర్లముగా ఉత్తుకు ఉన్నట్లే చూచి:

నేను, నేనే వనలైక్ నమ్మను కొంటాను!

వనలైక్ యొక్క ఉమ్మడియిన మరగ బట్టలను వాడుకుంటానే తెల్లగాను మరియు కాంతివంతముగాను ఉత్తుకును. ఇప్పుడు నా బట్టలు చాలా కాంతివంతము మున్నును. తమర వనలైక్ నాకు తీయిన ముగియను.

SUNLIGHT SOAP

ననలైక్ సబ్బు బట్టలు చాలాకాలము మున్నునట్లు చేయును
వారకడికం కయాకచేయబడినది

S. 234-X52 TL

నీ తమ్మ తల్లి

రంధి సోమరాజు

నీ తమ్మకు ఒక కొడుకు, ఒక కూతురు ఉన్నారు. కూతురు పేరు సుబ్బమ్మ. తల్లి ఆమెను ముద్దుగా 'సుబ్బమ్మా' అంటుంది. కొడుకు పేరు రామారావు. వాడు చదువుకుంటున్నాడు. పై స్కూలుకు రోజూ వెళ్ళా వస్తున్నాడు.

నీ తమ్మకు కూతురువల్ల ప్రస్తుతం ఏ బాధ లేదు. ఆమె పెళ్ళి ఎప్పుడో జరిగిపోయింది. పై పెచ్చు ఇప్పుడా కూతురే ఇంటికి పెద్ద కొడుకులా ఉపయోగపడుతూంది. ఇక ఆమె కొక కూతురుకూడా ఉంది. ఆ పిల్ల పేరు చిట్టి. చిట్టి మూడోతరగతి ముచ్చటగా చదువుకుంటోంది.

నీ తమ్మ చాల గడవరి. తనదానికి ఏమీ లేకపోయినా, బడాయి కబుర్లు బహు చక్కని మితాయిఉండటాగచేసి, చుట్టు ప్రక్కలవారికి రోజూ ఫలహారంగా పెద్దుంది. వరీ మాటలకోసం చేరేవారికి ఆమె కబుర్లు తియ్యగాఉంటే ఉండొచ్చేమోగాని, తదితరులకు ఆమె అన్నా.. ఆమె మాటలన్నా ఎంతో ఏవగింపు. పూటకు తికాకా లేదుకొని, మాటలు చూస్తే కొంటలు దాటతాయని ఆమెను అన హింసించుకుంటారు.

నిజానికి నీ తమ్మకు కుటుంబం గడవడమే చాల కష్టమైపోతోంది. పాపం ఆమె రోజూ ఈ విషయమై ఆలోచిస్తూనే వుంటుంది. తనకూ, తన కొడుక్కూ లిండి కావాలి. బట్టలుకావాలి. ఇంటిదై కావాలి. చదువుకు, జీతం కావాలి. పుస్తకాలకు డబ్బుండాలి. ఇవన్నీ ఎలా జరుగుతాయి? ఇవన్నీ ఎలా సాగుతాయి? ఆ చచ్చిపోయిన పెద్దమనిషి చిల్లిగవ్వ మిగల్గుకుండా 'శారీ' అన్నాడు. అతను బ్రతికుండగా చేసిన ఘనకార్యమల్లా అమ్మాయిని ఇంత ఉన్నవాడికి ముడివేయ్యడంతో సరి పోయింది. 'దానితో' అతని పని అయి పోయిందనుకున్నాడు. ఈ భార్య ఏమై పోవాలి...ఈ కుర్రకుంక ఏం కావాలి... అన్న బెంగనా లేకుండా చల్లగా దాటుక పోయాడు. ఈ భార్యంతా తనెల్లా మాయ గలదు? నోరుందింటేనే అయిపోకుండా? ఊళ్లో చిల్లిగవ్వ అప్పు పుట్టదు. అయితే ఏం...? సంసారాన్ని ఓ ఒడ్డుకు ఎట్లాగో అట్లాగ లాక్కొన్నాంది. ఇందుకనే ఏను

గంత తండ్రి ఉండేకన్నా...ఏకులబుట్టంత తల్లి ఉంటే చాలన్నాదు. ఇదే ఆయనై లేనా...ఎప్పుడో సవాళినుల్లో గలిసిపోయే వాడు. ఇప్పుడీ బాధంతా తనమెడకు చుట్టుకుంది; అనుకుంటూ ఒక్కొక్క అర్ధరాత్రి ఆమె నిట్టార్చింది. అలాగని ఆమెనిబ్బరం ఎప్పుడూ సడలిపోలేదు.

సుబ్బమ్మలు కాపురంకూడ ఆ పూళ్లోనే. అందువల్ల, నీ తమ్మబాగా సగం ఉపశమించింది. రోజూ ఆమెదగ్గకు పోయి అన్నం, కూరలూ తెచ్చుకొనేది. అని తెచ్చేప్పుడు ఎవరేనా చూస్తారేమో అని, పెద్దపనిలచేతిగులో వాటిని కప్పితచ్చేది. అప్పటికీ 'ఏమిటండీ పిన్నిగారూ...అలా పట్టుకొని వస్తారు' అని ఎవరేనా అడిగారంటే... పాపం ఏం జేస్తుంది. ఏదో ఒకటి జవాబు చెప్పాలిగా..... "ఏముందన్నా... మా అల్లుడిగారింటిదగ్గల ఒకటుంటే, ఒకటుండదు. అది రోజూ పోరుపెద్దానే ఉంటుంది ఇంట్లో టిఫినికేరేజి అవసరం ఉందని. కాని కొనడమే...దుకాణం దగ్గ అకు మాత్రం భోజనం కేరేజిలోకప్ప పంపాదని ఆజ్ఞలేస్తూ వుంటాడు. అది మరి కారేజి ఎక్కడనుంచి తెస్తుంది? ఎవరుగాని ఇస్తారు? ఈ పూళ్లో తమ వస్తువులు మరొక్కరి కిచ్చేవాళ్ళుకూడా ఉన్నారటన్నా... చూయమండావురా. ఎవరిదగ్గలేనా వుంటే, లేరగా వజేసుకుందామనే వుంటుందిగాని, అవసరాని కింత ఆదుకుందామని ఉండడకదా...టిఫిను కేరేజి ఇచ్చినంత మాత్రాన వాళ్ళ సామ్యం పోతుందో...అరిగిపోకుండా... చిరిగిపోకుండా...నే నెప్పటికీ అంటూవుంటాను. ఎందుకే అడమైనవాళ్ళనూ అడుగుతావు... మన ఇంట్లో ఉందికదా....సన్నశిగి పట్టుక పోరాదూ...అని; దానికేమిందో తెలుసా తల్లి...అదికాదే అమ్మా...అందిరి మన నులూ ఒక్కలాగుండవు. ఒకండుకు పోస్తే, ఒకండుకు త్రాగాడని; నువ్వు ఒకండు కిస్తావు. తిరిగి నేను దాన్ని నీ కిచ్చేసేప్పుడు, ఈ ఇరుగు పొరుగు అమ్మలక్కలు ఏమునుకుంటారో తెలుసా...చూడండి.... అమ్మగారి కలా దొచిపెట్టుందో అని అడి పోసుకుంటారు అంది. చూడు అమ్మాయి... పుజ్యానికిపోతే పాప మెదురెందని; లోకం వరుస ఇలా వుంటుంది. కూతురును తల్లి

చూడకూడదు. తల్లి కూతురును చూడ గూడదు. తల్లి కూతురుకు ఏమి పెట్టినా పెట్టొచ్చుగాని, కూతురు సొమ్మ తల్లి ఇంతకూడ తినకూడదు. ఇంతకీ ఆ మారాజు మా కింత ఏదో ఇచ్చిపోయాడు. ఆయనగారి ప్రావిడెంటు ఫండ్నా, ఇన్ను రెన్నుడబ్బా...వాటినిద రాతే వడ్డి డబ్బులు...మాకు చాలవు...మేం మాత్రం ఎంతమంది వున్నాము. మా కతే ఎక్కి రేక్కి. ఇంతకూ నీకు తెలుసు కాబట్టి నువ్వు సమ్మతావు. వాళ్ళ కేమి తెలుసమ్మా....నాలుక ఎటు తిరిగితే అటే మాటలంట్టారు అంటూ అక్కడనుంచి కదిలిపోకుంది.

కదిలిపోతూ...కదిలిపోతూ...విడిత్రంగా నవ్వుతుంది. నవ్వి 'చూడే...అమ్మాయి... అవునుగాని, నువ్వు నీళ్ళోనుకున్నావటగా...నువ్వు చెప్పకపోతే అయిపోయిందనుకున్నావటే'...ఇప్పటి పిల్లలకేమిటోగాని, ఇంత లేసి సిగ్గులేమిటమ్మా...అంటూ ఇంటికి దారిలీస్తుంది. ఆ అమ్మాయిని అలా పూరిగా ఉట్టేసి, తనంటే ఎక్కడలేని ప్రేమ, ఆమె ఒకబోసేట్టు మరిచేసుకొని తృప్తిపడుతుంది.

ఇక ఉన్నకాస్త డబ్బూ వడ్డీలకు తిప్పుతూ వుంటుంది. పెదవార్ల అవసరాలు ఆమెకు ఘోరమైన తపస్సుగా కనిపిస్తాయో ఏమో...కని విసి ఎరుగని వడ్డీలు,ఆ తపస్వలకు శిక్షలుగా విధించి, తన జీవితాన్ని మలాగ్గా ఓ ఒడ్డుకు ఈడ్చుకొచ్చేస్తూంది.

నీ తమ్మకు కూతురుమీసకూడ అంత సమ్మతంలేదు. తను రోజూ ఆమెదగ్గకు పోయి, 'ఏదో ఒకటి తీసుకొని వస్తాండంటం; ఎంత కూతురైతే మాత్రం ఎన్నాళ్ళు సమీక్షుందని—ఆమెనుకూడ ఓకంట కనిపెడు తొనే వుంటుంది. అప్పుడప్పుడు, 'మీ నాన్న ఉంటే ఎందుకమ్మా నాకీ కషలు.... ఆ వెళ్ళవని ఓ దారిలో పెట్టి, ఓ ఇంటినాటి చేసేవరకూ, ఎవ్వరేమన్నా నోరు నొక్కుకొని పడిఉండక తప్పేట్లు లేదు. లేకపోతే ఎప్పుడైనా చూశావటే ఆ ముదవచ్చువాళ్ళందరితోనూ ను మాటలుపడటం? నువ్వు ఇంతకూ నీకు ఏం పెట్టేస్తున్నావనే...అందరూ అలా రాలిపోతున్నారు. పెద్దకూతురు పెద్దకొడుకుతో సమానంగా... నువ్వు ఈమాత్రం సహాయం చెయ్యకూ

డమా...మన నూర్యనారాయణే బ్రతికి వుంటే...నన్ను అడుగుతీసి అడుగు వెయ్యి విచ్చేవాడటే...నేవుడు నన్నే నా తీసుకో పోయాడు కాదు. పాపిష్టి దాన్ని ఇంత బ్రతుకూ బ్రతికి అడ్డమైనవాళ్ళందరి తోనూ నే నెందుకు చెప్ప మంటున్నా? కంటికి కంటేలానే...జీవరు ఆడుకోయా...కంటలు మనకే వచ్చాయా...వాళ్ళకు రావూ...నువ్వు ప్రతి వానికి అంత భయపడగూడదే అమ్మాయి... మన డబ్బు ఇవ్వమొచ్చినట్లు చేసుకుంటా... ఆ బయలు వాళ్ళ కెందుకు చెప్తూ ఉన్నా? బానీ వాణేమయినా పరాయవాదా...నీ తమ్ముడేగా...వాడికి చిట్టి నెలగా ఇచ్చి పెళ్ళిచేస్తావుగదా...ఎవరో ఏదో అనుకుంటారని, మరి నువ్వుకూడ అలా భయపడి పోతే ఎలా చెప్ప... అనేది.

అప్పుడప్పుడు, 'మీ ఆయనకు మరి అంత ఒడిగి ఉండకే తల్లి...రెహమా పో మళ్ళీ ఓ విడతలివి కావోతున్నావు. నీకామాత్రం న్యతార్థం లేదటే...నీకు ఏవి కావాలి అని కొని తెప్పించుకో...అలా మెత్తిగా ఉంటుంటే ఎలాగే...అయ్యో నీచ్చిత్తి.. నా కడుపు నెలా పుట్టావే...మరి అంత మెత్తకా...అసలే అల్లుడికి వరాకూ అదీ పోయ్యి. తేబులోనే డబ్బు లనీ ఉంచేస్తూ ఉంటాడు. ఏ దానీస్టిల్లా చూసిందంటే చూడు...అవి కాస్తా కాజేస్తుంది. నువ్వు కొంచెం వెయికళ్ళతో కనిపెట్టుకొని చూస్తూ వుండాలి. నీకు ఇబ్బంది లేకపోతే, రాత్రి నాటిని నీ పెట్టెలో వాచి, బ్రాడ్లున్న అతను కొట్టునట్టు వెళ్ళేప్పుడు తీసి ఇవ్వుంటే సరి. నీకు ఏమీ తెలియదే.. అన్నీ చెప్పాలి...' అంటుంది. అలా అని, 'చూడు నువ్వులా..తమ్ముడి జీతం కట్టాలి. ఓ అయ్య నూపాయలుంటే ఇవ్వు' అని చల్లగా పుచ్చుకొని ఇంటికి వేచేస్తుంది.

2

ఇలా ఆగని కాలంలో పాటు నీతమ్మ కూడ ఆగకుండా సంతారాన్ని దొర్లించుకో పోతూంది.

ఈలోగా రామరావు స్కూలు ఫైనలు పాస్యయ్యాడు. చిట్టి భర్తభారంలోకి వచ్చింది. ఇక ఆమె అల్లుడు అత్తగా ఒక లారీ కొని యజమాని అయ్యాడు. దీనితో

నీతమ్మ కూతురు ఓ పిల్ల జమిందారిని స్థాయి లోకి వచ్చింది.

ఇప్పటివరకు నీతమ్మ తన కొడుకు చదువు స్కూలు ఫైనలుతో ఆపు చేయవలసి లనుకుంది. కాని ఇప్పుడా విషయం వీర మించుకుంది. మెల్లగా కూతురుదగ్గర చేరింది. కాని వెంటనే, కూతురువల్ల ఈ పనికాదు అనుకొని, అలాగేనే ఆ విషయమై కదిపింది. 'అమ్మాయి స్కూలు ఫైనలు పాస్యయ్యాడు' అంటూ.

అత్తగారితో ఎక్కువగా మాట్లాడే అలవాటు, పాప మా అల్లుడికి ఎప్పుడూ లేదు. కాని అతనికి అత్తగారి వాగ్దారే బాగా తెలుసు. ఆమె ఎందుకుంటా ఆమె మాట తెలుసుకుంటే బహు కష్టం. కాని మెల్లగా, 'మునిపిపాలిటిలోనో, దివ్యేంద్రావోళ్ళలోనో ఎక్కడో ఓ దగ్గరి ఉన్నాడని దొరికేట్లు చూస్తానంటే' అన్నాడు; అత్తగా రింత కన్నా ఎక్కువ కొరదనుకున్నాడు కాబోలు.

వెంటనే ఆ అత్తగారు అందుకుంది. 'అదేమిటి నాయనా! నువ్వుకూడ అలా అంటావు.'

పాప మా అల్లుడు ఆమెవైపు విత్తర చూపులు చూస్తూ ఉండిపోయాడు.

ఇక ఆమె మొదలు పెట్టింది. 'కూసాని కైవా...నుఖానికైవా... ఇక నువ్వేగదా నాయనా మాకు...వా డిప్ప డింతవాడయ్యే డంటే నీ చలవనల్లేకదా...ఏమాట కామాటే చెప్పకొనాలి. మాకు నువ్వు చేసిన పాపం... ఇందింటున్నాడు బంధువులు ఒక్కరు గాని చేకారా...ఎలాగైనా నీ సాటి వాళ్ళ కలా వస్తుంది? చిట్టిని తమ్ముడి కిచ్చుకోవా లని అనేమో తెగ ఉబలాటవడుతుంది. నా మట్టుకు నాకు చిలకా గోరింకల్లాగ ఉంటారు...నీ లిద్దరికీ ఆ చూడుమన్నా ఎత్తుకు వడతాయా అని ఆశ్రయమొరాయగమూరికి దగ్గరి పెట్టుకొని లోకా లేద మకో...అయితే మన మనుకున్నంత చూత్రంలో అన్నీ అయిపోతాయా...కాలం కలిసిరావాలి. వాణేమో బి. ఏ. వరకూ వదులుతానని, తెగ మొరాయిస్తున్నాడు. తూట గడవడమే కష్టమైపోతూంటే ఎందుకు నాయనా ఈ చదువులు...అంటే వాణేమిటో లిక్క మొగ మోకాడు నాయనా...అయితే ఉంటే నోరునిడిచి వదులుకుంటానంటున్న కుర్రాడ్ని అలా గాలికి విడిచిపెట్టేసేవాడా...అని కళ్ళనీళ్లు పెట్టుకున్నాడు. ఆడముండని; నే సంతకన్నా ఏమి చేయగలను? నాదగ్గరి ఇలా గుణునూ కూర్చోకపోతే, పోయి మీ బావగార్నడగ రావటరా...అంటే - అదేమిటో వాడికి

నీగట నాయనా...నీ దగ్గరే నీగయితే, ఇక వాడు ఎందుకు పనికివస్తాడూ అని. ఏదో ఈ నాలుగేళ్లుపోతే, పిల్లకూడ కొంచెం ఎదుగుతుంది. అప్పటికి వాడు బి. ఏ., అది స్కూలు ఫైనలు, పాస్యయితే వాళ్ళ వాంఛత్యం ఇక చెప్పలేరమా నాయనా... పూర్వకాలంలో ఏముంది? చదువులేదు. సంధ్యలేదు. మా మాటా... మేమూ... ఎంతో మొరటుగా ఉంటాము. మాకు నాజాకు ఏం తెలుస్తుంది. నా కేమిటో ఈ చదువుకున్న వాళ్ళ నుమానే ఎప్పుడూ ముచ్చటేస్తుంది. వాళ్ళ కుత్తిత, వాళ్ళ మాట వాగ్యత నా పోటి దాని కి రమ్మంటే వస్తుందా...ఎంత నెమ్మదిగా ఉంటారు... ఎంత పొందికగా ఉంటారు...' అంది.

అల్లుడు నువ్వారావు గొంతులో వచ్చి వెలక్కాయ వడింది. నాలుగు సంవత్సరాలు చదివించడానికి, ఒక కుటుంబాన్ని పోషించడానికి, తనమాత్రం కొట్టికత్తరుడా ఏం? వైస పటారం లోన లాటారం అని, లారీ కొన్నంతమాత్రాన, అయిపోయిందా.. దీనికి ఎన్ని అప్పలు వెయ్యలేదు. ఆ అప్పల్ని తీర్చి క్షేమంగా, ఇంటిబడి నప్పుడు గదా...అనుకుంటూ మాటా మంతి లేకుండా ఉండిపోయాడు.

అప్పుడే, 'ఏం నాయనా...వాడ్నిక్కడకు పంపేదా...' అంది అత్తగారు.

వెంటనే అతను జవాబు చెప్పలేకపోయాడు. కాని చిట్టినిచ్చి ఆ అమ్మాయికి పెళ్ళిచేస్తామనకదా అనుకున్నాడు. మెల్లగా 'సరేనంటే' అన్నాడు ఇక చేసేదేమీ లేనట్లు; అక్కడే మంచమీద పడుకొని నిద్రపోతూన్న బాబువైపు దృష్టి ప్రసరించి.

వచ్చిన ఏని సాధించిన నీతిమ్మ, 'అలాగే నాయనా...నిన్ను నేను మరీ ఇబ్బంది పెడుకున్నా ననుకోకు. పెళ్ళివాడు చూవాడికి నువ్వేమీ చదివించనక్కర్లేదులే నాయనా...' అంటూ నవ్వి, 'వస్తానే నువ్వులా...' అని, 'చిట్టి...ఇక మీ కాక దగ్గరే నువ్వు వదులుకోవే...బాగా అబ్బుతుంది' అని ఆ పిల్లవైపు తకతక నవ్వుతూ చూసి ఇంటికి దారిగిసింది.

చిట్ట, 'పో...మామ్మా...!' అంటూ, లోపలి గదిలోకిపోయి, దుప్పటి కొంగు పుచ్చుకొని, వట్టిమంచమీద ఒకసారి దొర్లింది. తీరా ఆమె తనకు తాను తెలుసుకునే స్థితికి వచ్చేసరికి, ఆమె నిందా దుప్పటి చుట్టుకొని ఉంది.

అత్తగారు అలా వెళ్ళగానే నువ్వారావు ఆమె కాకచక్కానికి ఆశ్చర్యపోయినా, 'పెళ్ళివాడు కట్నంగా ఏమీ ఇవ్వక్కర్లేదులే నాయనా' అన్న ఆమె మాటకు ఎంతో బాధపడిపోయాడు. ఇందమ్యంపై అందమ్యలా మాట్లాడిందేకాని, ఎక్కడా ఏకోకానా ఆపేతే ఉండి మాట్లాడినట్లు

అశానెల
అశానెల ప్రభుత్వం
కామ్రే - కమిషన్
ఈ కమిషన్ సానిటో నామం
మీ ఇష్టం ప్రకారం, ముఖ్యమంత్రి, అమాయమం
యంత్రం కోసం, ముఖ్యమంత్రి, అమాయమం
చట్ట ప్రకారం, ముఖ్యమంత్రి, అమాయమం
సాంబలకె
ముఖ్యమంత్రి, అమాయమం

లేదని లోలోన ఏమిటోగా అయిపోయాడు. ఇక నీతమ్మపని ఇప్పుడు బాగానే ఉందని చెప్పాలి. ఆమె చక్కగా గోదానాకటి కొంది. దాని పాలు పూర్తిగా ఒక్క చుక్కైనా మిగలకుండా పిండి, వాటిలో తనకు తప్పి తీరినన్ని నీళ్ళు కలిపి, పాలపాడి చల్లి, శేరు పదకొలకు తక్కువ కాకుండా అమ్ముతూంది.

కొడుకు నీనిహలు అనీ చూడటానికి ఉబలాటపడితే, అతన్ని గట్టిగా మందలిస్తూంది. వాడు స్నేహితులతో తిరిగి ఇంటికి తిన్నగా వేళ్ళకు రాకపోతే గట్టిగా కూకలేస్తూంది. సాయంకాలం పిల్లలకు ప్రైవేటు చెప్పమని అతన్ని పీక్కుతంటుంది.

వాడి బుద్ధి ఎప్పుడూ చదువుమీదే లగ్నమయిఉండేందుకు, అప్పుడప్పుడో సాతం చెపుతూంది. 'మీ బావ పైకి అలా ఉంటాడుకాని, వరీ కుళ్ళుబోతురా... నువ్వు బి. ఏ. నరకూ చదవడం అతనికి ససేమి ఇవ్వలేదు. చిట్టినికూడ నీకు అతనికి వ్యాసనిలేదు, ఏమనుకుంటున్నావో... అక్కను రోజూ రాత్రిళ్ళు దంపుతుంటూ వుంటాడు. మీ అమ్మగారికి నువ్వు మా సంసారాన్నంతా దోచి పెడుతున్నావు. నీకు సిగ్గులేదు..అంటూ ఆడదానిలా దాన్ని సాధిస్తూ వుంటాడు. నువ్వు తిన్నగా ఉడివక పరిక్షల్లో డింకీలు కొట్టావంటే, ఈకాస్త సహాయంకూడా చెయ్యడు. పెద్ద పులిలా నే నున్నాన్నాళ్ళే నాయనా ఈ సహాయం. మీఅక్క కంటలు తలలో నాలుకే లేదు. అతనంటే చూడలిపోతుంది. నువ్వు చదివి ఉద్యోగాలు చేస్తావనీ, పూళ్ళు ఏలుతావనీ, నన్నింటి కుటుంబాదానీ నేనేదో ఆశ పడుతూ వుంటే, మరి నువ్విలా తిరుగుతూ వుంటే ఎలారా మరి...మన తాతాతెంత... మనమెంత... మనరోజులు బాగులేవురా నాయనా...' అని హెచ్చరించేది.

పాపం రామరావు తల్లి వడుతూన్న కష్టాలను పూర్తిగా అవగాహన చేసుకున్నాడు. తల్లికినుమంతకూడ కష్టం కలిగించగూడదని మనసులో నిర్ణయించుకున్నాడు.

తల్లిని ఎప్పుడు కుటుంబాదానా... ఎప్పుడు సాటివారిలో తలెత్తుకొని తిరిగిట్టు చేస్తానా... అని ఎప్పుడూ ఆలోచిస్తూ ఉండేవాడు. రాత్రిళ్ళు అతని కప్పుడప్పుడు ఈ విషయాల మీదే కలలు వచ్చేవి. తన పెద్ద ఆఫీసరు అయినట్లు, తల్లిని పట్టుదిక్కు మగ్గి కూర్చుండబెట్టి, బంగారుపళ్లెంలో పంచభక్తి పరమాన్నాలూ తన తీసుకపోయి ఆమెకు పెడుతున్నట్లు, ఏవేవో తియ్యని కలలు కనేవాడు.

ఇక తనతల్లి. అంటే, ఆ ఇరుగు పొరుగు వాళ్ళకంటే కొంతదేవుడమో అర్థంకాక తగవలిగిపోయేవాడు. తన తల్లికున్న తెలివి

కాని, తాకికజ్జనం కాని, సమయస్ఫూరి కాని ఆ పీధిలో ఒక్కరికీ లేవని ఎప్పుడూ మురిసిపోయేవాడు. ఇంత చదువు చదువు తూన్న తనకుకూడ, తలి మాటాడుతూన్న మాటల్లోని అర్థం ఎంతో ఆలోచిస్తేకాని, అర్థంకావడంలేదు. నిజంగా అమ్మే... చదువుకొని ఉంటే ఈజీకాన్ని పాలించేది కదూ... అనుకొని ఏమిటో పిచ్చిగా లోలోన మురిసిపోయేవాడు.

3

నీతమ్మ ఆ నాలుగుసంవత్సరాలు నాలుగు రోజులుగా కాకపోయినా, ఏమంత కష్టం లేకుండానే దాటేసింది. తనుచేసిన ఘన కార్యానికి ఆమె మనసునిండా సంతోషించింది. ఇటు కొడుకు బి. ఏ. ఘన కౌనులో పాఠ్యసయ్యాడు. అటు చిట్టి స్కూలు సైనలు పాఠ్యసయింది ఇక తన కష్టాలు కాటికి చామకున్నట్లే అనుకుంది. నుఖాన్ని సృష్టించుకున్నాను అనుకుంది. కాని ఏమిటో చిట్టి అనుకున్నంతగా ఎదగలేదు. దాని కళ్ళల్లో కాంతి తప్పించి కేరీరం పుషిగాలేదు. ఆమె ఇంకా వ్యక్తులు కాలేదు. పీలగాఉంటోంది. ఏమిటో ఎప్పుడూ ఆలోచిస్తూ కూర్చుంటుంది అనుకుంది.

ఇది ఇలా ఉండగా, అనుకోని సంఘటన ఒకటి జరిగింది. దీనితో పరిస్థితులన్నీ మారిపోయాయి ఒకరోజున ఆమె అల్లుడుగారి లారీ ఒక వంతెనమీదనుంచి క్రిందకు తిరగబడింది. లారీ ఇంజనుతో సహా ఎంగుకూ పనికిరాకుండాపోయింది. తర్వాత ఇన్నూరెమ్మ కట్టడంవల్ల రావలసిన పరిహారం రాకుండాపోయింది. దీనితో పచ్చగా కనిపించిన సంసారం ఒక్కసారి విషవాయువులు సోకిన చెట్టులా మాడిపోయింది.

ఈవార్త వివగానే నీతమ్మ గుండెలు కొట్టుకున్నాయి. కాళ్ళు తడబడ్డాయి. ఆమె

మనస్సు పరిపరినిధాల పోయింది. తానొకటి తలి స్నేహ మొకటి తలచినట్లుంది. అల్లుడు దగ్గరకుపోయి అతనికి ధైర్యం చెప్పింది.

'ఏచారింపకుబాబూ... పోయిందాన్ని మనం తిరిగి ఎలాగూ తీసుకరాతే... నువ్వు సరిగ్గా తలచుకోవాలేగాని, ఇలాంటి లారీలు ఓ వెయ్యి మూడోనాటికి కొని పారేయ్యవూ' అంది.

ఆ అల్లుడు పాపం అమాయకంగా 'నా దగ్గర ఏముందండి కొనడానికి... బోలెడన్ని అప్పులున్నాయి' అన్నాడు దుడ్డంతంతో.

'అలాగా నాయనా.....' అంటూ ఆ అత్తగారు కూతురుదగ్గర కూర్చొని, 'అయ్యో తల్లీ నీ కెంత కష్టమొచ్చిందే...' అని కాస్తేపు కళ్ళు ఒత్తుకొని, చిట్టిని పలుకరించి, 'ఇక్కడికివాళ్ళ మీ మామయ్య వచ్చేవటే...' అని ప్రశ్నించింది. చిట్టి, 'వచ్చేడు మామ్మా... ఇప్పటివరకూ ఇక్కడే ఉన్నాడు' అంది. 'సరే. వస్తానే... నువ్వు కూడా అలా మతిపోయినదానిలా తగలబడక, మీ అమ్మకు కొంచెం ధైర్యం చెప్పు. పోయినదానిగురించి అలా బెంగుట్టుకపోతారే...' అంటూ చల్లగా ఇంటికి బారుకుంది.

ఆ నేరీ నీతమ్మ మనసు మనసులో లేదు. ఆమె తీవ్రంగా ఆలోచించింది. ఆ ఆలోచనల తీ వరలోమూర్ఖపగ్గంతమూ అయింది. ఇటు కొడుకు... అటు కూతురు... ఆమెలో కదలసాగారు. ఆమె తన మళ్ళీ చీకటి కోనేటిలోనికి ప్రోసి వేయపడుతూన్నట్లు వాడలిపోయింది. నేనేం పాపము చేశాను తండ్రి... మాకీ కని అనుకుంది. 'ఈ కష్టాలొంచి మమ్మల్ని కుఖంగా బయటకు నెట్టి వేయి బాబూ' అని భగవంతుని ప్రార్థించింది.

4

ఇది ఇలా ఉండగా, ఆ పూర్ణి నెల్లి

సిద్ధముగా ఉన్నది

టామ్ సాయర్ ప్రపంచయాత్ర

అనువాదం :

నండూరి రామమోహనరావు

వెల రు 2-0-0

తపాలాఖర్చు ప్రత్యేకము

ఆంధ్ర గ్రంథమాల - మద్రాసు 1.

ఆంధ్రపత్రిక

స చి త్ర వా ర ప త్రి క

పిల్లల ప్రత్యేక సంచిక : ముఖ్యగమనిక

దసరాకు బడులు దీపావళికి వెలువడుతుంది.

ఆంధ్రపత్రిక సచిత్ర వారపత్రిక పిల్లల ప్రత్యేక సంచిక ఏటా దసరాకు ప్రచురించబడుతున్నది, అదేవిధంగా ఈ సంవత్సరం కూడా ప్రకటించడం జరిగింది. కాని కారణాంతరాల వల్ల ఈ సంవత్సరం పిల్లల ప్రత్యేక సంచికను దీపావళికి ప్రచురించడం జరుగుతున్నదని పాఠకులు, ఏజెంట్లు గమనించ ప్రార్థన. దసరా పండుగకు మామూలు సంచిక ప్రచురించబడుతుంది. పిల్లలు పంపిన రచనలు, చిత్రాలు మొదలైనవి దీపావళికి ప్రచురించబడతాయి.

రచనలు పంపడానికి సెప్టెంబరు 20వ తేదీ గడువుపెట్టి ఉన్నాము. పోటీకి పంపే పిల్లల రచనలను మాత్రం ఇకపైన స్వీకరించజాలము. ఇతరుల రచనలకు గడువు అక్టోబరు 20 వ తేదీ. దీపావళి వ్యాసాలు, చిత్రాలు, ఫోటోలకు కూడా అక్టోబరు 20 వ తేదీ వరకు వ్యవధి ఉన్నది.

— సంపాదకుడు.

★ సీ త మృ త ల్ల ★

కొడుకులకోసం, వినికి వేసారిపోతూన్న ఆడపిల్లలుగల తలిదండ్రులకు శుభాకాంక్షలు. వి. ఏ. ప్యాసయిన చెదనాడైన రామారావు ఆకాశ్యాతిగా కనిపించాడు.

‘ఎవరయ్యా ఈ రామారావు’ అన్నాడు వరసన్నతో వీరయ్య హాపుకారు.

వరసన్న, ‘మీకు తెలియదురండి..... సీతమ్మ అని ఓ విధవరాలుంది. అతను ఆవిడ కొడుకు’ అన్నాడు.

‘ఎవరయ్యా ఆ సీతమ్మ’ అన్నాడు తిరిగి వీరయ్య.

‘ఈమధ్య లారీ తిరగబడలేదు... ఆ సుబ్బారావు అత్రగారండీ...’

‘ఓహో సుబ్బారా వత్తగారా... సుబ్బారావు నాకు బాగా తెలుసు. అయితే అతని కో మాతున్నట్లుండే..... ఉన్నట్లుండటమేమిటి నా బొంద... నాగ్గులు వ్రేసలుకూడ ప్యాసయిందని చెప్పినట్లు గుర్తు.’

‘అవును... అది నిజమే గాని, మరి ఇప్పుడతనిదిగ్గిల చిల్లిగవ్వకూడ లేదు. ఎంత అప్పు

గారి మాతురైతేనేం ఆకురాడు కట్నం, గిట్నం లేకుండా పెళ్ళాడులాగలండీ....

‘ఆడమిలయ్యా అలా అంటావు. మేనగోడల్ని చూసే మనదాకా వస్తావంటే నేన్నమ్మను.’

‘మీకు పిచ్చి గాని..... మేనగోడలేమిటండీ ఈ శోజుల్లో..... ఏళ్ళేమేనగోడలండీ..... బంధుత్వాలు గింధుత్వాలు జాంతానె. కట్నం సుమారుగా చేతిలో పడితేనేనీ.. అంగులో సీతమ్మ డబ్బాకే మనిషండీ... మనం కదిసి చూశామంటే పడకపోదు.’

‘నాకు నమ్మకంలేదు; మాతురు నెత్తి మీద చెయ్యి పెడుతుందంటే...’

‘అయితే కొడుకు నెత్తిమీద చెయ్యి పెడుతుండటారా... ఇప్పుడు డబ్బడిదగ్గర ఏమీలేదు. చూసిచూసి కొడుకును గోతిలో దింపుతుండటండీ... మీకా తెంగ అనవసరం. వైసల్ చేసేవాడిని నేనున్నామగా, ఆ విషయం నా కొదిలేయండి.’

‘మరి అంత పెచ్చుగా పెట్టేయక; ఉద్యోగం చూపిస్తామని, కట్నం పదివేలీస్తామని చెప్పి. అంతకు నైనైతే మనం ధరించలేం.’

‘ఎరే వస్తా.’

‘ఇదిగో మాట. మరి మన అమ్మాయికి మన మిచ్చేదానికి, కొంచెం మించుమించుగా నాకూ పెటారి తెలుసా...’

‘ఏమిటి... మనమ్మాయికా... అట్టే ఇలా నైతే లాభం ఉండదు. మళ్ళీ ఇంజాంటి తిరకొను పెట్టకండీ అసలుకే మోసం వస్తుంది. మీకు తెలియంజేయండి; గద్దల్లా తిమ్మక బాయేవాళ్ళు ఎంతమంది మనకు పోటీగా ఉన్నారో...’

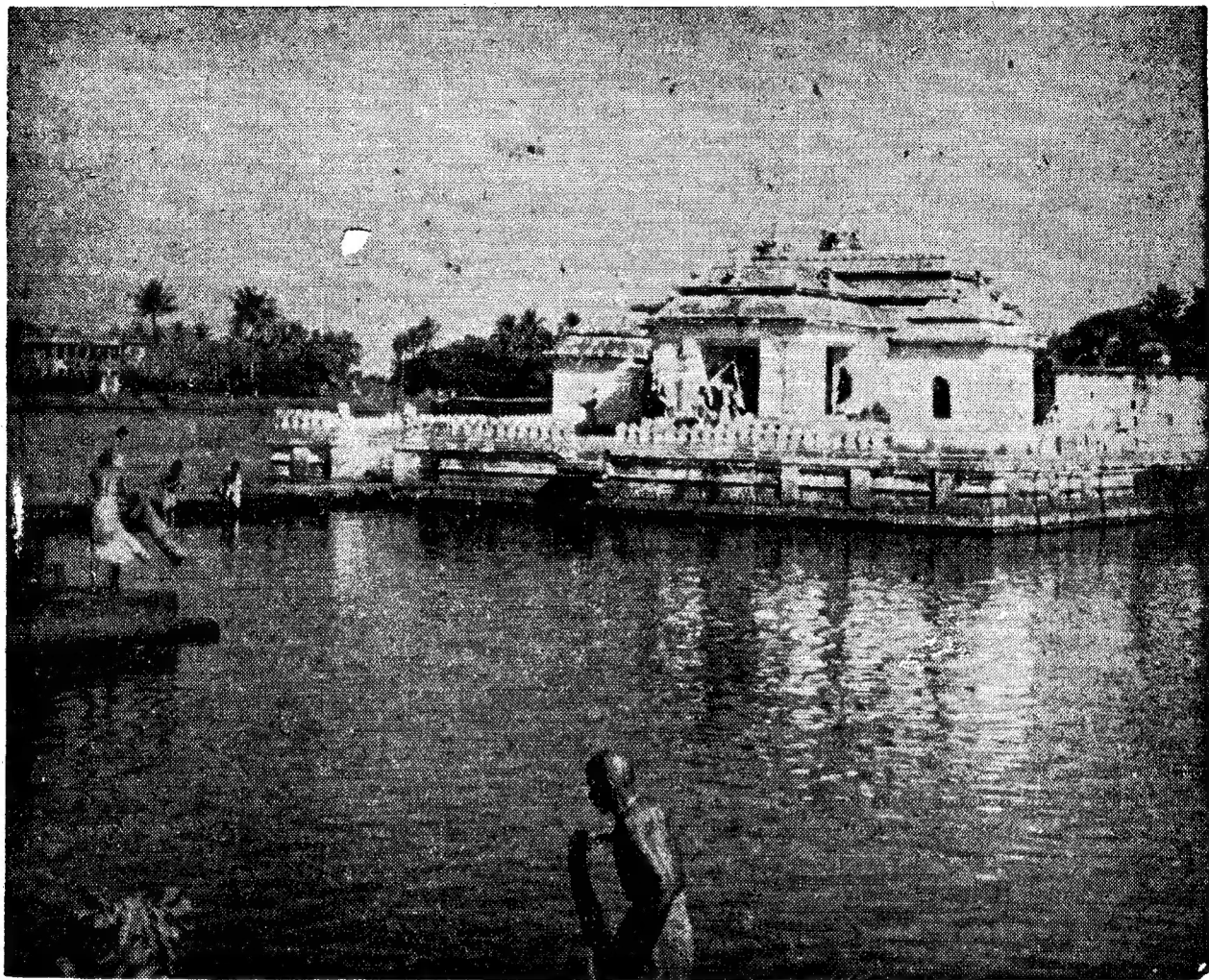
‘ఎరే... ఏం చేస్తాం...’

వీరయ్యగారి దగ్గల నెలవుతీసుకొని, వరసన్న కార్యపాధవార్ధం అక్కడనుంచి ధీమాగా నడక నాగించాడు.

5

సీతమ్మ ఒక రాత్రి రాత్రంతా అలలించింది. పదివేల రూపాయలు ఆమె కళ్ళముందు మెరిశాయి. ఎమ్. ఏ. వరకూ చది

పూరి, చందనోతలావలో నరేంద్రదేవాలయం

ఫోటో: కమరుద్దీన్ ఖాన్ — కటిక్.

వింఛమని పట్టుబడితే సరి అనుకుంది. వ్యవహారం మెత్తబడేట్లుగానే ఉంది. అని దృఢపడమకుంది. తను ఇక కొద్ది సంవత్సరాలలో కలకరుగారి తల్లిగా మారిపోతున్నట్లు, ఇంకా ఏమేమిటో అయిపోతున్నట్లు ఊహించింది. 'నా కొడుకు ఎంత అద్భుతమంతుడు!' అనుకుంది. అప్పుడే కూతురు గుర్తుకొచ్చింది. వెంటనే 'అమ్మ పెట్టా పెట్టగు. అనుక్కు తినా నివ్వని—వాళ్ళు ఇవ్వాలేరు. ఇచ్చేవాళ్ళిద్దరూ పుచ్చుకోనూ పుచ్చుకోనివ్వలేమిటి...' అనుకుంది. 'దీనిలోని సంగతి సందర్భాలన్నీ బాగా నచ్చిపోయింది. అనుకు మండిపడతాడేమో... మండినే మంతుతాడు. ముంకం... ఎవరు మండితే వాళ్ళే తగలబడతారు. ఎప్పుడు దబ్బిచ్చినా ఏమిస్తూనే ఇచ్చాడు కౌని, ఒక్కసారిగాని నవ్వుతూ ఇచ్చాడా... చిట్టికం... దాని పెళ్ళి నితేపంలా అయిపోతుంది. స్కూలు పైసలు ప్యాసయింది.

దాన్ని ఎవకుబడితే వాడే ఎగరేసుకపోతాడు. అనుకుంది.

మరునాడు కూతురుదగ్గరకు వెళ్ళింది. తమ్ముడి పెళ్ళివ్యవహారం తల్లి అప్పుడే చాల దూరం తీసుకొచ్చిందని ఆనోటా ఆనోటా బకి తనదాకా వచ్చినమాటలనుబట్టి గుబ్బులు తెలుసుకుంది.

'అమ్మా నాకన్యాయం చేస్తావటే...' అని భోగవ ఏడ్చింది. 'ఇన్నాళ్ళ తమ్ముడు చేసుకుంటాడనికే ఆశ పెట్టావు. ఇప్పుడు వాడు చేసుకోకపోతే, మేనమామ ఎందుకు చేసుకోలేదని అపవాదు వెయ్యరటే... మా స్థితిమాది నువ్వే ఇలాచేస్తే .... ఇక మేం ఎప్పుటికైనా దాని పెళ్ళి చేయగలమటే...' అని నిలపించింది.

నీతియ్య మెల్లగా గుండెల్ని చిక్కబట్టుకుంది. 'అదేమటే అలా అంటావు... పిచ్చిదానా... చిట్టిక పె' నేను మాడు నిమిషాలలో చేసేయ్యాలి ... దానికేమే

రత్నాలబొమ్మ. దానిగుణం, దానిదనువు, ఈ విధిలో ఎవరియన్నాయే... వాడేమిటో పిచ్చికుంక... మేనగోదరిని పెళ్ళిచేసుకోవడమేమటే... అమ్మా... గోడా దానితో, నవ్వు నవ్వు అనిపించుకొని, ఒక్కచోట అన్నా చెల్లెల్లాగతిరిగి ఇప్పుడు దాన్ని పెళ్ళాడితే ... ఏమిటో అదోలావుంటుండే... అంటున్నాడు. 'నే నేమిచెయ్యనమ్మా ... ఇప్పటికొలపువాళ్ళ ఉద్దేశాలు ఇలా అధ్యాన్నంగా ఉంటాయని... వాడు తన మొగ్గో అంటూంటే ఇప్పుడు వాడిమేమిట చేసి దాన్ని కట్టడం వాడికే మంచిదికాదు. ... చిట్టికే మంచిది కాదు. వాడింతకీ ఏమన్నాడో తెలుసా ... 'ఇప్పుడు బాత ఎల్లాగూ కష్టాల్లో ఉన్నాడుకదా... వాళ్ళ ముకు పదివేలెలాగూ ఇస్తాడు. అంగులో కొంత బావకిచ్చి వ్యాపారం చేయించుదామమ్మా... అటు బా వా బాగుపడతాడు. ఇటు మనకూ తృప్తిగా ఉంటుంది'

నీ తమ్మ తల్లి

అన్నాడు. చిత్రం... నా కిలాంటి ఆలోచన తల్లిలేదు. వాడిబుద్ధి ఎంత గొప్పదనుకున్నావు. చిన్నవాడైనా చెప్పింది మనమంచి కే అయినప్పుడు విసాలమ్మా... అంటూ ఇంకా ఏమేమిటో చెప్పబోతున్నా ఆర్తిగార్ని - గదిలోంచి ఈ మాటలన్నీ వింటూన్న అల్లుడు గబగబా అక్కడనుంచి పరుగుతుకవచ్చి విపరీతమైన ఆకేళతో 'వెళ్ళు ముందు ఇక్కణ్ణుంచి... పెళ్ళవేలా పనిపేలక' అన్నాడు.

సీతమ్మకు ఇలాంటివ్యవహారం కోసంలో గాని తెగతెంపులు గాదని బాగా తెలుసు. 'ఎందుకు నాయనా అంతకోపం... వాడు మాత్రం ఏమన్నాడని...' అంది.

అల్లుడు సుబ్బారావుకు కోపం ఇంకా ఆగలేదు. పైపెచ్చు అది రెట్టింపయింది. అతను ఒక్కసారిగా, 'వెళ్ళావా...' అని అడగడాడు.

దానితో, సీతమ్మ, 'పోతాను నాయనా పోతాను. మంచిచెస్తే, చెడ్డ ఎప్పుడూ ఎదురౌతుంది. పడ్డవాళ్ళెప్పుడూ, చెడ్డవాళ్ళు కౌరులే...' అంటూ అక్కడనుంచి ఇంటికి దారితీసింది.

గదిలోఉండి, మామ్మ చెపుతూన్న ఈ మాటలన్నీ విన్న చిట్టి, ఆమె భోరణికి నిలువెల్లా కంపించిపోయింది. 'నిజంగా మావయ్య అట్లా అన్నాడా... అబద్ధం... అబద్ధం...' అనుకుంది. తమ్ముణ్ణిపిలిచి 'మావయ్యయి అమ్మ పిలుస్తాందని పిలుచుకరా' అని పంపింది.

సీతమ్మ గబగబా ఇంటికి చేరింది. చేరిన వెంటనే గట్టిగా ఏడుపుకు లంకించుకుంది. 'ఏమిటే అమ్మా... ఏమిటి...' అంటూ రామారావు విన్నుపోయాడు.

'ఎందుకు నాయనా నేను బ్రతికి... అడ్డమైన వాళ్ళలోనూ మాటలు పడటానికేగా ఇంత బ్రతుక్కా బ్రతికి ఒకడితో నేను మాటలు పడటమా... నా కొడుకు నాకు లేదూ... నన్ను పోషించడానికి. వాడి సామ్యం తిని మేం బ్రతికామని' అంటూ రాగాలు తీయడం మొదలు పెట్టింది.

రామారావు తల తిరిగింది. 'ఏమిటమ్మా ఏమిటయింది' అంటూ తిరిగి ప్రశ్నించాడు అయోమయంగా.

'అదికాదు నాయనా... ఇలాంటివాడని తెలిస్తే, అక్కడకు నేను వెళ్ళకనే బోదును. అతిన్ని బాగు చేయాలని నేను అనుకోవడమేమిటి... అతను నన్ను కొట్టడానికి రావడమేమిటి...' అంది.

రామారావు కుతకుత ఉడికిపోయాడు. ఎవరమ్మా ఆవెధక... నిన్ను కొట్టడానికి వాడికన్ని సుం డెలున్నాయి'

'ఏమి చెప్పను నాయనా... అంతా నా

గ్రహచారం. చెప్పకుంటే సిగ్గుచేటు.'

'అబ్బ! చెప్పమ్మా... ఎవడా వెధవ...'

'మీ బావరా నాయనా... మీ బావ... దిగుతావా దిగనా గుమ్మం అంటూ చెయ్యి త్రాడు.'

'ఆ... ఏమిటి... అంటూ రామారావు ఒక్కసారి తలక్రిందులైపోయాడు.

ఇంతలో బాబు వచ్చి, 'మావయ్య... అమ్మ ఒకసారి నిన్ను రమ్మంటూంది' అంటూ పిలిచాడు.

వెంటనే సీతమ్మ, 'కాకలిస్తే వాడి నడక గరా... చిన్నవాళ్ళ నోటిలో దీవుడుంటాడు. ఏం బాబూ... మీ నాన్నను నేనేమన్నాననిరా... చెయ్యి త్రాడు' అంది.

బాబు, తండ్రి చెయ్యి త్రాడం గమనించనే లేదు. కాని అతను గట్టిగా అరవడం మాత్రం అతనికి తెలుసు. ఆ అరుపు చెయ్యి తిన్నట్లే ఉంది. కాని ఎందుకలా అరిచాడో వాడికి సంగతి సందర్భాలు అర్థం కాలేదు. అమ్మమ్మ కాంతంగా ఏమిటో చెప్తూంటే, నాన్న ఎందుకలా విలుచుకపడ్డాడో... ఆ పని వాడు ఊహించలేకపోయాడు. వాడు లిత్తర చూపులతో, మామ్మ వెళ్ళు, మావయ్య వెళ్ళా మామ్మా ఉండిపోయాడు.

వెంటనే రామారావు, 'ఏరా... మీ నాన్న చెయ్యి త్రాడా...' అన్నాడు.

బాబు కేమిటో ఈ పాడుగలో అర్థం కావడం లేదు. ఇంటిదగ్గర చూస్తే ఆలా గున్నారు. ఇక్కడ చూస్తే ఇలాగున్నారు. వాడు, తండ్రిపక్షాన నిలబడి మాట్లాడాలనుకున్నాడో, ఏమో మెల్లగా, 'మామ్మ... ఏదో అంది' అన్నాడు ఉడుకుబోలు తనంగా.

వెంటనే సీతమ్మ, 'నే నేమన్నానురా... నువ్వు నిజంగా చెప్ప...' అంటూ వాడి వెళ్ళు తీక్షణంగా చూసింది.

వాడికిందంతా చాలి చికాకుగా కనిపించిందో ఏమో... 'ఏమో... నాకు తెలియదు...' అంటూ బిక్క మొగమేళాడు.

అప్పుడు రామారావు 'అసలు బావ ఎందుకమ్మా చేయి త్రాడు' అని తల్లిని ప్రశ్నించాడు.

వెంటనే సీతమ్మ, 'ఎందుకేమిటి నాయనా... కిట్టిన వాళ్ళెవరేమి చెప్పాకో ఏమో... చిట్టిన నువ్వు పెళ్ళి చేసుకోవని అన్నావుట. మేనగోడరిని పెళ్ళాడితే చెవులు పుచ్చుకొని పేర్లుడుతుంది. రాచిరంపాన పెడుతుంది. అయినా ఇప్పుడు మా బావ ఏం ఇస్తాడేమిటి... తింటానికే వాళ్ళకు గలిలేదు అన్నావట' అంది.

బాబుకు అప్పుడు ఏదో జ్ఞాపక మొచ్చినట్లయింది. కాని అదికూడ పూర్తిగా కళ్ళకు కట్టలేదు. మనసులో స్థిరపడలేదు. కాని,

'అదికాదు మావయ్య... మామ్మ ఏమందో తెలుసా... నువ్వు కట్టుం పుచ్చుకొని, మా నాన్న వ్యాపారం చెయ్యడాని కిస్తావని అంది' అన్నాడు.

వెంటనే సీతమ్మ, 'నిజం చెప్పావు నాయనా... నువ్వు బల్లగా వెయ్యేళ్ళు వర్తిలాలి. మీ బావ ఎవడో వాణమ్మ మాటలు పుచ్చుకొని, అలాగ వాగుతూంటే మావనం చంపుకొని, ఊరుకోలేకపోయాను నాయనా... అవును... నీకూ గలిలేక, వాడికి గలిలేక ముప్పిసరులూ బ్రతకాలనా... నీ ఉద్దేశం... కోగో కోగో రాసుకుంటే బూడిద రాలిందని. బావను ఈ కష్టకాలంలో ఆదుకోవాలని అనుకున్నాడో ఏమో... అంతమాత్రాని కింత కోపమందుకు నాయనా... అన్నాను. అంతే... పోతావా పోవా... గుమ్మం దిగు... ఒకటే మాట. ఇంతేకాని మనమాట విని పించుకోడే... ఇంత కోపిష్టివాడి సంబంధం చేసుకొని ఏం బావుకుంటావురా నాయనా' అంది.

రామారావు పెదవి వణికింది. వెంటనే బాబుతో, 'పోరా... పో... ఇక్కడ మీ ఇంటికొచ్చేవాళ్ళెవరూ లేరు. మీ బాబును రెక్క చెప్పను... అణాపెసలతో ఇచ్చి పారేస్తానన్నాడని చెప్ప' అన్నాడు ఎంతో ఆవేళంతో.

బాబు చేసేదిలేక అక్కడనుంచి బిక్క మొగంతో ఇంటికి దారితీశాడు. వాడికి అక్కడ విన్న మాటల్లో ఒక్కటి సరిగా గుర్తు ఉండటం లేదు. 'మావయ్య అన్న మాటలు జ్ఞాపకం ఉంటున్నాయి కాని, మామ్మ అన్న మాటలు ఏమిటో ఒక్కటి తిన్నగా జ్ఞాపకం ఉండటంలేదు' అనుకున్నాడు.

మనసుడు వెళ్ళిపోగానే సీతమ్మ కొడుకుతో మెల్లగా, 'నువ్వంతమాట ఒక్కసారి అనగూడదు నాయనా... చెడ్డదాన్ని నేనంటే ఎలాగైనా సర్దుకోగలను.' అంది.

రామారావు ఈ మాటలతో పూర్తిగా మారిపోయాడు. 'ఏడ్చాకులే. చదివించినంత మాత్రాన, మనమేమైనా అతనికి బానిసలమా... అతనిద్ద మొచ్చినట్లు చలాయించడానికి' అన్నాడు.

'అదికాదు నాయనా... అవతల అక్క ఉంది కదూ... దానికోసమైనా మనం కొంచెం నిగ్రహించాలి.' అంది ఆత్మలి!

రామారావు పసివృద్ధయం తల్లి మాటల్లోని అంతర్యాన్ని పసికట్టలేక పోయింది. 'ఏ... ఇలాంటివాడి సంబంధం వస్తే చేసుకోగూడదు. వాళ్ళకెప్పుడూ మా సామ్యు తినేశారు... మా సామ్యు తినేశారు... అనే ఏడ్పుగా ఉంటుంది. పెళ్ళయిన తరువాత, చిట్టి ఇలాంటి మాటలతో దెప్పి

పొడిచిందంటే, నేను సహించలేను కూడాను' అన్నాడు.

నీతమ్మ ఒక్కసారి పూర్తిగా గారిపేయ్యి కుంది. 'ఇక్కడే' అనుకుంది. అంతా సకమంగా జరిగిపోయినందుకు తనను తనే అభినందించుకుంది. ఇటు తిరిగి చక్కాన్ని అటు తిప్పగలిగాను కదా... అని సంతోషించింది. ఆమె కళ్ళలో వింతజ్యోతి మెరిసింది.

అమరనాడు ఆమె అనుకున్న కార్యం నులుపుగానే జరిగిపోయింది. వీరయ్యగారి పిల్లనిచ్చి పదివేలకట్నంకోసం రామారావుకు వివాహం చేయడానికి నిశ్చయమై పోయింది.

6

నీతమ్మ, పెళ్ళి అయ్యేవరకూ, కొడుకును వేయి కళ్ళతో కొనాడుకొనాలని నిర్ణయించుకుంది. ఏనాడు ఎవరు వచ్చి ఏమి చెప్పినా, రామారావు మనసు చిట్టివైపు మరలిపోవోయ్యి.

ఒక రోజున ఆమె భయపడినట్లుగానే జరిగింది. బాటు వచ్చి వాళ్ళివావయ్య కేదో ఉత్తరం ఇచ్చి వెళ్ళిపోయాడు. 'ఏమిటి నాయనా అది' అంటే రామారావు చెప్పలేదు.

రామారావు ఆ ఉత్తరం పూర్తిగా చదివాడు. అది చిట్టి వ్రాసింది. అందులో నాలుగే నాలుగు ముక్కలున్నాయి. కాని అవి అతని హృదయాన్ని పట్టుకొని, తలక్రిందులు చేసిపోయాయి. 'మావయ్యా... రెక్క చెప్తే నువ్వు డబ్బు ఇచ్చేస్తావన్నా వట. నీ ఉదార స్వభావానికి చాల అనంది మయింది. అన్న మాటకొరంగా నువ్వు తప్పకుండా ఆ డబ్బు తిరిగి ఇస్తావు కూడాను. కాని... అన్ని విషయాలలోనూ నువ్వు అలా అంత ఉదారతను ప్రదర్శించ గలవా... మా వయ్యా... మా మించు మావయ్యా ఇలా వ్రాసినందుకు' అని వ్రాసింది.

ఇది చదివిన తరువాత అతను ఒకవిధంగా మారిపోయాడు. ఏమిటేమిటో ఈ హింసాదు. కాని మాట ఇచ్చేసిన తరువాత ఇప్పుడేలా... తిరిగిండు ఏమిటో వేలాడు బొమ్మలా తను మాట్లాడేకాతే కాని నిదానంగా ఆలోచించి మాట్లాడలేదు. ఎందుకు ఇదవు, కౌల్పనా... అనుకున్నాడు.

నీతమ్మ, ఆ ఉత్తరం చూసినప్పటినుంచీ కొడుకు అదేలా ఉండడం గమనించింది. ఏమి మాట్లాడితే ఏమి వస్తుందో అని భయపడింది. 'ఏమైనా కొడుకు మాట ఇచ్చాడు. ఆ మాట ఇంకెలాగూ తప్పలేదు. ఇంక తన చేతుల్లో ఏముంది. పెళ్ళికి ముహూర్తం కూడా పెట్టేశారు. ఇంకెలా తప్పించుకోవోతాడు అని మనసును కుదుటపెట్టుకుంది.

కూతురును అల్లుణ్ణి పెళ్ళికి ఆహ్వానించింది. చిట్టిని రమ్మని ప్రతిమాలినట్లు

మాట్లాడింది. కాని, పెళ్ళికి వాళ్ళివ్వరా తాతేను.

పెళ్ళిపిల్లమీద కూర్చున్నాడన్న మాటే గాని రామారావు మనసు మనసులోలేదు. తను చిట్టికి అన్యాయం చేసినట్లుగా పూర్తిగా నిర్ణయించుకున్నాడు. 'వానకు ఎంతో ద్రోహం చేసినట్లు తలపించాడు. స్వయంగా తన స్వంతతాతకు కడుపులో చిచ్చుపెట్టి నట్లు కుమిలిపోయాడు. ఆరోజున తనకంత బలహీనత ఎట్లా వచ్చిందో అని ఆశ్చర్యపోయాడు. తల్లిపనిన వన్నాగమంతా ఇప్పుడు కళ్ళకు కట్టినట్లుగా కనబడుతుండడం గమనించాడు. 'అబ్బ! డబ్బు... తల్లీ... కూతురుని ఎలా విడదీసింది! అమ్మకు పేద రికమంటే ఎంతభయం! ఆ భయమే ఆమె నిట్లా అన్యాయాల్లో తరిమింది. అయ్యో నాకు జ్ఞాపం లేదు. అమ్మగతాన్ని కని పెట్టలేకపోయాను. అక్క... బావా... తమను అదుకోకపోతే తాము ఏమైపోయే వాళ్ళు... ఏ అన్ని కూడ చూడనివిధంగా అక్క పోయిందండీ... బావ తనకూ... తన భద్రతకు ఎంత డబ్బు ధారపోశాడు... తనాడు వాళ్ళు చిదికిపోయారని అమ్మ ఇట్లా చేసుందా... అమ్మచేస్తే... తను కూడా అట్లాగే చెయ్యాలి... అయ్యో! తను చిట్టిని తన హృదయంలోని మూరినికూడ ఎట్లా ముఠచిపోయాడు... ఎంత అన్యాయం చేసింది? నాకు ఏ క్షమ నిధించినా పోవలేదు. నా కళ్ళు మూసుకపోయాయి. నేను మనిషిని కొను. నేను మనిషిని కొను' అని ఏమి లేమిటో అనుకుంటూ కృంగిపోతున్నాడు.

అప్పుడే బాబు అక్కకు పరుగెత్తుకుంటూవచ్చి 'మావయ్యా... మావయ్యా... అక్క... నూతిలో పడిపోయింది మావయ్యా...' అంటూ వాడు ఒక్కసారిగా ఏడ్చేశాడు.

ఆ పెళ్ళిలో బంధువులు, పురోహితుడు, పెళ్ళికూతురు, ఆమె తిండి అందజూ ఒక్క

సారి తల్లిపోయారు. వెలుగుకూన్న విద్యుద్దీపాలు, గుర్రాల వేలాడుకూన్న మామిడి తోరణాలు, పచ్చగా మెరుస్తూన్న కొబ్బరాకులు అన్నీ 'అయ్యో పాపం' అంటూ దుఃఖించాయి. ఆ మాట విన్నగానే అందరి మనసులూ కలరిజేందాయి.

'ఆ... ఏమిటి...' అంటూ రామారావు, 'అయ్యో చిట్టి... ఎంతపని చేశావు... ఎంత పని చేశావు...' అంటూ అక్కడనుంచి పరుగెత్తాడు.

అక్కడ ఉన్నవారంతా ఒక్కసారి 'ఆ... ఆ...' అన్నారు.

రామారావు, 'భగవంతుడా... మా చిట్టిని ప్రతికించు... మా చిట్టిని ప్రతికించు భగవంతుడా' అనుకుంటూ అడుగువచ్చిన వాళ్ళను ప్రోసుకొని, అక్కడే ఎవరితోనైనా ఉంటే, అది ఎక్కడ అతను ఎంతో వేగంతో చిట్టిని కలుసుకోవడానికి వెళ్ళిపోయాడు.

అప్పుడే నీతమ్మ 'అయ్యో చిట్టి... ఎంత అన్యాయాన్ని చేశావీ... నువ్వలా చేస్తాడని నే నెప్పుడూ అనుకోలేదే...' అంటూ 'ఒక నాయనా... బోయిం వాళ్ళతో మనమూ బోతామటరా... నువ్వెప్పుడక్కడకు వెళ్ళ కూడదురా నాయనా... వాణ్ణి ఆపండి...' అంది గగ్గోలుగా

ఈ మాటలు రామారావుకు వివరపడేను. కాని అది వినిపించినా అతనా తల్లిని తప్పక క్షమిస్తాడన్నది మాత్రం నిశం! ★

హ కల్ బెర్రె పిన్
వెల రూ. 2-0-0
బోధుభుక్తులు అదనము.

ఆంధ్రగ్రంథమాల, మదరాసు-1,

ప్రఖ్యాత ఫ్రెంచి నవలాకారుడు

విక్టర్ హ్యూగో రచించిన

★ ఘం టా రా వం ★

నవలకు పుస్తకరూపంలో తెలుగు అనువాదం
అనువాదకులు సూరంపూడి సీతారామ్

వెల రూ 1-8-0 పోస్టుఖర్చులు ప్రత్యేకము

ఆంధ్రగ్రంథమాల,

మదరాసు-1.

కంచి, కైలాసనాథదేవాలయ శిల్పం

ఫోటో : ఎస్. వెంకటకృష్ణన్ — మద్రాసు.

యజమాని

యస్య జోగారావు

ఒక చూటలు యజమాని కొరగా ఒక వంట పుట్టిని వేసుకుంటూ ఆరేగాడితో ఇలా ఇంటివద్దాడు:

‘ఏం నువ్వు నమ్మకంగా పని చెయ్య గలవుటయ్యా?’

‘ఓ పక్షి వకీలు వెంకయ్యగారింట మోతమొయిచేకానండి. పదార్థాలు పడేనే వాతవుంటారని వంట పాడవమన్నా పాడవదండి, వాచేతిమజా!’

‘దానికేం, గొప్పవారింటి సొంతపని. సంతర్పణ వంటలెప్పుడైనా చేశావా?’

‘దండేకానండి. పంతులుగారింట్లో చాలా కథా కార్తాలూ జరిగేయి. వారు సంతర్పణలూ కూడా సొంతంలాగే భేషగా చేయించేవారండి!’

‘ఓయబో మా ఘటికుడిలాగున్నావు. ఆ భేషలూ గీషలూ మా కక్కరలేదుగాని సత్రంవంటలో ఏమైనా అనుభవం ఏడిసిందా అది చెప్ప!’

‘చిత్తం ఆయోమిదో యి నా మీద యిక్కడే ఏడవాలి. సత్రం భోజనం ఎరుగుతుందండి!’

‘సంజోషించాం!’

‘చిత్తం. రకరకాల మిఠాయిల తయారీలో ఆరిందాననిపించుకున్నానండి. ముందుగానే రుచిమానుకుని మరి చేస్తానండి తరవాత మాటరావండా!’

‘అహ! అలాగా! అయితే దయచేసి తమరు ఫలహారాల నెక్కనుకి పోవద్దు. భోజనాల నెక్కను చూద్దురుగాని.’

‘ఏదేనా ఫర్వాలేదండి. అదీ అలాగే, అంటే రకరకాల అన్నీ మాంచి రుచిగా చేస్తానండి!’

‘నీ రుచినికొక్కావాలోయ్!’

‘మన చూటల్లో భోజనం చేసేవాళ్లందరికీను!’

‘వాళ్లసంగతి నాకెందుకోయ్. వాళ్లుగాని బుచి మరిగితే పదార్థాలిట్టే అయిపోతూ

వుంటాయి. ఇదంగోచెవున్నా విను. ఆ రుచి పచులూ, రకరకాలూ, కరకరాలూ యీ చాకచక్కలెమీ మా కక్కరలేదు. మాకు కొవలసిందల్లా మేమిచ్చేపదార్థాల్లో ఏమీ దాచుకోకుండా, దాచవెయ్యడానికి తగినంత యిస్తామని కాదు, కూరొ కూడో ఏదో యంత లకోటా, ఆ లోకోటా లోలో చెట్టి, తగులూ మిశ్రమో కలగూరగంపవులునూ...’

‘ఇవూ అర్థమైందండి తమవుద్దేశం. ఆ దెంత పన్నెండి!’

‘మాటలతోగాదు, విను మరీ చెబుతున్నాను. ఒక మారగాయ పాడవుతుందనుకో...’

‘అసలు కొంత పాడైన వే కొంటాం గదండి, దవకగా వస్తాయని!’

‘అదిగాని వాడిపోతే కూట్, ముగిపోతే చెట్టి, కుల్లిపోతే కుళంబు...’

‘మరి చెప్పనక్కరలేదండి. వివరాలన్నీ కళ్ళకు గట్టినట్లు అనాయండి!’

‘గ్రహింపుఅంటే అలావుంటారీ! సరేగాని పంతులుగారు, నీకు నెలకెంత యిచ్చే వారు?’

‘ముప్పైఎనిమిదండి!’

‘ఆ యెనిమిది మాటకేంరే, నేనూ యిస్తాను ముప్పై, వకీలుగారిని వాకబుచేసి. నీ చాకచక్కల, తూవాబాదు. నీ నమ్మకం చూసి. అసలు నీకు రెండుపూటూ మరి భోజనం కూడా యిక్కడేగదూ!’

‘వకీలుగా రింట్లోనూ రెండుపూటూ భోజనం చేసేవాడినండి. పంతులుగారి పాన్ దాన్ లోని నాలుగు కవటాకులు సంగ్రహించుకుని రోజూ తాంబూలం కూడా అక్కడే వేసుకునేవాడినండి.’

‘ఆ అంతవాడిని అవుదువు.’

‘బాబ్బాయి ఆ యెనిమిది తీసేయకండి. పిల్లవాడిని, కనికరించండి అనడానికి పిల్లలు లేరుగానండి, ఏదో నాబోటివాడి కుండవల విన భిక్షులు నాకు తున్నాయి చాలా.’

‘ఆ యెనిమిది బహుశా నీకు ఇంకా మెంటుగా వచ్చివుంటాయి. మరి నీ వెనకటి స్వర్ణం ఇక్కడ రెక్కారాదుగా. అదీ గాక వకీలుగారింట్లో నువ్వు సాయకపులా వంట ఎంతో బాగా చేస్తేకదా యిచ్చేవాడడబ్బు. నువ్వుక్కడ బాగా చెయ్యడానికని అంత శ్రమపడనక్కరలేదుగా. అయినా నీ ప్రయోజకత్వం దూసి నేనూ యిస్తానండీ. కాని నాకు నచ్చకపోతే నా యిష్టం వచ్చి వవుతు తీసేస్తాను తెలిసిందా? అసలు పంతులుగారు పక్షి బట్టి పనిచేస్తున్న నిన్నెందుకు తీవేకారు?’

‘అయిన కీమగ్య నామీద నేదో అనుమానం తగిలింది. అంటే దొంగనవికాదు కుమండీ. అక్కడక్కడ సంసారి కొంపలో వంటవారేసు గురించిన వాడుక అనుమానం వుంది గదండీ. మొన్న నా విషయంలో, అంటే నేను పెద్ద నిబద్ధికుణ్ణి చెప్పడం గాదు గానంకీ, అయిన వుత్త అపోహ పడ్డారు. ఇంతకీ యిక్కడ మన సొంతం ఎవరూ లేరు గదండీ అంచాత ఆ అభ్యంతరం వుండవనుకుంటాను!’

‘అయినా కాస్త వాళ్లు దిగిర పెట్టుకుని మనులుకోవాలి!’

‘చిత్తం!’

‘ఆ పప్పు రుబ్బుతోనే. గుబ్బులు. దాన్నడుగు, నీ పనులేమేమిటో చెబుతుంది!’

‘చిత్తం’ అని లోపలికి వెళ్ళాడు వారాయణ. గుబ్బులు కూచునే పనులు పురమా యిస్తోంది. ‘నువ్వు లే. పప్పుకూడా నేనే రుచ్చేసా’ నన్నాడు వారాయణ. ఇంతలో అప్పలకొండ నీళ్ళ కావిడ మోగు కొచ్చి గంగాళందగర దించి బిందెలు తియ్యడానికి ఉట్టి లాసిలిస్తున్నాడు. అతేగాడితో గుబ్బులు ‘ఈనే మావా! నుక కొత్త వంటపంతులని పరిచయంచేసింది. అప్పల కొండ వారాయణతో ‘దండాలు పంతులు గోరూ’ అన్నాడు. వారాయణ ‘దండాలు నాకెందుకోయ్. అయ్యగారికి పెట్టవోయ్’ అన్నాడు. ‘అబ్బో యీ అయ్యగారికి దండాలు పనికిరావండి! అన్నాడు అప్పల కొండ. అవకల మరో నాకరి కుర్రాడో పోలయ్య పొయ్యి రాక్షేస్తున్నాడు. వారాయణను ఎసరెక్కించమని చాచ్చరించింది గుబ్బులు. వారాయణ కప్ప బిగించాడు.

వారాయణ అయ్యగారి ఆజ్ఞ తూచా తప్పకుండా పనిచేసుకుపోతున్నాడు. కారేజీ కుర్రాళ్ళ కతని వంటలేమీ సయించక పూటలు యజమానితో ఫిర్యాదులు చెయ్యడం మొదలెట్టారు. ఒకనాడాయన తా నేమీ ఎరగనట్లు కారేజీకుర్రాళ్ళ ఎదుటే వారాయణని నానా చివాట్లూ వేశాడు. వారాయణ జవాబు చెప్పకుండా గుట్టకలు

(రెకి-వ పేజీ చూడండి)

జి.సి. రామకృష్ణ

7

దేవుని ఊరేగింపు ప్రారంభమయింది. అందరూ దేవునికి నైవేద్యం యిస్తున్నారు. పిల్లలు కిలకల నవ్వుతూ దేవుని పల్లకీ కింద దూరి పరుగెత్తుతున్నారు. వీర భద్రయ్యగారు నైవేద్యాలు అందుకుంటూ దేవునికి హారతి యిచ్చి, బియ్యము, పండ్లు, పల్లకీ కట్టిన జోలె లో పోసుకుంటున్నారు. దేవుని పల్లకీ యింటిముందు కొచ్చి నవ్వుడు గృహస్థులు కుటుంబ సమేతంగా వచ్చి ఈశ్వరుడికి నైవేద్యాలిచ్చి, భక్తితో నమస్కరించి వెళ్తున్నారు.

దేవుని పల్లకీ వెనుక తో మాధవశాస్త్రి ఒంటరిగా నడిచిపోతున్నాడు.

ఊరేగింపు గ్రామంలో ఆఖరి వీధిలోకి వచ్చింది. ఒక చిన్న కుటీరంలోనుండి ఒక వృద్ధుడు నలుగురు పిల్లల్ని వెంటచెట్టుకొచ్చి దేవునికి నైవేద్యం యిచ్చాడు. ఆ వృద్ధుణ్ణి మాధవశాస్త్రి ఆశ్చర్యంగా చూచాడు. ఆయన కొత్తవాడిలాగా కనిపించగానే మాధవశాస్త్రి ఆయనదగ్గరకి వెళ్లి, “స్వామీ తమరి దేవుర?” అన్నాడు. ఆ మాటకు ■ వృద్ధుడు అనురాగం లోనేకట్టు నవ్వి—

“అన్ని ఊళ్లూ నానే నాయనా. ఈ గ్రామంలో పాపాలకు ఉపాధ్యాయుణ్ణిగా వేశారు. నేను మొన్ననే ఈ గ్రామం వచ్చాను” అన్నాడు. ఆయన మాటలు వినగానే మాధవశాస్త్రికి ఆయనపై మిలితేని కొరవం ఏర్పడింది. ■ వృద్ధుడితో వచ్చిన పిల్లలు కళ్లు మూసుకొని భక్తితో “శేషు” అంటు వెళుతున్నారు.

దేవుని పిల్లకీ కదిలింది. మాధవశాస్త్రి ఆ ఉపాధ్యాయునివద్ద నెలపు తీసుకొని వెళ్ళాడు. సన్నాయి పాటకు డోలు సరి పోవడం లేదు. డోలు వాయించేవాడు ఏ లోకం లో ఉన్నాడో, అటు విరబోసుకొని డోలు పగిలేటటు

వాయించేస్తున్నాడు. సన్నాయి వాయించేవాడు తన యిష్టప్రకారం వాయిస్తున్నాడు. పన్నెండేళ్లపసిబాలుడు తాళాలు చేతికి తీసుకొని వాయిస్తున్నాడు.

“తాళం సరిగా పడటం లేదురా యెదవా” అని డోలువాయించేవాడు, శాళాలు వేసే పసివాణ్ణి డోలు కట్టతో నెలిన మంచి చెబువేశాడు. ■ బాలుడు తాళం వేయటం ఆపేసి, దేవుని పల్లకీకి ఎదురుగానిల్చాని “అమ్మా” అని ఏడవడం ప్రారంభించాడు. “నోర్ మయ్” అని డోలు వాయించేవాడు మల్లీ నాలుగుచెబ్బలు డోలు కట్టతో ఆపలి వాడి తలమీద వేశాడు. ఆ బాలుడు బావుగు మని ఏమన్నా పరుగెత్తి మాధవశాస్త్రి వెనుక నిల్చాని దీపంగా ఏడ్చాడు.

“ఓ ఏంమనిషిదిరా నువ్వు? పసివాణ్ణి అంతంత చెబ్బలుకొడే, వాడు చావాలనా బతకాలనా?” మాధవశాస్త్రి కోపంతో అన్నాడు.

“స్వామీ, వాడు సచ్చినా బతికానా ఏమెనాసరే, వాడు నా కిష్టమే, నేను వాణ్ణికొట్టేది కొట్టేదే.”

మాధవశాస్త్రికి భరింపరానికోపం వచ్చింది. కానీ వాడితో మాట్లాడి ఏంలాభం అనుకొని మానంగా తలవంచుకొని ముందుకు నడిచాడు. వీరభద్రయ్య ముసిముసినవ్వులు నవ్వుకున్నాడు — దేవునిపల్లకీ మోసేవాళ్లు “మాంచారా” అని దిక్కులు మార్చుకొనేట్లు అరుస్తూ కదిలారు. ఊరేగింపు వీధికొనకు వచ్చింది. అక్కడ మాడిగవెంకట్రాముడు విధికిఅడ్డం నిల్చాని, చేతులు పైకెత్తి స్వామికి దణ్ణం పెట్టి, మాధవయ్య దగ్గరి కొచ్చాడు.

“స్వామీ, మా మాలవాడకు స్వామిని తీసకరావాలయ్యూ. మేంనూడా మా కుండేగాంగోనే నైయేద్యాలిస్తాం, రాండి, తీసకరాండి” అన్నాడు.

వీరభద్రయ్య గడగడలాడిపోయాడు.

మాధవశాస్త్రికి ఏమీ చెయ్యడానికి తోచలేదు. కొంచెంసేపు ఆలోచించి—

“మాడిముంది వెంకట్రాముడూ నువ్వు రెడ్డిగారితోపోయి చెప్పా.” అన్నాడు మాధవయ్య.

“ఏమని?” అని తూలుతూ అడిగాడు వెంకట్రాముడు.

“దేవుణ్ణి మాలవాడకు పంపించమరి,” అన్నాడు మాధవయ్య.

“ఓ, అడగనా! రెడ్డినిమాస్తే నాకేం బయలుసుకున్నావా సామీ, అడగతాను. ఇప్పుడే అడిగొస్తాను” అన్నాడు వెంకట్రాముడు.

“సరే, పోయిరా పో” అన్నాడు మాధవయ్య.

వెంకట్రాముడు వెళ్ళగానే వీరభద్రయ్య దేవుని పల్లకీ మోసేవాళ్ళను లొందరి పెట్టి పల్లకీ దేవాలయంలోకి మళ్ళించేశాడు. పూజారి పల్లకీ కట్టికన్న జోలి నిప్పి, గ్రామస్థులు నైవేద్యం గా యిచ్చిన బియ్యం, పండ్లు, టెంకాయ చిప్పలు, అన్నీ తీసి, గుబ్బిచేతికిచ్చాడు. గుబ్బి బయపు మొయ్యి లేక మోస్తూ తీసుకొని వెళ్ళింది.

వెంకట్రాముడు ధర్మకర్తగారి దగ్గరికి వెళ్లి ఉంటాడేమోనని మాధవశాస్త్రి రామి రెడ్డిగారి యింటికి వెళ్లాడు. కానీ అక్కడ వెంకట్రాముడు కనిపించలేదు. మాధవశాస్త్రిగారు నేరుగా లోపలికి వెళ్ళారు.

నావిత్రిమ్మ చిరునవ్వు నవ్వి “మాధవయ్య, అక్కడే... లో పలికి రావొద్దు ఈరోజు మాయింట్లో పాత్రలు మాంసం కొంచెం గుచ్చి మార్చేటయితే రా.” అన్నది—మాధవశాస్త్రి ఆమె పరిహాసాలకి ఏమీ లోణకుండా మెలమిడికి పోవడానికి మెల్లెక్కొడు.

నావిత్రిమ్మ గబగబావచ్చి, “పోవద్దు, స్వామీ పోవద్దు” అంది.

“ఏవయ్య, పోలేమి?” అని భయంతో మాధవయ్య.

“ఎందుకు?” అంది సావిత్రమ్మ.

“రెడ్డిగారిలో మాట్లాడాలి” అన్నాడు మాధవయ్య.

“ఏం? అంత మునిగిపోయిందేమింది? తర్వాత మాట్లాడొచ్చులే మాధవయ్య.” అని విషయంగా చెప్పింది సావిత్రమ్మ.

“రెడ్డిగారు నిద్రపోతున్నారా?” అన్నాడు మాధవయ్య.

సావిత్రమ్మ కోకిలస్వరంతో కిలకిలా నవ్వి, “ఇన్ని మాటలెందుకు మాధవయ్య, మాట్లాడేదేదో నాతో మాట్లాడరాదా?” అంది.

“ఏమీ లేదమ్మా... ఊరేగింపుకు వచ్చే ముంగిలి వాళ్లు బాగా తాగివస్తున్నారు. సన్నాయివాయిచేవాడు ఏమి పాట వాయిస్తున్నాడో నాలుగుంటలసేపు చేవునితో గూడా తిరిగినా వాకర్లంకాలేదు. ఇక దోలువాడు తప్పతాగి, వాడికి లోకమే తెలియడంలేదు. పన్నెండు పనివాడు తాళం వేస్తున్నాడు. పాపం వాణ్ణి దోలు వాయిచే రంగడు దోలు కట్టతో తల దిమ్మక్కట్టు కొట్టేడు. ఎందుకురా పని వాణ్ణి అంతెబ్బకొట్టేవు? అన్నాను. వాడు నా మాట లెళ్ళు చెయ్యలేదు. మాదిగ వెంకట్రాముడు దొవలో అడ్డుపడి చేవుణ్ణి మాలవాడకు తీసుకురమ్మని మొండికేశాడు.”

“తీసుకపోవడమా?” అంది సావిత్రమ్మ.

“రెడ్డిగారు చెప్పారే, ఎలా తీసుకపోను? రెడ్డిగార్ని అడిగిరారా, అలాగే చేవుణ్ణి, తీసుకొన్నాను, అన్నాను... ఇక్కడికి వెంకట్రాముడు రాకేదా?” అన్నాడు మాధవయ్య.

సావిత్రమ్మ పకపక నవ్వి, “అయ్యో, ఏం పిచ్చివాడివి మాధవయ్య, వెంకట్రాముడు రెడ్డితో వచ్చి ధైర్యంగా మాలవాడకు చేవుణ్ణి పంపించమని అడుగుతాడా? సతీ... మాధవయ్య! అయితే ఇప్పుడు రెడ్డిగారిలో ఏం మాట్లాడాలి?” అంది సావిత్రమ్మ.

“ఏమీ లేదమ్మా... ముంగిలివాళ్లు తాగి వస్తున్నారు, అని రెడ్డిగారిలో చెప్పడామని...” అన్నాడు మాధవయ్య.

సావిత్రమ్మ ఆ వేసంతో నవ్వి నాలుగు వైపులా చూచి, “మాధవయ్య... ముంగిలి వాళ్లు తాగి వస్తున్నారని రెడ్డిగారిలో వెళ్ళాలని వచ్చావు..... కానీ రెడ్డిగారే తాగి మిద్దెమీద పడుకోనున్నాడు. ఇప్పుడు నువ్వు ఆయనతో మాట్లాడేవంటే,..... పండగపూట... మనసుకు... వృధాగా... లేని పోని కష్టం...” అని సావిత్రమ్మ జాలిగా మాధవయ్యని అమాయకుణ్ణి చూచినట్లు చూచి, చిరునవ్వు వచ్చింది.

మాధవయ్య తల వంచుకొని ఆమెతో “వస్తావమ్మా” అని చెప్పి... నెమ్మదిగా యింటి కళ్ళాడు.

విమలమ్మ భర్తకోసం ఎదురుచూస్తూ నిల్చునిఉంది. మాధవయ్య ఇంటికి రాగానే ఆమె సంతోషంతో కాళ్లు కడుక్కోడానికి నీళ్ళిచ్చి ఆస్నం వడించింది. మాధవయ్య భోంచేసి భగవద్గీత చదువుతూ హాయిగా నిద్రపోయాడు. భగవద్గీత చదువడంమీద పెట్టుకొని నిద్రపోతున్న భర్తను చూచి విమలమ్మ ముసిముసినవ్వులు నవ్వుకొని మెల్లగా భగవద్గీత తీసి దూరంగా పెట్టింది.

మాధవయ్యగారు నిద్రమేల్చాక వేసరికి సాయంత్రం నాలుగుంటలయింది. కాఫీ త్రాగి మాధవయ్య రెడ్డిగారింటికి వెళ్ళామని నిద్రిలోకి వచ్చాడు. యావాదివాళ్లు వేమలు వేసుకొని తప్పెట్లు తాళాలు వాయిస్తూ గింతులేస్తున్నారు. నిద్రపేదలు ఇంటింటికి తిరుగుతూ అన్నము, కూరలు, పిండివంటలు బ్రతిమాలి సంపాదించుకుంటున్నారు—

ఆరోజు ఉదయం ఊరేగింపుసమయంలో కనిపించిన కొత్త ఉపాధ్యాయుడు ఏదో పుస్తకం చేతులోపట్టుకొని, తల వంచుకొని వెళ్తున్నాడు. మాధవయ్య ఆ వృద్ధుణ్ణి చూడగానే ఆనందిభరితుడై, “స్వామీ, ఎక్కడికి బయలుదేరా?” అన్నాడు.

ఉపాధ్యాయుడు విషయంగానవ్వి, “ఇక్కడకే నాయనా. ఊరికే సాయంత్రం, అలాగే కారుగా వెళ్ళవద్దామని...” అన్నాడు.

“నేనుగూడా తమనో రావచ్చునా?” అని విషయంగా అన్నాడు మాధవయ్య.

“ఓ, తప్పకుండా దియచెయ్యండి. నేనూ, ఈ వూరికి కొత్తవాణ్ణి. నాకూ స్నేహితులు కొనాలి. తప్పకుండా దియచెయ్యండి.”

ఇద్దరూ మెల్లగా నడిచి చెరువుకట్టమీదికి చేరారు. ఆ చెరువు గ్రామానికి క్రితామరకు. ఆ చెరువు నీళ్ళతోనండి, నీటిని దాచిపెట్టుకొని, అవసరమైనపుడు, గ్రామానికి ఇస్తాంటుంది. ఆ చెరు వెండిపోతే శ్రజల దొక్కలు ఎండిపోతాయి. ఆ చెరువు నీటితో సమృద్ధిగాఉంటే గ్రామామల ముఖాలు కూడా కళకళలాడుతూ ఉంటాయి.

మాధవయ్య, ఉపాధ్యాయుడు చెరువు కట్టమీద కూచున్నారు. కావ్రీగారు చిరునవ్వు వచ్చి, “తమ పేరేమిటో నేను అడగలేదు.” అన్నాడు.

“నాపేరు సుబ్బారావు అంటారు నాయనా.” అన్నాడు ఉపాధ్యాయుడు.

“తమరు ఎంతవరకు విద్యాభ్యాసం చేశారు?” అన్నాడు మాధవయ్య.

“స్కూలు వైసలు చదివి, ట్రైనింగ్ చదివాను... చదువుకు అంతం ఏమింది లేంది.

అబ్బో: ఒకేజలుబు...భారము...

అమృతాంజనం వాడితే...

తగ్గిపోయింది !

అమృతాంజనము

★ దావాగి ★

ఎంతకాలమైనా చదువుకూనే ఉండవచ్చు."

"ఆ పుస్తకం ఏమిటండీ" అన్నాడు మాధవశాస్త్రి. సుబ్బారావుగారు ఆ పుస్తకం మాధవశాస్త్రికి ఇస్తూ, "వివేకానందుని జీవిత చరిత్ర" అన్నాడు. శాస్త్రిగారు ఆ పుస్తకాన్ని భక్తితో తీసుకొని పై అట్ట తెరిచాడు. భారతీయ సంస్కృతిని దేశదేశాలా చాటిన వివేకానందుని చిత్రం చూచి మాధవశాస్త్రి అర్థంకాని ఆనందం అనుభవించాడు. లోకాన్ని సమ్యాపింప జేయగల సురద్రూపంతో వివేకానందుడు తీవి, ఆనందం మూర్ఛించినట్లున్నాడు. మాధవశాస్త్రి కొంతసేపు వివేకానందుని రూపసంపదకు తన్మయుడై, "స్వామీ, తమ రీగంధాన్ని పూర్తిగా చదివారా?" అన్నాడు.

"లేదండీ, ఇంకా ఇరవై పేజీల మాత్రం ఉంది"

"మీకు, దైవచింత ఉన్నట్లుగానే ఉంది. నాకు కొన్ని సంజ్ఞలున్నాయి స్వామీ, అవి మీ దగ్గర తీర్పుకోవాలనుకుంటున్నాను" అన్నాడు శాస్త్రి.

సుబ్బారావుగారు పకపకనవ్వి, ఒకరి సంజ్ఞ లింకొకరు తీర్పుకోజాలు కావు నాయనా ఇవి. ఎవరిసంజ్ఞలు వాళ్ళకుంటాయి. వాళ్ళసంజ్ఞలు వాళ్లే తీర్చుకొంటే బాగుంటుంది—అంటే, నీవేమీ అపారం చేసుకోవద్దు. నిజానికి నా సంజ్ఞలు నేనే తీర్చుకున్నాను."

మాధవశాస్త్రికి అంతులేని ఆశ్చర్యం కలిగింది. "మీరు బాగా చదువుకున్నవారు కాబట్టి మీ సంజ్ఞలు మీరే తీర్చు

కున్నార. అందరికీ, ...సాధ్యమే స్వామీ...నా మట్టుకునాకు గొప్పసందేహం ఉన్నది స్వామీ, అది ఇంకెవరైనా తీర్చాల్సిందే....." అని విషయంగా అన్నాడు మాధవశాస్త్రి.

"ఏమిటా సందేహం నాయనా"

మాధవశాస్త్రిసందేహిస్తున్నట్లు చెరువువైపు చూచాడు—అప్పుడే మూర్యుడైన మిన్నున్నాడు. చెరువులోనిజలం నూర్చబింబాన్ని ప్రతిబింబిస్తూ ఆనందంతో గంతులేస్తూ, కట్టను ధీకొంటున్నది.

సుబ్బారావుగారు మాధవశాస్త్రి వైపు చూచి, "ఏమిటి నాయనా అంతగా ఆలోచిస్తున్నావు? అన్నట్లు, నీవేరేమిటో అడగలేదు..." అని ముసిముసి నవ్వులు నవ్వేడు.

మాధవశాస్త్రి పరధ్యానంతో చెరువులో పోయిగా ఈదులాడే బాతుల్ని చూస్తూ "నా శేరు మాధవశాస్త్రి అంటారండీ." అన్నాడు.

మాధవశాస్త్రి తన సంజ్ఞాన్ని చెప్పడానికి సంజ్ఞయిస్తున్నాడని సుబ్బారావుగారు కనిపెట్టి, "ఏమిటో, మీ కేవో సంజ్ఞలున్నాయన్నారే. కాని చెప్పడానికి సంజ్ఞాస్తున్నారు" అని వకటాన నవ్వేడు.

మాధవశాస్త్రి చిరునవ్వు నవ్వి—

"ఏమీ లేదండీ, దేవుడున్నాడా, లేదా, అనే నేనా సంజ్ఞాం.....ఆ సంజ్ఞాం, నేనింతవరకూ ఎవ్వరికీ చెప్పలేదు. మిమ్మల్ని చూడగానే నా కెందులలో చాలా సంతోషం కలిగింది. మీవైని గౌరవభావం ఏర్పడినందువల్లనే మీతో చెప్పగలిగాను" అని విషయంగా అన్నాడు. ఆ ఉపాధ్యాయుడు, "అంతేనా?" అని

విరగబడి నవ్వేడు. ఆ నవ్వు చూచి మాధవశాస్త్రి గాభరాపడ్డాడు.

"ఎందుకలా నవ్వుతున్నారో?"

"మీకు కోపం రాకుండా ఉంటే చెపుతాను—మీరు చూస్తే నిజాగరిష్టులుగా ఉన్నారు. కానీ మీ అంతటివారికి అటువంటి సందేహం ఎలా వచ్చిందా? అని నాకు చాలా ఆశ్చర్యంగా ఉన్నది" అని ఆ ఉపాధ్యాయుడు మళ్ళీ పకపక నవ్వేడు. మాధవశాస్త్రి తలవంచుకొన్నాడు—

"నీసందేహం తీరేదికాదు నాయనా. నేను కూడా ఆ సందేహంతోనే ఆలోచించి, ఎన్నాళ్ళకూ తీరక ఆలోచించడమే విరమించుకొన్నాను - కానీ నేను ఒక నిర్ణయానికిమాత్రం వచ్చాను. ఆ నిర్ణయం నీకు నచ్చకపోవచ్చు...అయినా నాఅభిప్రాయం చెప్పే తప్పేమీ లేదనుకొంటాను - నా ఉద్దేశం, దేవుడు మనలోనే ఉన్నాడని - దేవుడెక్కడో స్వర్గధామంలో దేవతల మధ్య ఉంటాడని విశ్వసించడం తెలివితప్పువలనం" అని ఆ ఉపాధ్యాయుడు దృఢనిశ్చయంతో మాధవశాస్త్రి కళ్ళిల్లోకి చూచాడు.

శాస్త్రిగారు నిశ్చేష్టుడై వింటున్నాడు. చెరువులో తరతరలాడుకున్న నీటినిచూస్తూ

■ ఉపాధ్యాయుడు మాట్లాడుతూనే ఉన్నాడు. మాధవశాస్త్రి ఎదురుజవాబు చెప్పకుండా వింటూనే ఉన్నాడు. సుబ్బారావుగారు, మాధవశాస్త్రిని అనురాగంతో చూచి,—

"నాయనా, నవ్వు చాలా పనివాడివి. జీవితంలో నాకున్న అనుభవంలో, పదోవంకైనా నీకుండదని నిన్నుచూస్తేనే తెలుస్తూంది. నా జీవితం విచిత్రమైనది. తల్లిదండ్రులు చిన్నతనంలోనే గతించారు. ఎలా బ్రతికానో, ఎలా పెద్దవాణ్ణాయానో, నాకే ఆశ్చర్యం. వారాలు లింటూ చదువుకున్నాను. మాతండ్రిగారుచేసిన అప్పలకోసం, మావూరి భూస్వాములు నా ఆస్తి పాస్తులన్నీ కాజేశారు. నలుగురుపిల్లల్ని నాకు ఒప్పగించి నాభార్య వెల్లిపోయింది. నన్ను ఆదిరించే బంధువు లేవ్వరూ లేరు - నేనూ నీలాగే ఆలోచించాను; కొన్ని సంవత్సరాలు ఆలోచించాను. సర్వకాల సర్వావస్థల్లోనూ ■ సర్వేశ్వరుడే ప్రార్థించాను - ఎన్నో అన్యాయాల్ని సహించాను. అధికార్లు చీవాట్లు పెడుతూంటే నన్ను కాదులే అనుకొని తలవంచుకొన్నాను... ఆఖరుకు ఒక్క నిర్ణయానికి వచ్చాను... ఏ మానవుడి హృదయంలో దయాదాక్షిణ్యాలు, ప్రేమానురాగాలు ఉంటాయో, నాడే దేవుడు—ఆ మానవుడే దేవుడు." అని గగదస్వరంతో అన్నాడు సుబ్బారావు పంతులు.

ఎవ్వరికీ తెలియ
బయటకు వెళ్లి ముందుగా దీక్ష
అమ్మ ఎవ్వరికీ తెలియ
ఎక్కువ కేక్ గల వస్తువు
మీద ప్రకాశవంతమైన వెలుగు
మీది వస్తువు

ఎస్ట్రెల్లా బ్యాటరీలు

ఎవ్వరికీ తెలియ
బయటకు వెళ్లి ముందుగా దీక్ష
అమ్మ ఎవ్వరికీ తెలియ
ఎక్కువ కేక్ గల వస్తువు
మీద ప్రకాశవంతమైన వెలుగు
మీది వస్తువు

ESTRELLA
YOUR GUIDE
IN DARKNESS
ESTRELLA BATTERIES LTD
BOMBAY

మాధవశాస్త్రి ఆశ్చర్యంతో ఆనందంతో
వలసకుపోయిపోయాడు.

దేవుడు ప్రత్యక్షమై బానోదయం కలి
గిస్తే ఎంత సంతోషపడేవాడో, అంత
ఆనందంతో మాధవశాస్త్రి ఆ ఉపాధ్యాయ

యట్టి దైవాన్ని చూచినట్లు మాచాడు.

"ఏ మానవుడీ హృదయంలో దయావాక్కి
జ్యాలూ, ప్రేమానురాగాలూ ఉంటాయో,
వాడే దేవుడు. ఆ మానవుడే దేవుడు" అనే
వాక్యాలు మాధవశాస్త్రి గారి హృదయంలో

ప్రతిస్పందించాయి. సంధ్యా సౌందర్యాన్ని
మానూ యిష్టరూ మహా భక్తుల్లాగా కొంత
సేపు మువ్వని యింటికి వెళ్ళాడు.

ఆనాడు మాధవశాస్త్రి అనుభవించిన
ఆనందాన్ని కొలకదానికి ఏ పొడవాలూ

“అట్టి మనోహరమైన, నిలవుండే సువాసన!”

అని *జియూనా*

చెప్పుచున్నది

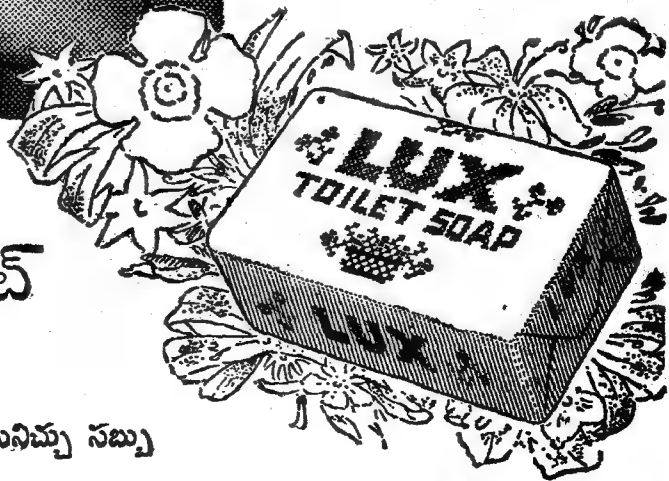
“లక్ష్మీ టాయ్లెట్ వల్లరోని క్రొత్త
పువ్వు-పరిమళము నాకు వచ్చి యిష్టము”

ప్రపంచంలోని సౌగంధిక పరికరాల చెయ్యడం
న్నట్లు చేయండి—కర్ణమైన, కెల్లని లక్ష్మీ
టాయ్లెట్ వల్లము మీ ప్రతిదిన సౌందర్య
రమణియ్య పాదపలో వాక లాగముగా
యేర్పయ్యకోండి. దానియొక్క మెత్తని,
పరిమళమైన మురగ మీ దర్శనమును
కుత్రముగాను, మృదువుగాను మరియు
మనోహరంగాను వుండునట్లుచేయును—
మీ సౌందర్యమును వృద్ధిచేయును.

మీ శరీరమంతటి సౌందర్యము కొరకు
పెద్ద నైజాను ఉపయోగించండి.

లక్ష్మీ
టాయ్లెట్
సబ్బు

సిసిమా తారలకు సౌందర్యమునిచ్చు సబ్బు

LTB 452-X52 TL

భారతదేశంలో కలయికచేయించినది

చాలవు అంతరాత్మ స్వేచ్ఛగా హాయిగా తేలికపడినట్లు తోచింది కాస్త్రోగారికి. తను ఒక రెడ్డిగారి దగ్గర గుమాస్తా అనీ, అతనికి ఆగ్రహం కల్గితే తనపట్ల గడవదనీ, మానవ కాస్త్రోగారు మరిచేపోయారు. ఆరోజునండి సంధ్యవార్తపం మానేశారు. భగవద్గీత తీసి మారంగా పెట్టారు.

8

ఆరోజు సంకృతిపంతుల గ్రామీణులు పండుగను పెద్దపండుగ అని గౌరవంగా పిలుస్తారు.

ఆరోజు సూర్యోదయం కాక ముందే కుంటివాళ్ళు గుడ్డవాళ్ళేగాక, నిరుపేదలందరూ విచ్చమెత్తడానికి తయారవుతారు.

మాధవకాస్త్రోగారు సంధ్యవార్తపం మానేసినా విమలమ్మ బలవంతం చేసి పేత్ర

నేత తలకు తర్ఫణంకదలడానికి మానవ కాస్త్రోని ఎలాగో ఒప్పించింది.

ఆరోజు వీధులన్నీ జన సముహాలతో టిటిటిలాడుతున్నాయి. భాగవతం జట్టులు వేమలు వేమకొని మృదంగం, హార్మోనియం తాళాలు వాయిస్తూ, వృత్త్యం చేస్తున్నారు. విమలమ్మ ఉత్సాహంగా తిరుగుతూ, వచ్చిన బిచ్చగాళ్ళందరికీ బిచ్చం పెడుతోంది. అన్నం అడిగినవారెవరు లేదనకుండా అన్నం వేస్తూఉంది.

ఎంత లోభులైనా పైద పండుగ వాడు బిచ్చం పెట్టకుండా ఉండరు. ప్రతియింటి ముందు గుంపులు గుంపులుగా బిచ్చగాళ్ళు చేరి పరిహాసాలాడుకుంటూ, ఉత్సాహంగా నవ్వుతూ, కేరితాలు కొడ్తుఉన్నారు.

ఆరోజు మాధవకాస్త్రోగారు సంకృతిగా భోజనంచేసి విక్రాంతి తీసుకొని, హాయిగా నిద్రపోయి, మాడు గంటలకు నిద్ర లేచి కాఫీ తాగి, నువ్వురావు వంతులుగారిని కలుసుకుందామని బయలుదేరాడు. రామి రెడ్డిగారి యింటిదగ్గర కొచ్చేసరికి, పెద్ద గోల ఏ మూలనుంచో వినిపించింది.

సావిత్రిమ్మ గలగబా వచ్చి, మాధవయ్యా! పుయ్యని కొచ్చావు. కొంచెం అటు పొండి స్వామీ. రెడ్డిగారు కొడి వంగేలు, పొట్టేళ్ళ వంగేలు, పెట్టి నున్నారు. ఎందుకయ్యా, వద్దయ్యా అంటే నామాటే వినిపించుకోకుండా వెళ్ళారు. హా, మాధవయ్యా, చెరువుకట్ట కింది నే వంగేలు జరుగుతున్నా నుట" అని సావిత్రిమ్మ ఆందోళనతో బరిహాలుకుంది. మాధవకాస్త్రో గుండె తీవ్రంగా కొట్టుకొనాగింది.

"నేను వద్దంటే నామాట ఎవరు రెక్క చేస్తారమ్మా!..." అని మాధవకాస్త్రో చిరు నవ్వు నవ్వి, "సరే, అయినా మాతాను" అని చెరువుకట్టవైపు వెళ్ళాడు.

మాదిగ వెంకట్రాముడు బాగా తాగి, పోవక నవ్వుతూ, వృత్త్యం చేస్తున్నాడు. హరిజనులు కొంతమంది గ్రామ మున్ను గారైన వెంకటరెడ్డిగారి పక్క నిల్పాని ఉన్నారు; కొంతమంది రామిరెడ్డిగారి పక్క నిల్పాని ఉన్నారు.

పొట్టేళ్ళ వరు గెత్తుకుంటూ వచ్చి ఢీ కొంటున్నాయి. బాగా తాగి వళ్ళు తెలియక నుత్తులోఉన్న జనం 'హా' అని దిక్కులు వగిరేటట్లు గంతులేస్తూ అరుస్తున్నారు.

ఒకవైపు రామిరెడ్డిగారు తీగా నిల్పాని ఉన్నాడు... మాధవకాస్త్రోని మంచి మాటా రెడ్డిగారు తోడలేదు, ఎట్లాగా చింతనిప్పు ల్లాగాఉన్న రామిరెడ్డిగారి కళ్ళమాచి, నుంచి విహేలో ఉన్నారని మాధవకాస్త్రో

అర్థంచేసుకొన్నాడు. అవైపు నిల్పుక గ్రామమున్నుగారైన వెంకటరెడ్డిగా పక్కగా నిల్పాడానికి సాధ్యంకాక తొలిపోతున్నాడు. మాధవకాస్త్రో ఒంటరిగా ఆ ప్రదేశంచుట్టూ తిరిగినా ఎవ్వరూ అతన్ని పలకరించలేదు. అందరూ ఎవరి లోకంలో నా భున్నాడు. కోడిపుంజులు పొట్టాడుకుంటూ రక్తం కారుతూంటే, రామిరెడ్డిగారు, వెంకటరెడ్డిగారు, మాత్రం, కొంచెం గాభిరా పడుతున్నారు. మిగిలిన ప్రజలందరూ కోలాహలంగా అరుస్తున్నారు. గ్రామమున్నుగారైన వెంకటరెడ్డిగారి పతుంలోఉన్న హరిజనులు ఆవేళేపూరి తులై మున్నుగారి పొట్టేళ్ళకు, కోడిపుంజులకు ఉత్సాహం కల్పించడానికి కేకలేస్తున్నారు. రామిరెడ్డిగారి పతుంలోఉన్న హరిజనులు రెడ్డిగారి పుంజులు, పొట్టేళ్ళు ఉత్సాహంతో పొట్టాడేటు ఎగిరి ఎగిరి గంతులేస్తూ అరుస్తున్నారు. వెంకటరెడ్డిగారు వండినీ వడిపుంజుల్ని తేచ్చుడు. అన్నీ ఓడిపోయినాయి. నాలుగు పొట్టేళ్ళకు పొట్టి పెట్టాడు. నాలుగూ రక్తం కారేదాకా పోరాడి, అలసి కింద పడ్డాయి. వెంకటరెడ్డిగారు ఓడిపోయిన పొట్టేళ్ళకు, పుంజుల్ని, వండినీ వడ రూపాయలవంతున పధ్నాలుగువందలరూపాయలు రామిరెడ్డిగారికి యివ్వకలసి వచ్చింది. వెంకటరెడ్డిగారు మత్తుగా తూలుతూనే పొట్టేళ్ళు, పుంజులు, డబ్బు, రామిరెడ్డిగారికి నమర్పించి, అవమానంతో ఆ (కోడి) స్తూ వెళ్ళాడు.

రామిరెడ్డిగారు తీగా వకవక నవ్వుతూ యింటికొచ్చాడు. సావిత్రిమ్మ ఎదురుగుండా రాగానే, రెడ్డిగారు తన విజయూరను ఆమెతో సగర్వంగా చెప్పాడు. రెడ్డిగారి పతుంలోఉన్న హరిజనులు పొట్టేళ్ళకు, పుంజుల్ని, ఉత్సాహంగా గంతులేస్తూ ఇంటికి తీసుకొచ్చారు.

రామిరెడ్డిగారు పొట్టేళ్ళకు, పుంజుల్ని కొయించి, వండించి, తన పతుంలోఉన్న హరిజనులందరికీ, కడుపునిండా భోజనం పెట్టాడు.

పాపం వెంకటరెడ్డిగారు ఓడిపోయినా, ఒకవక్క అవమానాన్ని చంపుకొంటూ, ఇంక రెండుపొట్టేళ్ళు కొయించి, తన పతుంలోఉన్న హరిజనులకు కడుపునిండా భోజనం పెట్టించాడు.

మాధవకాస్త్రో ఆ కోలాహలాన్ని మంచి ఆశ్చర్యపడి, చిరునవ్వు నవ్వుతూ నిల్పు న్నాడు. సావిత్రిమ్మ మట మటలాడుతూ విసుక్కుంటూ "ఏంకేస్తాం మాధవయ్యా, వాళ్ళకే వాళ్ళయినా తెల్సుకోవాలి, లేక పోతే ఒకరు చెప్పినమాటయినా వి నా లి. రెండూ లేనోళ్ళను ఎవరుమాత్రం వింకేస్తారు.?" అని కోపంతో అంది.

సిరోలిన్
మీ దగ్గుకి
కారణము నిర్మూలము
చేస్తుంది

—మీ దగ్గుటను
ఆపుట
మాత్రమే కాదు
సిరోలిన్ మీకు దగ్గును
కలిగించే అపాయకరమైన రోగ
క్రిమిని నిర్మూలిస్తుంది

దగ్గుకు
విరహాయ
మైన మటుంబ
దాపంను

★ దావాగ్ని ★

నిద్యాకాఖాధికారి" అని ఆ భక్తుడు జవాబు చెప్పాడు.

"మానవుడు భగవంతుని కోరికలతో ప్రారంభమౌతాడు. మనం భగవంతుని ప్రేమించాలి. ప్రతిపదీ చేసేటప్పుడు ఆ ప్రభువే మనచేత చేయిస్తున్నాడు, అనుకోవాలి. మనల్ని కాపాడే భారం. ఆ ప్రభువు కవచిలేయాలి. అంతేకాని, ఏవో కోరికలు మనసులో ఉంచుకొని, ఆ కోరికలు తీరేందుకోసం భగవంతుణ్ణి ప్రార్థించటం భక్తుని అక్షణంకాకూడదు. 'మీ భారం మోయడానికే నేను ఈ లోకంలోకి వచ్చాను.' అనేవాడు మరవాధ ప్రభు." అని తన స్యయం దైరాల్పంది నీరధిద్రరావుగారు ఉపన్యసించారు. ఉపన్యాసం పూర్తి అయిన తర్వాత అందరికీ ప్రసాదం పంచిపెట్టి దే

యిచ్చారు. మాధవకాస్త్రి ప్రసాదం తీసుకొని భక్తితో ఆరగించి భుజిస్తున్నాడు.

భక్తులందరూ ఒక్కొక్కరే తునుమహారవాధుని పటంముందు నిల్చుని— "ప్రభూ... ప్రభూ..." అని దీపంగా ప్రార్థించి కన్నీళ్లు తుడుచుకుంటున్నారు. మాధవకాస్త్రిగారు కూడా పటంముందు వెళ్ళి నిల్చుని భక్తితో కళ్ళు మూసుకొని నమస్కరించాడు. స్త్రీలు, పురుషులు ఒక్కొక్కరే ప్రకారంగా వెళ్లడం ప్రారంభించారు.

మాధవకాస్త్రిగారు ఆ భగవంతుండి వెలువరించారు. అంతా చీకటి. పిధి దీపాలు మాత్రం మినుకు మినుకుమని వెలుగుతున్నాయి. మాధవకాస్త్రి గాధిరాపడి గబగబా అనకు పరుగెత్తాడు. రామిరెడ్డిగారు కాల్లో కూచుని సామాన్లన్నీ కారులో పెట్టుకొని, ప్రయాణమవుతున్నాడు.

రెడ్డిగారు కాస్త్రిగార్ని చూడగానే

మండిపడి, "ఏంది స్వామీ, ఈ భేరం? ఏడకి పోయినావు? సాయంత్రం నాలుగు గంటల్నించి నీకోసం ఎరుకతానే ఉండాను ఏడకు బోయ్యపు స్వామీ?" అని గద్దించాడు.

"ఇక్కడికేనండి, మా బంధువులు ఈపక్క వీధిలో ఉన్నారు. వాళ్ళింటికి ఎప్పుడూ వెళ్లేవాణ్ణి కాను. ఈలోకా వాడు కనపడి ఎంత కౌడన్నా భోంచేసిందాకా వదలేడు" అని మాధవకాస్త్రి చిన్న అబద్ధం చెప్పి యజమానిని కాంతరించాడు.

"సరేగానీ, మీ యజమానురాలికి చదువుకోవడానికి ఏవైనా పుస్తకాలు కొనుక్కొని రావాలి" అని రామిరెడ్డిగారు ఇరవై రూపాయలు తీసిచ్చాడు.

మాధవకాస్త్రి బ్రంకోకోడ్డుకు వెళ్ళి కొన్ని కథల పుస్తకాలూ, కొన్ని పదిగ్రామ్యుల కొనితెస్తూ, ప్రోవలో తునుమ మరవాధుని పటం ఒకటి కొనితెచ్చుకున్నాడు.

రామిరెడ్డిగారు ఆ పటంచూచి, "ఏం పటం అది?" అన్నాడు.

"ఇదీ... మరవాధుని పటమండీ, ఈయన భగవంతుని అవతారం" అన్నాడు మాధవకాస్త్రి.

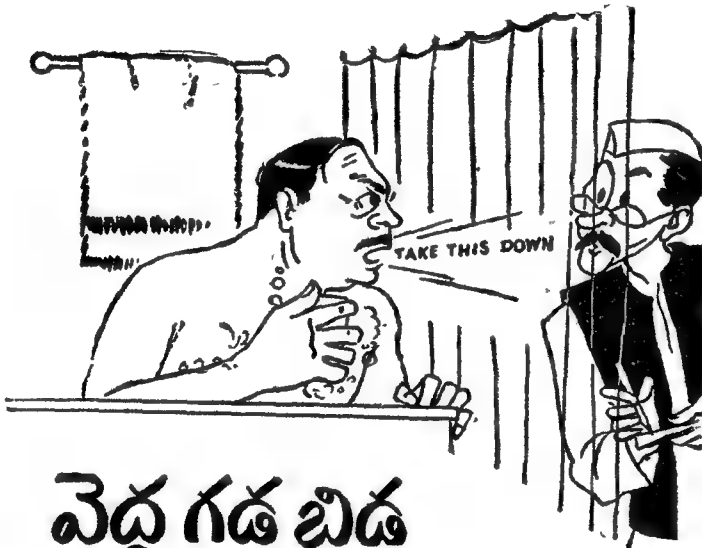
రామిరెడ్డిగారు పకపక నవ్వి, పటం చేతికి తీసుకొని కళ్ళకడుక్కొని—

"కొత్త కొత్త దేవుల్నిస్తున్నారయ్యా మనకు. సాయిబాబా మందిరానికి పోయినా, నువ్వెప్పుడన్నాకి దాక్కురగారింట్లో - బలే బాగా ఉంటది పటం." అన్నాడు రామిరెడ్డి.

మాధవకాస్త్రిగారు సాయిబాబా పేరు విన్నాడుగానీ ఎప్పుడూ సాయిబాబా మందిరానికి వెళ్ళలేదు. దైవికంగా అనుకోకుండానే మరవాధబాబా భజనకు హాజరవడం, తన స్యయం దై అందరితో కలిసి భజన చేయడంవల్ల, మాధవకాస్త్రికి తునుమ మరవాధునిపై భక్తి కుదిరింది. దేవుడున్నాడా లేదా అనేసందేహం అడుగున పడిపోయింది. - కారు కరనేగంతో పోతూఉంటే, మాధవకాస్త్రి తునుమమరవాధామామన్యరణచేస్తూ భుజిస్తున్నాడు.

పూరుచేరి తునుమమరవాధునిపటం విమలమృగిచ్చి, "ఈ మహామహాపుడు దేవుడు. పాపాత్ముల్ని ఉద్ధరించడానికోసం ఈ లోకంలో పుట్టాడు." అని చెప్పి నెల్లూలో తన భజనకు హాజరవడం ఆనంశీరానికి తోను ఎలా ముగ్ధుడయిపోయిందీ మాధవకాస్త్రి వివరంగా భౌర్యకు చెప్పాడు. అసలే విమలమృగు దైవభక్తి ఎక్కడ. భర్త చెప్పిన మాటలు అక్షరాలానమ్మి మరవాధుని పటాన్ని సీతారామస్వామిపటం పక్కనే పెట్టి పూజ చేయడం ప్రారంభించింది.

[ఇంకావుంది]

వెద్ద గడబిడ

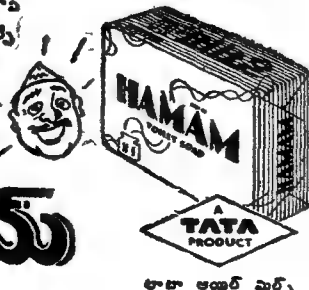
దా హిరవాదవక ఒక్క శిలమే మర విగ్రాహం లేదు. కాని హిరవాద వేయవచ్చు. ఈ యక వేసే గడబిడకో పోలిస్తే, హిరవాదవకలో ఈ యక వేయ గడబిడ యిండుకు పది తొగడు. యిండుక హిరవాద వేయవచ్చు. ప్రభావం హిరవాదవకలేమంటారంటే శిలకో విగ్రాహం హిరవాదవక హిరవాద వేయవచ్చు. యిండువంటి ప్రభావం లో హిరవాద వేయవచ్చు. కాని హిరవాదవకలేమన్న చెప్పవచ్చు. లేక చెప్పవచ్చు.

ఒక్క విషయం మరల తప్పక చెప్పాలి. అదేమిటంటే హిరవాదవక వేయవచ్చు. వేయవచ్చు. హిరవాద వేయవచ్చు.

అభ్యుధిగడభూముమహామహి

హామూమ్

అయిదే పట్టు

అలా అయిదే మర

ఈ కళాకారిణి మరొక వ్యవస్థ కోసం కళాకారిణి మరొక వ్యవస్థ కోసం కళాకారిణి మరొక వ్యవస్థ కోసం

సామంతం

ద్రోహలు దించిన మట్టిచెట్లు సుబ్బరాజు గారి కళ్ళాన్నింతా ఆవరించుకొనుంది. రాజుగారి గద్దె పొలంకట్టున దొరుకుంది. పడమట కొండలో నూర్చుకుని పొంచుంటున్నాడు. వెంకడు గరువుమీద గీతెచ్చిన పప్పుపరకలు కళ్ళంలో కూర్చుని మట్టి దుళ్ళ గొడుతున్నాడు. అదే వేళకు నూర్చుడప్పుడూ ఆ కొండకొనకు చేరుకొనడం, వెంకడు కళ్ళంలో గడ్డిపరకలు దుళ్ళ గొట్టి, పసుపులను మురిచెట్టువేళ్ళతో కట్టి కాస్త కాస్త సన్నీ పరకలు వేసి దువ్వడం యధాలభంగా జరిగేది.

కానైతే రెండు కోణాలయింది వెంకడు కళ్ళానికే వెళ్ళలేదు.

అగ్రామంలో రాజులు మొఖాసాదారు. రెండు పుంతలీకుంటాయి. వాటిని లోపుళ్ళంటారు. ప్రతి లోపుటికీ చుట్టూ చిన్న ప్రహరీగోడలు, గోడలన్నీ మట్టిగోడలే. వాటిమీద పోసిన కావిడీ వర్షాలకు కరిగిపోయింది. అక్కడక్కడ తిరగబడ్డ బోడి గోడల్ని మరీ మరాఘతు చేసుకొనేలేదు.

వెంకడి చిన్న తనంలో ఆవరణలనిండా మొనూరెడ్లూ, కాకి గడెలూ, ఒంగోలు దూడలూ వుండేవి. యిప్పుడో! కళ్ళంలో నాలుగు జరిలు బక్కలయినా పుష్పిగా కను పించడం లేదు. మొఖాసాదార్ల దొంగ్గి ఎందుకలా దీనించిపోయామో అర్థం అవడంలేదు.

వెంకడు సుబ్బారాజుగారి నేరీలో పారి కాపురం చేస్తున్నాడు. కొడుకు నరవడు పట్టుమని పక్షేళ్ళయినా నిండలేదు. వెంకి గుంటడు కాబట్టి సామ్యుల్ని (గొడు) తిరగ్గొట్టుకొనున్నాడు. తిండి పేరే పెట్టుకున్నాడు. కొడుకు నవ్వుపప్పుడు కూకలేస్తూ వుండేవాడు.

“రంగాన్ని బరమాదానితో ఏడిసివాడు నీ తాత. కాస్తబ్బులైనా వొట్టుకు రావో, వైగా వొట్టుకొచ్చిన బొక్కనాలు రెండూ రాజుగారి బాకీ తీర్చడానికే వచ్చినై కావు, ఏ పొద్దు కూలినేలే ఆ పొద్దే వొల్లక తాగి తండనాలాడోడు, నువ్వు ఆదానై కాలునుకురిందావని నూస్తన్న వేటియో” అని గమరుతూ వుండేవాడు.

వెంకడి తల్లి తిండి చనిపోయేడు. వెల్లం కాపురానికొచ్చి పన్నెండేళ్ళయింది. యిప్పుడు నలుగురు పిల్లలు, అంతా మొగగుంటే, గంగి కూడా నేరీలో ఎకపాటు

చేస్తుంది. నూర్చుని గింజలు మట్టింది, గాలి పోత పోసి గరికలో గింజలన్నీ ఎత్తి రాజుగారి లోగిలో వప్పవేస్తుడు. గంగి పొద్దప్రమానం కళ్ళం అంతా తుడిచి వెడ్డెల్లో రాలిన ధాన్యపు గింజలను గుడ్డతో వత్తుకుని ఏరితెచ్చుకుంటే, ఏనుంగింజలయ్యాయి. కమ్మగా వరికూడొండి, పరిగల పులునుతో తల్లి పిల్లాడి తిని, మరిసి పోయేరు.

వెంకడి పితృ పితామహులు పారికాపు పనే చేశారు. యింక చెయ్యగలిగింది లేదు పొట్ట గడనాలంటే పారికాపు పనే చెయ్యాలి. కానైతే ఏ తిప్పు లేకుండా కాస్త ఆలస్యంగా నేరీలో కొచ్చేదని రంగబాబు వెంకడిని పసుపుని బాదినట్టు కొడితే పహించగలడా!

పూసపాటి కృష్ణంరాజు

అందుకే వెంకడుని పోయేడు, పారికాపుతనం నూనేశాడు. సుబ్బరాజుగారితో చెప్పకున్నా విందే. తిలకాలు, జ్వరంతో వళ్ళు కాలిపోతుంటే, వెళ్ళలేక వెళ్ళలేక వెళ్ళేడు. అంగుకొసం కొడతాడా!

రంగబాబు వేమలన్నీ తనే దాచిపెట్టేడు. పాలిపేటలోవున్న “నూరి”ని బారామాసి తోటకు తీసుకు రమ్మని తనకి చెబుతాడా! అప్పుడే అన్నాడు.

“వినబాబుగోరూ, మీకు గుండెల్లీని పనేగాని, ఎంత పారికాపునైనా అలాటి పని నెయ్యమని నెప్పొద్దుటండీ! నేనేటి మీ కంత యవారంగా కావొస్తున్నావా! నా కళ్ళముందు పుట్టిపోదు... రానియండి పెదరాజుగోర్ని, ఆరితో నెప్పి మీ యాపారం కట్టిస్తాను.” అంటే రంగబాబు అప్పటికే బ్రతిమాలి తిండితో చెప్పాడని వొట్టేయించుకున్నాడు, వెంకడు ప్రమాదించేసేడు. ఆ విషయం సుబ్బరాజుగారితో చెప్పనేలేదు ఆకోసం వుంచుకున్నట్టుంది, అందుకే కొట్టేడు. ఆయినా వెంకడ్ని సుబ్బరాజుగారు కళ్ళందిబ్బు త్రొక్కివేస్తారు. అంత ఖచ్చితంగా చెబుతారా! అందుకే వెళ్ళలేదు మాలపల్లె గుడిశలో నులక పుక్కిమీద పడి దొర్లుకున్నాడు.

మాలపల్లెలో జనం వుండే వేళకాదు. అంతా కూలి నాలీ చేసుకు నేండుకుపోయేరు.

గంగి చేతి గుంటసిని, చిరిగిన కోకతో ఉయ్యాలగట్టి, మారుకి నేలాజేసింది. నేలాజేసి, బాయిల్లోకి తొక్కరితెచ్చుకొనడం కోసం ఎక్కడికో వెళ్ళింది.

వెంకడు కక్కిలో కూర్చుని ఏం చెయ్యడమా అని ఆలోచిస్తున్నాడు. వెంకడు కూడా ఆలోచించగలడా!

వీధిలో గుంటలంతా ఒక్క పారి వెంకడి గడిశలో దూరేరు. దూడతూనే, “ఎంకా, ఎంకా!” రాజగోల్లొచ్చి జంతు లోపున్నారే, నిన్ను పిలుస్తూ (గోయ్). అని కేకలేసేరు. వెంకడికేమి అర్థం కాలేదు. లేసి గుడ్డ పర్తుకుని గుడినెముంగు కొచ్చేడు. రాజులంతా నుడినెముంగుకు రానేనచ్చేరు.

పెదబాబు టిరీ మని వెంకడిగుడిశ కి దూరేడు. అక్కడింతా వెతికేడు ఏమిందకి నాలుగు మురికిపాతలు రెండు చింకిగో నెలు కూటికుండా అంబటి దాకాను.

గంగి తెచ్చుకున్న గింజలూ యింకా యిద్దంగింజలవరకూ మట్టిజాడీ అడుగున వున్నాయి పెదబాబు వాటినికూడా తెరికి మానేడు. అన్నీ మాసి పెదివి విరుస్తూ జంతుకొచ్చేడు. చిన్న పిల్లలంతా విసుబోయి మానున్నారు. వెంకడి పిల్లలీదూ ఎక్కడో గోర్లలో మట్టిగుడ్లు కడుతూ ఆడుకుంటున్నారు.

వెంకడిప్పుడు దొంగ, జగన్నాధరాజు గారియింట్లో వస్తునలు పోయేయి. అందుకే వెంకడిలంతా తిగిభీచేసేరు.

“ఎక్కడ పాతి పెట్టేవో చెప్పి? శేకపాతే దుమ్ము లిరుగుతాయి” అని సూరపరాజు గారు గదిమాయించేరు.

“నాపిల్లలమీద వొట్టేసి నా నేపాపం ఎరగమబావూ యి స్నేల్లబట్టి చేరిల్లో మెనులు

తెలుగు అంగభాషా బోధిని

తెలుగు ఎదువతెలిసినవారెల్లరు ఈపుస్తకంతోఇతరుం సహాయం లేకనే ఇంగ్లీసుభాష నులదంగా వదనను, వాయను, మాట్లాడను, వుత్తిరపకుత్తిరాల జరపడం నేర్చుకోవచ్చును. ఒక పెద్దకళానికో

లైండు పుస్తకం రు 5/- ఏ. ఏ. ఏ. రు 120.

కొక్కోకము: ఇది అవలైస కొక్కోక గ్రంథము. పోబోలతో

మన్నది రు 1/- ఏ. ఏ. ఏ. రు. 0 12-0.

Vaní Book Depot. P. B. No. 239, Madras 1.

బుద్ధచిగ్రహం (బరోడా)

ఫోటో: టి. వి. కృష్ణారావు—బరోడా.

సామంతం

కొస్తున్నాను ఏనాడన్నా ఎంకడిలాటోడిని
యిన్నారా?" అన్నాడు వెంకడు.

“రొజులెప్పుడూ ఒక్కలాగేవుంటాయా
ఏదో పాడుబుద్ధి పుట్టింది. అయిందోదో
అయింది యిచ్చేదూ” అని రుద్దరాజుగారు
వెంకడిమేలుకోరి చెప్పేరు.

“అన్నీ తెలిసికొను తిమరలాగంటే నాకే
గాతాలో దూకుతున్నా! నాను తియ్యనే
దింటే....” అన్నాడు.

“నువ్వెన్ని చెప్పినా భంజంలేదు అర్థరాత్రి
చేశా గోల్లో ఒక్కడిని ఏంచేస్తున్నావు?

బాబడిగిలే ననుగుతూ జవాబు చెప్పవట
కదూ. అసలు రాత్రి నువ్వెందుకాలోగిటి
తైపువైశా? బీడినిక అడిగి లాభంలేదు
కళ్ళానికి యాద్యుకురండి అక్కడ ‘చెప్పి
స్తాను’ అని నూరపరాజుగారు ఆజ్ఞాపించి
చేపాటికర బుజాన్ని వేసుకుని చరిచరా
అంగలువేసుకుంటూ వెలిపోయేరు.

వెంకడినితీసుకుని అంతా కళ్లంచేరు
కున్నారు. చాలపల్లె గుంటలురావడానికి సిద్ధం
అయ్యేరు. పెదబాబు వాళ్ళవందర్శి గదమా

యించి పొమ్మన్నాడు. కొంతమంది గంగిని
వెతుకుతూ వెళ్ళేరు.

మొన్న వేదో గవీరెనని వంక పెట్టి ‘యిక
మిషనిలోకి రావెల్లం’ అనుకుంటూ
అందుకే విసుగుగా పెలిపోయాడోయి”
అన్నాడు సుబ్బరాజుగారు, నూరపరాజు
గారితో.

“దొంగసామ్మ దొరుకుతే యిక పాలి
కొపుతనం ఎందుకూ?” అని ప్రతాపరుద్రులు
ఎత్తిపాడిచేరు.

వెంకడి కళ్లనుండి అశ్రువులు భూమిమీద
టప్ మని రారేయి. గొంతుకంతా పిచిచిట్టుక
పోయింది. సుబ్బరాజుగార్ని మిడుతూ
మిడుతూ చూస్తూ అలాగే నిలుచున్నాడు.

“చెప్ప ఎక్కడ దాచేసో చెప్ప,
చెప్పరా వధ వేయాలానువ్వును” సుబ్బ
రాజుగారే అడిగాడు.

వెంకడి కళ్ళముందు యవత్తూ కారు
చీకటిగావుంది. సుబ్బరాజుగారి దగ్గరే తను
తల్లిపిల్లాడి నాకరి చెస్తున్న దిను తనప్పడే
ముప్పైసంవత్సరాలబట్టి పనిచేస్తున్నాడు.
దొంగననిపించుకున్నాడు? యిప్పుడు వారి
పనిలోకి చెల్లించలేదని, తనను పచ్చి
దొంగగా జమీన్ మాట్లాడతారా?

“పెదరాజుగోరూ! తమర లాగంతారని
నా జనమలో అడకోనేదండి.” అన్నాడు.

“గాడిదకొడికా దిగుల్పాజీ కబుర్లు
చెప్పక ఎక్కడవుందో చెప్ప మొత్తం
పదిహారులాలు అదా బేడా కాను, పోతే
పోయిందని పూకొవడానికి. నువ్వైతీ సన్ను
రుజావులన్నీ అవుపిన్నానేవున్నాయి” అని
నూరపరాజుగారు మధ్యలో కలుగజేసు
కున్నారు.

“అవునోయి నూరన్నా! గొలుసు కడ్డాణం
రెండు బతలగాజులున్నా; బొట్టు పెట్టిలో
చిన్న చిన్న వెండి భరిణ లవీవున్నా అని
మళ్ళో తీసుకోలేదు నుమా! ఆ పెట్టితో
అవన్నీ తోట పెండిదగ్గర బద్దలగొట్టి పాకే
కాదు, ఆ చూపుచూడు దొంగ ముఖం
వాదూను.” అని జగన్నాధరాజుగారు
చెప్పినవే ఎకరూ పెట్టారు.

“బీడిలా చెబుతాడా! వుండంకి చెప్పి
స్తాను” అని నూరపరాజుగారు వెంకడి వీపు
మీద పచ్చితాటి మట్టతో బలంగా కొట్టేరు.
వెంకడు పారిపోదామన్నా చుట్టూ పది
పంది రాజులా గుడికిట్టుకున్నాడు.
తియ్యలేదు మొర్రో! అన్నా ఎవరూ
వివంశ. నూరపరాజుగారు అనేపనిగా మట్ట
తోనూ కాళ్ళతోనూ చేతులతోనూ వెంక
డిని కొట్టి కొట్టి అలసిపోయారు.

“నూస్తాచెట్టి పెదబాబూ! అందుకోక
సిలక” అని ప్రతాపరుద్రులు పెదబాబుని
పురికొట్టేరు పెదబాబు మట్టతో వెంకడి
వీపు రక్తమయం చేసేడు.

వెంక డెన్ని కేకలేసినా వారిక దయ పుట్టండే! భాధంలేదు చెప్పకపోలే ప్రాణాలు నిలుపునా పోవలసిందే.

“బాబోయ్ సంపేకండే సిన్నం నాయకు కళ్ళంలో గడ్డి మేటులో ఎత్తేను” అని చెప్పేను.

“పద ఎక్కడుందో చూపించు” తీన్నారు ప్రతాపరుద్రులు.

వెంకడు నడివలేనన్నాడు.

“చాళారా దొంగవత్తు లేస్తున్నాడు పదండి లాక్కొస్తాను” అని పట్టుకున్నాడు బాబు.

వెంకడు కాళ్ళు కూడదీసుకుని తడుము కుంటూ సిద్ధం అయ్యేను. అంతా వెంకడిని తీసుకుని చిన్నంనాయకు కళ్ళ కెప్పి మీదకు చేరారు. నాయకు కళ్ళంనిండా గడ్డిమేటు నిండుగా వున్నాయి. నాయకు కళ్ళంలోనే వున్నాడు. రాజులంతా రావడం చూసి ఎదురుగా వచ్చేను. చిన్నంనాయకుకి వింతగానే వుంది. ఎందుకీ రాజులంతా యుద్ధాని కొచ్చినట్లు వస్తున్నారు. నిట్టిగర తోపులు రావడానికి తనది జిరాయితీ, రాజుల్ని మొఖానాను రెంట్టికే వేరేవేరే చెరువులున్నాయి తనెప్పుడూ రాజుల్లో తగవుకి దిగలేనే! వెంకడు మూలుగుతూ కనుసంచెకు వెంకడిని కొట్టిపెట్టున్నారే! ఎందుకు చితకొట్టారు చెప్పా!

“చిన్నంనాయకు! చాళానా? వెంకడి ఉద్యోగం! జగన్నానం అన్నయ్యగారి లోబిల్లో కన్నంవేసి, తస్తువులు తెచ్చి నీ గడ్డి మేట్లో పెట్టాడట!” అన్నారు మారపరాజు గారు.

చిన్నంనాయకుకంతా అగమ్యగోచరంగా వుంది.

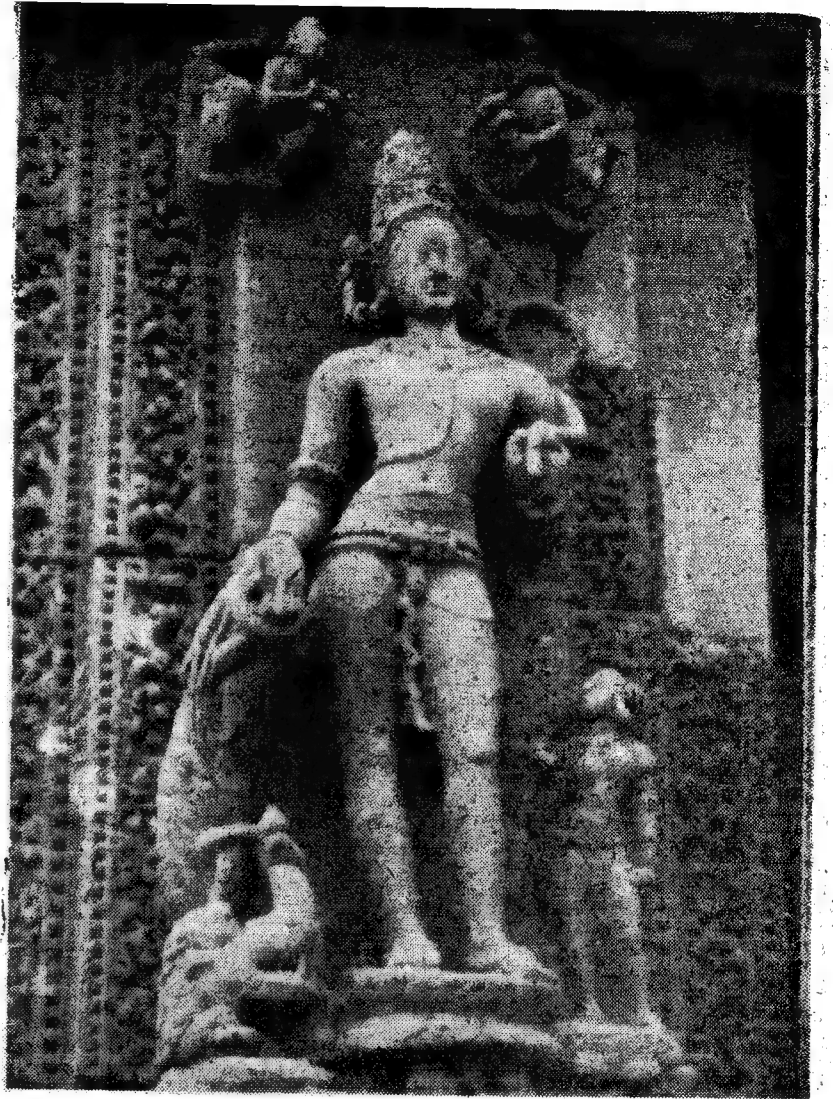
“ఏమేటులో పెట్టేవు?” జగన్నాథ రాజుగారికిగారు.

“అంగులోనే” అని వెంకడికి ముట్టు మేటు చూపించెడు. అంతా గడ్డిమేటుమట్టూ చేతులుపెట్టి వెలికేరు. ఎక్కడాలేకు మేటు తిరగవేసి ఒక్కొక్క గడ్డిపొకనూ గాలించెడు.

అంగులో ఏమంది? గడ్డిపప్పు తిరగ వేస్తున్నప్పుడు మాత్రం గోగులువాగు ఎండి పోయి గడ్డిలో పొచ్చుకుని బయటపడింది ఎవరినీ ఏమీ చెయ్యలేదు పారసో వున్నట్లుంది, పడకూడా ఏప్పులేకు. పెదబాబు చేతికిరత్రో నాలుగు బాదేను. అప్పుడే దచ్చి పూరుకుంది

ఆ పాముని చూసి ఏదో కుప్పకంపి అని, అంగులోనే పోయిన వస్తువంటాకునీ, అనుకున్నారట మారపరాజుగారు తీరా చూస్తే అది పాము! విషజంతువే! కరవలేదు గాని ఎంత పడయ్యిపోను!

వెంకడి దొంగతనానికి యింకో ప్రాణం

రాజారాణి (భువనేశ్వరం)

ఫోటో: కరీముద్దీన్ ఖాన్ — కలక్

నిలుపునా పోవలసిందే విడి దొంగతనానికి బయటపలసింది. విడి దొంగవేటలిక కట్టేటట్లు లేవు—అని అంతా భర్లనున్నారు

అందరిలోనూ వెంకడు దొంగ, గజదొంగ అనే భావం గట్టిగా నాలుకు పోయింది.

వెంకడిని అంతా కలిసి సుబ్బరేణుగారి కల్లానికి తిరిగి తీసుకొచ్చేవారు. కళ్ళంలో ముట్టెట్టు అకుల్ని గలగలాడించింది. ఏపుగా పెరిగిన కొమ్మకు కట్టిన ఉయ్యాల గాలిలో పూగింది.

వెంకడి గండుకొమ్మకట్టి కాసు మీదకూ శిరస్సుకేంద్రకూ పోషగట్టింస్తూ పెదబాబు చెట్టుకి తాడు మీద మీదకు తాగి వెంకడిని అటు ఆకాళానికి యిటు భూమికి కాని విధంగా ఆడించేడు.

మారపరాజుగారు ఉగ్రయాపం వచ్చి

విరావేశంతో వెంకడిని అలావుండగానే వళ్ళంతా చూపించేసేరు. పెదబాబు గాలిలో పూపుతూ బలంగా పెరిగి బ్రహ్మరాక్షసి కథలోవున్న ముట్టెట్టువంటి ఆమట్టి చెటు మానుతో వెంకడి బుట్ట డీకొట్టించెడు. అమానుషమైన ఆబాధను భరించలేకపోయేను వెంకడు ఎన్నో కేకలు వేసేను.

“నా నెరగనుబాబో! నా నెరగనుతండ్రో! రచ్చించండి రాజుగారో! నా నేకరమం ఎరగను భగవంతుడా!” అని గోదవ ప్రారంభించి బుద్ధిని లాగి గాకాల్పయాడు. రక్తం శిరస్సుకు ప్రవహించి మైం కమ్మిస్తూ, బాధ భరించలేక కంపించలేను ఏమున్నదీ కనుపించలేదు. శరీరం ముట్టికొమ్మనుండి అటూ ఇటూ వూగుతుంటే వాడి కొక్క భగవంతుడే గోచరిస్తున్నాడు.

సా మం తం

మక్కు చిరికి రక్తం ప్రసహిస్తాంటే సామ్యసిలిపోయేడు.

గంగి నెత్తిన కటెలమెపుటో గుడిశ చేరుకుంది. మాలపల్లె యావత్తూ వెంకడివిషయం పొక్కిపోయింది. వెంకడిని దూరం నుంచి చూసి మాడెల్లిపోయిన పిల్లంతా గంగితో "గాజులు వెంకడిని కళ్ళింట్లో వున్న మట్టి చెటుకి కట్టి ఉరిపోనే" రని చెప్పేరు.

గంగి హృదయం భగ్గుమంది. లోకం అంతా నిద్రపోతున్నట్లయింది, కళ్ళు చీకట్లు కమ్మాయి, గుండెలు బాదుకుంటూ కళ్ళిం వైపు పరుగు తింది. గంగిని అనుసరిస్తూ మాలపల్లె యావత్తూ కదిలింది.

వెంకడిని అక్కడ పక్షిలా అక్కడే వుంచి "ఎక్కడ వస్తువులు దాచాడో చెప్పేవరకు కట్టు విప్పకండి" అని నూరపరాజు గారు వెలిపాడారు. మిగిలిన రాజులంతా ఒక్కొక్కరై బాదుకున్నారు. వెంకడి బొందెలో ప్రాణం వున్నదీ లేనదీ చెప్పడం కష్టమే.

గంగి గొల్లన పడునా కళ్ళిం దిబ్బమీద అడుగు పెట్టింది, గంగితో వచ్చిన మాలపల్లె జనం యావత్తూ భయంతోనూ, విస్మయంతోనూ వణికిపోయింది. వెంకడి కట్టువిప్పి ముఖమీద నీళ్ళు చల్లేరు.

వెంకడి కన్నేళ్ళు గడిచిస్తే ఎప్పుడూ ఎవరి చేతా పల్లెటూరు పడలేదు. వెంక డెప్పుడూ మాలపల్లె రద్దీరాయిమీదనైనా నిదురి వాల్చలేదు. ఎప్పుడూ రాజుగారి సేరి లోనో, తన పాకలోనో పడివుండేవాడు. ఒకరి వూనూ బోలీ ఎప్పుడూ పట్టించుకునే వాడు కాదు. వెంకడికి యీ శిక్ష!

వెంకడింకా ఊపిరి తీస్తున్నాడు; బ్రతికే వున్నాడు.

"యింత గోరం ఏనాడన్నా వుందా! రాజులు మరులు పోనాయి, వుట్టి వున్నానికి ఆడి జీవాలు తీసినారు" అన్నాడు రావుడు.

"అలా వొల్లకుంటే ఎనాగయ్, ఏదో వాకిటి నెయ్యాలి" అన్నాడు.

"మునసబు నాయుడు గుమ్మంమీనాడీసి

ఆరినే అగుగుదాం పదంజేస" అని రావుడో నిర్ణయానికొచ్చేడు.

అంతా కలిసి వెంకడిని మునసబు నాయుడు అరుగుమీదకు చేర్చేరు. గంగి చంటిబిడ్డడితో వెంకడిమీదపడి ఏడుస్తోంది. మునసబువచ్చి అంతా తెలుసుకున్నాడు. కానైతే ఏమి చెయ్యడమో పాలుపోవడం లేదు.

మునసబు రాజులచేతిలో మనిషి. వారి పలుకుబడి మునసబు నాయుడి తండ్రి తాతల నుండీ వస్తూనే వుంది. యిప్పుడీ వెంకడిని మాలపల్లెనూ వెంటబెట్టుకుని కచేరికూ పోలీసు స్టేషన్ కూ తిరగడం ఎలాగ? రాజులంతా తనమీద కట్టుకడితే చాలగలదా? ఆలోచించేడు. వెంకడు తన గుమ్మంలో ప్రాణాలు విడుస్తే ప్రభుత్వం కొలువు వుంటుందా! అధికార వూరుకుంటారా? మాలపల్లె యావత్తూ గుమ్మంముందుపడి కాసుక్కుర్చున్నారే. ఏమయితే అదే అయిందని వెంకడిని ఆసుపత్రికి దోలీకట్టించి తీసుకళ్ళేడు.

వెంకడిని మునసబు నాయుడు పట్నం ఆసుపత్రికి పట్టించుకళ్ళేడని, పోలీసు రిపోర్టు కూడా యివ్వవచ్చుననీ నూరపరాజుగారికి తెలిసింది. వెంటనే నలుగురి రాజుల్ని చావిల్లో సమావేశపరిచేరు.

"యిప్పుడు కర్తవ్యం ఏంటి? వెంకడి ప్రాణాలమీద కొచ్చిందిట. మునసబు ఆసుపత్రికి మోయించుకళ్ళేడు. వాడు చిస్తే ఎలా వస్తుందో! ఆలోచించండి" అని "ఎజండా" వేసేరు.

పెదరాజుగారు నలుగురిలోనూ పలుకుబడి కలిగిన వ్యక్తి. ఆఫీసర్ల నందరినీ ఆయనకు బాగా తెలుసు. ఆయన వ్యవహారాల మీద కర్మాలు వెళ్ళేరు. స్వతింతించి ఏపనైనా చెయ్యడానికి తక్కినవాళ్ళకు చేతికొవాయె. యిప్పుడే వచ్చింది, యీ అఘాయిత్యమాను! ఏమిచెయ్యడం?

అంతా ముఖముఖాలు చూసుకున్నారు.

"మీరేం భయపడకండి అన్నీ నేను చూస్తాను" అని పక్కిరాజు లేచేడు. పక్కి

అందరికంటే కాస్త బుట్ట వుపయోగించే మనిషి. అంతా ఆతినివైపు ఆకెలో చూసేరు.

"మనిషి రెండొందలచొప్పున యివ్వండి. డబ్బులేకుండా పని జరగదు" అన్నాడు, పక్కిరు.

"అవును. డబ్బుండా" నూరపరాజు గారు ఖాయపర్చేరు.

అందరి ముఖాలు వెలవెలబోయేయి. నా దగ్గర రొట్టెం లేదంటే నావద్దలేదని, అంతా అన్నారు.

"షావుకారిదగ్గర అంతాకలసి మొత్తంగా నోటురాస్తే అదేవస్తుంది" అన్నాడు పక్కిరు.

అందరికీ అది బాగున్నట్టే తోచింది. షావుకారు వచ్చేడు. వున్న పాత్రంగా రెండు పేలు కావాలన్నారు.

"నూటికి పదియూపాయలచ్చినా తక్షణం జరిపడం కష్టమే" అని వెట్టులేసేడు. పరిస్థితులన్నీ విని నూటికి ఐదుపూపాయలవడ్డీ నిర్ణయించుకుని పత్రాలు వ్రాయించి వుచ్చుకుని మరీ యిచ్చేడు.

పక్కిరాజు సొమ్ము పట్టుకుని సైకిలుమీద వెళ్ళేడు.

హాస్పిటల్లో డాక్టరుగారు కేసు ఎక్కడి నుండి వచ్చింది తెలుసుకున్నారు.

పెదరాజుగారు ఆయనకు చిరపరిచితులే. వెంకడిని పరిశీలించి మందులు వేసి కట్టుకట్టేరు. వెంకడికి ఊపిరాడింది. డాక్టరుగారికి ధైర్యం చిక్కింది.

మునసబుని పోలీసు రిపోర్టు యివ్వమని రావన్న తొందర చేసేడు. మునసబు ఆలోచనలలో మొత్తుకుంటున్నాడు.

కాలం ఆగలేదు. పక్కిరాజు రానేవచ్చాడు.

"ఎలా వుంది మునసబూ?" అనుకుంటాను.

"డాక్టరుగారు యింజక్షన్ యిచ్చేరు, ఏమీ చెప్పలేదు" అన్నాడు మునసబు.

పక్కిరు డాక్టరుగారిలో విషయాలన్నీ చెప్పేడు, డాక్టరుగారు ధైర్యం చెప్పి జాగ్రత్తగా వుండమని వెలిపాడారు.

పక్కిరు రావన్నను పిలిచేడు, మునసబు అందరినీ కూడగట్టుకొచ్చేడు. పక్కిరు రావన్న చేతిలో పది పులిబుట్టలుంచేడు.

"నా కందుకు బాపూ? యింతతాను," అని అన్నాడేగాని డబ్బు చేతిలో నేవుంది.

"వాళ్ళు నందరినీ తీసుకెళ్ళి తిళ్ళు పెట్టించు తరవాత చూద్దాం, నేనూ మునసబూ పోలీసు స్టేషనుకి వెళ్ళి రిపోర్టు యిచ్చివస్తాం" అని చెప్పేడు పక్కిరు.

రావన్న నమ్మినదీ లేనదీ తెలియకుకాని, మెదలకుండా అందరినీ కూడగట్టుకుని హాటలుకి వెళ్ళేడు.

పక్కిరూ, మునసబూ "మిలెటరీ రాజుల

గడియారం, వెలగలవస్తువులు రు 4/-లకే!!!

మనోహరమైన సువాసనగల మా వుచ్చురాజ్ పేర్ ఆయిల్ 4 సీసాలు రు. 4/-లకు కొన్నవారికి మనెతో కూడా యీ క్రింది వస్తువులు పంపబడును. ఒక 200 అడుగుల ఫోకస్ గల వికెల్ కేసు టూర్నిలైట్, ఒక గోల్డ్ క్లెప్స అమెరికన్ ఫౌన్ టెన్ కలము, ఒక సిగరెట్ ట్రెటర్, ఒక సన్ గాగిల్స్ కంటిఆద్దాలు, ఒక చేతిరద్ద, ఒక అందమైన చిన్న డోలి రిస్సువాచి, లేక ఒక వికెల్ కేసు నిల్వమైన మిషనుగలిగి సరియైన గంటచూపే పాకెట్ వాచి. పోస్టేజి రు. 1-12-0. ఇంగ్లీషులో ఉత్తరాలు వ్రాయాలి. వెంటనే ఆర్డరు చేయండి.

Britania Store (D. 3) 103. Hari Ghosh Street, CALCUTTA.

భోజన హోటల్లో పులావు తిని త్రేస్తుంటూ వచ్చేరు.

గంగి వెంకడి నంటి పెట్టుకునేపుడు. పచ్చి మంచినీరు కూడా ముట్టలేను.

రాత్రి ముదిరింది.

వెంకడికి తాకిత చింతన తిరిగి ఏర్పడే సరికి బళ్లన తెల్లవారింది.

గంగి కప్పడే కునుకుపట్టినట్లుంది. చిన్న గంటకు తల్లి శిరాన్ని కరచుకొని కలలు కంటున్నట్లున్నాడు. గంగి ముఖమీద కన్నీటి చారలు వెంకడికి స్పష్టంగా అవుపించాయి. భౌతికంగా పస్తా యాతనంతటికంటే యీ కన్నీటి చారల తిని కొంత దుఃఖం కలిగించాయి. పిల్లలమీదకు మనస్సు పోయింది తనేదో ఘోరం చేసినట్లు బాధ పడ్డాడు, తల తిరిగిపోయింది. ఆసుపత్రి వరించాలో వరుసగా మంచాలమీదనున్న రోగుల మూలుగులు అస్పష్టంగా వినిపించాయి. చిన్న మగత కమ్మింది మళ్లా జ్వరం పోయింది.

పకీరు ఉదయాన్నే గ్రామం వచ్చేడు. అందరూ అతిని చుట్టూ ఆశ్రయితులై మోస్తరు.

"బుద్ధు మంచినీళ్ళలా ఖర్చు పెట్టేను అందరినీ కట్టేకాను, వెంకడి మానె రిపోర్టు యిస్తానన్నాడు, విరువందలిచ్చి ఆవు చేకాను" అని చెప్పకుపోతున్నాడు. అంతా నోళ్లు తెరచి ఆలకించేరు, వెంకడు బ్రతికి వున్నందుకూ, ఆపద తప్పిందనుకూ, స్థిమిత పడ్డారు. పకీరు తిరిగి పట్నం వెలిపోయేడు.

కొంతమంది రాజులుకూడా పట్నం వెళ్లేరు, ఆసుపత్రిలో వెంకడిని చూసి చింతించేరు, గంగి అతి బలవంతమీద గుక్కెడు గంజి త్రాగింది. మనస్సు కుదుట పడేను. నురవకు వచ్చేను, తండ్రినీ తల్లిని

చూసి బావురుమన్నాడు. గంగి హృదయం నీరయింది.

రాజాలంతా గంగి నోదాల్చేరు. పిల్లల నిద్రగిరి సీతకి వస్తూనే ఉన్నారని, వేళ మంచిది కాదు ఏదో అయిందని పరిపరి విధాల చెప్పేరు.

తిరిగి గ్రామం పోక, మధ్యలో క్రొత్త తెలుగు చిత్రం ఆడుతుందని చూసి పోదామని ఆగిపోయేరు.

* * *

సంస్కృతే పట్నంమంచి ఎత్తాబతుకు గ్రామంలో కొచ్చేను, చార్జిలో నూరప రాజు గారు, జగన్నాథరాజు గారు కూర్చోనున్నాడు.

ఎత్తాబతుకు వచ్చానే "కొంప మురిగి పోయింది బాబయ్యా! ఎంక డాసుపత్రిలో ప్రాణాలానేసినాడు, పోలీస్ శుభ్ర గాటేసి నారు, అడ్మిన్ కోర్టున్నాడు కూడాను, నాను మాజ్యేక పోచ్చినాను" అని విన్నవించేను. రాజులెవరి ప్రాణాలూ నిలువునా ఎగిరి పోయినట్లు అనిరిందాడు. నిర్ధారంపోయేడు.

విషయం అందరి లోపుల్లోనూ పోక్కి పోయింది

పట్నం వెళ్లిన రాజులంతా కెయిల్ కల కట్టలలోనుండి గజాలకు బుజ్జలు కొట్టుకుంటున్నట్లు, కూసీకేను విచారణ జరిగి పోయి అందరినీ నల్లటి ముసుగులో ఉరి త్రాటిమందుకు తీసుకువెళుతున్నట్లు వాళ్లు "అయ్యా!" అని కేకలు వేస్తున్నట్లు వ్రాసించుకుని; అడవాళింతా వింతవంత వ్యర్థంగా రాగాలు పెట్టి, ఏడుపుల్లోనూ పెంబొబ్బలతోనూ లోపుల్లోనూ తిని ఎగర గొట్టేరు.

భరించక స్థలం గాని వింత ప్రకృతి అక్కడ తాండవించింది. అది కొన్ని కుట్రలుకూడా గంటలు కొనసాగింది నిరీమామాని రాజులంతా పదిగంటలరాత్రికి నిద్రపంలా యిళ్ళకు చేరుకున్నాడు. ఆ అంకం ముగిసింది. ఎత్తాబతుకు పుకారు పుట్టించేదని తిట్టుకున్నారు. అన్ని ముఖాలూ వికసించాయి రాజులు చేతులను మీసాలమీదకు పోనిచ్చేరు. చీకటి గాఢంగావున్నా అందరి మనస్సుల్లోనూ వెలుగులు ప్రకాశించాయి.

గంగి పదిరోజులూ పట్నం ఆసుపత్రిలో నేవుండి వెంకడిని బ్రతికించుకుంది. పకీరు డాక్టరుగారిఫీజు చెల్లించి వెంకడిని జటకాబండిమీద పంపించేడు.

వచ్చాన్నప్పుడు గంగి అడిగింది. "అయితే నువ్వుతీస్తే ఆ బంగారం యాడెట్టి నావేయ" అని.

వెంకడికి వళ్లు మంటెక్కి పోయింది. "నువ్వుకూడా నన్ను దొంగకిందే జేమేసి నావేక్కి" అన్నాడు నిట్టూరుస్తూను.

గంగి ఎంకుకన్నా అని నొచ్చుకుంది. వెంకడిని కిక్కురుగు నులకనుంచం గురిపి

రావు దొచ్చివేసేడు. పిల్లలు నలుగురూ మంచంపక్క వెంకడిని తడుముకుంటూ మురిసిపోయేరు.

రుద్రరాజు గారు పట్నం వెళ్లి తిరిగొచ్చేరు. వచ్చానే చార్జిలో కొచ్చి పడ్డారు. నలుగురినీ కేకలేసి పిలిచేరు, జగన్నాథం పెద్దకుమారుడు బంగారం బాబు ఎక్కడున్నాడో పిలుస్తున్నారు. ఎక్కడా పతాలేదు. ఏ మావిడితోట పెండ్రెలోనో వుండివుంటాడు, రహస్యం బయటపడింది, ఆ పోయిన వస్తువులు మార్వాడీదగ్గర వున్నాయట!

రుద్రరాజు గారు హతుకారికి జాయింటుగా వ్రాసిన ప్రోనోటు బాకీ చెల్లించడానికని వున్న నాలుగు సరుకులూ తాకట్టు పెట్టడానికి వెలితే తెలిసింది.

జగన్నాథరాజుగారి కొడుకే నాలుగు వందలకు తాకట్టు పెట్టాడట!

సుబ్బరాజు గారు దిగున లేచేరు. అంత నిర్ధారంపోయి మానేరు.

ఆయన తిన్నగా మాలపల్లె వెళ్ళేరు. వెంకడు అమాయకుడని రుజువయింది.

వెంకడిని స్వయంగా సుబ్బరాజుగారే సేరికే రమ్మని పిలిచేరు వెంకడు పాలికాపు తివంగో తిరిగి ప్రవేశించేడు. సుబ్బరాజు గారు వెంకడిచేతి కేదను చూడ చెయ్యిల్ని అదివారం సంతకు తోలించుకు వెళ్ళేరు.

కొంట్ ఆఫ్ మాంట్ క్రిస్టో

అనువాదం :

సూరంపూడి సీతారామ్

రెండు భాగములు

ఒక్కొక్క భాగం రు. 3-8-0

ఆంధ్ర గ్రంథమాల,

మద్రాసు-1.

మీ నిత్యవసరములకు కొరతలేని ఆముదము, తేనె, పండ్లపొడి, ఫినాయిలు, యాకలిఫెస్ ఆయిలు సప్లయలకు :

శ్రీ వత్స, మద్రాసు-30.

కానీమన్ కన్నుల మేత్రులు... 8-8-0

కర్రజక్ గోరూప మాత్రలు... 8-8-0

బాలక్రీ బలవంతమైన మాత్రలు... 8-8-0

మా మందుల పూర్ణ బానిసలకు మెరుకుడు

మునైడ్ కేంద్రం, బందరు నది, మిట్రాను, విజయవాడ

బహుమతి రు. 500

(గవర్నమెంట్ రికవరీ)

తెల్ల వెండ్రుకలను పోగొట్టును

రంగులనుచూచి మోసపోవద్దు. అది తార్కాలికము మారువాసనగల "మన మోసాని హీర్ ఆయిర్" అనేక వనమూలికలతో ఆముద్దెది వర్షానికి తయారైనది 40సం॥ వయస్సువరకు వెండ్రుకలను వల్లగా వుంచును. ఇదిగత మెదడుకు కల్లదనము విచ్చును. ఉన్మాదము, తలబొప్పి వగైరా జబ్బుల రానియదు. "జ్ఞానక క్రి"ని కంటిచూపును వృద్ధిచేయును. కొద్దిగా నెరసివుంటే ఒక సీసా రు. 3-8-0; కి సీసా రు. 8-0-0; పగము నెరసివుంటే ఒక సీసా రు. 8-0-0. కి సీసా రు. 12/- పూర్తిగా నెరసివుంటే ఒక సీసా రు. 7/- అ కి సీసా రు. 18/- అ. ఇది పనిచేయదని నిరూపించిన రు. 500/-

GENERAL LABORATORIES,
(H. O) P O Rajdhanwar (H Bagh)

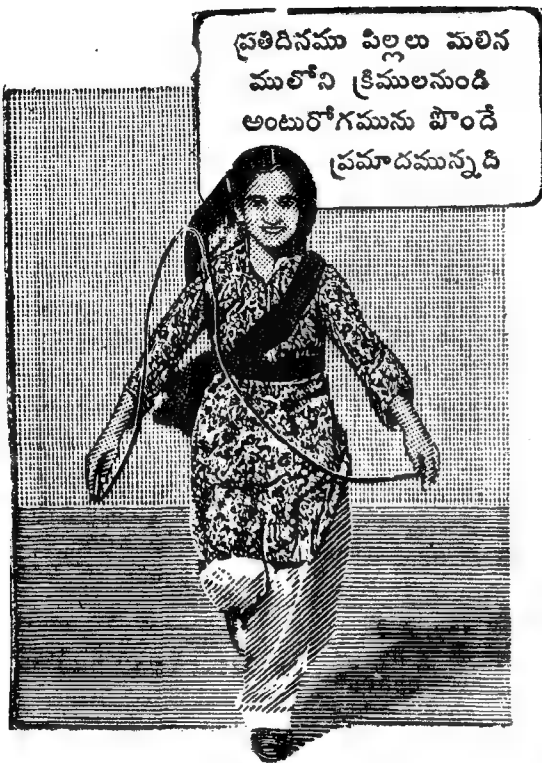
సా మం తం

జీవుకారి అస్స తీర్వకపోతే పడ్డి పెరిగి పోదు! అందుకని గొడ్డును సంతిచేయి. అన్యుకం అయిపోయేయి. రాజా గారు జటకానిద సలిపాయేరు.

వెంకడు కాళ్ళిప్పుకుంటూ కళ్ళం చేగు కున్నాడు. కట్టతొట్టూ, కన్నెలూ, మట్టి చెట్టు తొట్టలో జాగ్రత్త చేసేను. నూర్యుడింకా పడమటకొంపలమీదగు దిగలేదు.

వెంకడు గడ్డి బుంగా బొరిగా పట్టుకుని గరువుమీద పచ్చపరకలు గీకి లేవడానికి వెళి పోయేను. వెళ్ళానాదార్ల దొడ్లలో పశువు లెంగు కూ ఊకించిపోయే మో? వెంకడి కర్మమయిందీ లేనదీ చెప్పడం కష్టమే. ★

లైఫ్ బాయ్ స బుబ్

ప్రతిదిన మలినములోని క్రిములనుండి మిమ్ములను కాపాడును

ఇండియాలో తయారుచేయబడినది

L. 252-X52 TL

రోలుగోల

అ. సత్యనారాయణమూర్తి ('ఐసోలా')

చీరం లో చిన్న చిన్న విషయాలు కూడా కొన్ని సమయాల్లో అత్యంత ప్రాధాన్యం వహిస్తాయని నేను ఒప్పుకుంటాను. ఒక హత్యసందర్భంలో పెరటిచెట్టు కొమ్మకి దుట్టుకునివున్న జాట్లు వెంట్రుక నాధారంగా అపరాధపరిశోధక దుక్రవర్తి హత్యచేసిన వానిని పట్టుకోగలిగాడంటే నేను నమ్మాను. అంతకంటే విపరీతమైన కథానికేమిట నా చెవి నెవరైనా వేసినట్లయితే కనుబొమ్మైనా ఎగర వేయకుండా ఓసుంచి థం వరకూ ఒప్పుకుంటాను.

కాని నెలరోజులక్రితం ఎవరైనా శరీరం లో అతి త్వరలో రుబ్బుకోలు, లేక రుబ్బురాయి, లేక కుప్పంగా చెప్పాలంటే వర్షిగోలు అతి సహజమైన విషయంగా అవతరిస్తుందింటే నేను సుతిరామూ నమ్మేవాడినికాను.

నాకు జ్యోతిషంలో నమ్మకం లేదనడానికి విలులేను. ఆమాటకోసే ఆశాస్త్రాన్ని ఈరోజుల్లో ఆరాధించే వాళ్ళలో నేను ప్రథమ శ్రేణికి చెందుతాను. ఎంత సేపూ జ్యోతిషులు మంచిగురించే చెబుతూ, భాగ్యరాజ్యాధిపతి నడకలనే వస్తూన్నా, అవి ఎన్నటికీ నిత్యజీవితంలో క్రిమిరూపంలో అనుభవంలోకి రాకపోయినా, నేను వేయసంవత్సరాలు జీవించి నప్పటికీ, చివరిసంవత్సరంవరకూ జ్యోతిషాన్ని నేను నమ్ముతాను. కాని మూడు వారాలక్రితం అదినారంనాడు దేశంలోని వార్తాపత్రికలన్నీ ఏకగ్రీవంగా నా విషయంలో "ముస్సుండు రుబ్బుకోలు ఒకటి నీ జీవితంలో అనుకోని ప్రాధాన్యంవహించే నూదనలు గోచరిస్తూన్నాయని చెప్పడానికి సందేహించ సవసరంలేనట్లు కనబడుతున్నా"ని ఎంత దొంక తిరుగుడుగా నా తలకి పట్టించడానికి పూనుకున్నప్పటికీ నేను దానిని తక్కువగా త్రోసి వుచ్చడమేకాకుండా జ్యోతిషం మీద వెయ్యేళ్లంపలసిన నమ్మకం ఒక్కసారి పటాపంచలైపోయి ఈ వెయ్యేళ్లూ జ్యోతిషాన్ని వరూ నమ్మకూపడనే గాఢ ప్రచారం చేసేవాడిని.

ఈ నెలరోజుల్లో వంటింటిదగ్గర వుండవలసినరోలువచ్చి నా గుండెల్లో తైరాయించినదండంలో ఉల్లేపం అంత

మాత్రమూ లేదు. రుబ్బుకోలు ప్రతి ఇంట్లోనూ ముఖ్యంగా వుండవలసిన వస్తువే. అది వుంటుంది కూడాను. అలాగే మా ఇంట్లోకూడా వుందని చెప్పడంలో వింతేమీ లేదు. కొందరు దానిని సంసారంలో ముఖ్యమైన వస్తువుల్లో ఒకటిగా జనుకట్టుకుంటే తప్పవట్టనవసరంలేదు. నా స్నేహిత బృందంలో ఒకవ్యక్తి తనకి ఎనిమిదవందల మైళ్ళదూరం ఏకధాటిగా బదిలీ అయితే, ఆపూరిలో రుబ్బుకోలు దొరుకుతాయన్న సంగతి తెలిసికూడా అంతదూరం తన ప్రత్యేకంగా చేయించుకొన్నరాయిని పాత్రంతో సహా ఆపూరు దొరించాడు. ఎందుచేతనంటే అతనికి ఆవలంటే మహాప్రీతి సరియైన పాకంలో చేస్తే అంత గుడ్డి పుష్పి కలుగజేసే వస్తువు మరొకదానిని బ్రహ్మ స్పృహించలేదన్నాడు. మినప్పప్పని సరిగా నానపెట్టితన ఏగ్గరవున్న రోలులోనే తగిన విధంగా రుబ్బి, సరియైనవేపు రాగానే తీసి, ప్రత్యేకంగా తయారుచేసిన పెరుగులో నియమితకాలం నాన్ని పుచ్చుకుంటే, చెప్పావు మజా, అంటాడు అతగాడు. ఈ వస్తుసమదాయంలో రుబ్బుకోలు పాత్ర ఏమిటంటే తర్వాతు పప్పునీ, తను నలగకుండా, ఒకేసారి నలగకొట్టే శక్తిని కలిగి వుండటం. ఈ విషయంమీద సంగ్రహంగా ప్రజోపయోగంకోసం పుస్తకాన్ని కూడా ప్రచురించడానికి నడుంకట్టాడు నా మిత్రుడు.

మా ఇంట్లోవున్న రుబ్బుకోలు బాగా కత్తిలాగ నలగడం లేదన్న సంగతి మా ఆవిడ కాకి చేతైనా కబురుచేసివుంటే, నే నెప్పకొత్తను చర్యతీసుకుని పరిస్థితులనింత విషమరూపం చాల్చుకుండా చేసేవాడిని. ■ విషయం నేనే గ్రహించాలని మా ఆవిడ పూరుకోడానికి, రుబ్బుకోలుకి సంబంధించిన పచ్చులు, పచ్చడి ముక్కలు, ఆ పరికరం సహకరించడం లేదన్న సంగతి నూచావాచాగా నేనా ఇప్పటివరకూ తెలియజేయలేదు. పైగా ■ వస్తువులన్నీ రుచికరంగా వుంటూన్నాయని అభినందన ప్రతాలని కూడా సంతకాలు చేశాను.

ఈ విధంగా కథ వుంటూంటే నాభార్య మీద ఎంతో ముసుకారంగల ఒక ముసలి సంబంధం ఇంట్లో విడిది దిగి, ఒకనాడు నేను సాయంత్రం కొంచెం ఆలస్యంగా

ఇల్లు చేరుకునేప్పటికి, మిగిలిన మంచిచెడ్డలా ముచ్చటించటం మరచిపోయి, "అడవాల్లేని ఇలా కష్టపెడితే వాళ్ళు సంసారాలెలా చేస్తారు నాయనా! పొన్నట్నించి సాయం త్రం వరకూ సరదాగా బయట కాలక్షేపం చేసేవాళ్ళకి ఇంట్లో పడేవాళ్ళ అవస్థలు అర్థం అవుతాయి. ఇంటి విషయం బొత్తిగా పట్టించుకోకపోతే సనులెలా జరుగుతాయి?" అని అడుగుతుంది. సంగతేమింటే మంచి చెప్పకుండా ఈవిధంగా దండెత్తించేమిటిరా వ్యాసా! అనుకుని, అయినా ఈవిడ నాలుక మహా నాడి అన్న సంగతి ముందే తెలిసుండవలసివచ్చి, నేను ఆమాటల నాటే పట్టించుకోకుండా కొంచెం చిరునవ్వు ముఖమిది తాండవింపజేసి "ఎప్పుడో చ్చాగు! అంతా క్షేమమా! మిమ్మల్ని తిరుడు తిలుస్తూనే వుంటాను" అన్నాను.

"ఈ మాటల కేంకాని ఒక్క రుబ్బుకోలు కొని పడేస్తే ఈ బాధలుండవుచుదా. పిల్లనీతో కాకపోతే ఇంకెవరినో చెప్పకుంటుంది? ఉన్న రోలుతో ఆనంజ నూరడానికి ఆస్కారం లేకుండా. నాకి సంగతి ముందే తెలుసుంటే నేనే ఒక రాయికొని నెత్తినపడేసి డబ్బుకి పీకమీద కూర్చునే దాన్ని" అంది.

నా కళ్ళు కొంచెం మసకలు కమ్ముయ్య. తలవనితలంపుగా తలవంచి వాసారి చేతితో తడుముకున్నాడు. వ్యవహారం ప్రతిమింఠి నట్లు కనిపించింది "అగెమిటిమమ్మగానూ! మీరు ఇంతదూరం చెబుతున్నారు. రుబ్బుకోలు చెప్పినమాట వివటంలేదని నాకు కాకిచేతి కబురుచేస్తే ఒకటికాగు నాలుగు కొనిపడేసేవాడిని రాళ్ళకి మహాభాగ్యునా! రవ్వలు, కంపులంటే రెచ్చకెక్కారీకానీ, రోలుకింత గోలెంకురు" అన్నాను.

"నాలుగు రోళ్ళెంకురు, నెత్తి నేసికొట్టుకోడానికి. పైగా నలభయి రూపాయలు ఖర్చా! పదిరూపాయలు పడేస్తే పిచ్చయ్యదుకొండనుంచి ఒకటి దొరించవచ్చుదా" అని జవాబిచ్చింది. "పిండోకుకు లేకుండా పామజాలగడవెంకుకుని నోరు నొక్కుకుని ముంగు ముద్ద మింగి తిరువాత తీరుబడిగా అన్నాను" నేనేదో రూపాయో అర్థో వుంటుందినుకున్నాను. పదిరూపాయలు పెట్టి ముంగు రుబ్బుకోలు కొననా! ఉన్నదానితోనే ఏదో కథ నడిపిస్తేసరి. పైగా పిచ్చయ్యకుకొండ వూరికి మైలుదూరంలో

రోలుగోల

శక్తిగలదికదా. అక్కడినుంచి రాయ వాదగర్ల డబ్బులేదుకాని దీనికింత సేవా అంది. "దుబ్బురాశి దుకాణం నువ్వు తగలేస్తే మాత్రం తగలదుకుండా. ఏదో నాకాయలో తడస్తే మూడు నిమిషాల్లో చేరుతుంది. "మామ్యగారూ నేను తెలిగ్రాం ఇవ్వడానికి సజీచివెడతానుకదా, రోలుగోలం కాదు తీసుకురానా! దీనికింత మన్నన

జెర్టసిన "జెప్సర్"

ఆరవై సంవత్సరములనుంచి అన్ని విధములయిన దగ్గులతో, కోరింత దగ్గుతోనూ, బాదపడుచున్నవారికి, పెర్టసిన త్వరితముగాను, ఊచుముగాను స్వేచ్ఛత చేశారునది. పెర్టసిన కొనుడు!

అందరు కెమిస్టరు వద్దను లభించును

ఎలెఫా లిమిటెడ్, షాన్ లీడ్ లెన్ డ్రెయిన్, స్విట్ కల్వమ్ అండ్ ఎకనామిక్ డెవలప్ మెంట్ చేసుకున్న ఒడంబడిక ప్రకారము. యండియాలో ఎలెఫా లిమిటెడ్, షాన్ లీడ్ అఫీసు బాక్సు నెం. 1041. బొంబాయి-1. వారిచే తయారయినది.

కూడానా! పైగా పిచ్చయ్య దుకాణంలోని అన్నీ పిచ్చిరాళ్ళేనట. అక్కడ కొంటే నెత్తిన కొట్టుకోడానికేనా పనికిరాదుట." అన్నాను.

అంతే సుమండీ నేనన్నది. దాంతో ఆవిడ ఛర్రునలేచి రుద్రతాంజవంలా కొన్ని కొత్త భంగిమలు ప్రదర్శించి, నాలుకని మూతప మారణమహాస్త్రాలకంటే వాడైనపదు మతో ఒకగంట విసిరింది. మారణహోమ మంత్రాలలోని పదజాలం వివరితసమాసాలతో కూడుకుని, ఛప్పన్నభాషలూ తలక్రిందుగా వప్పజెప్పే పండితుడికి కూడా మాటపోయేటట్లుంది. వాడినమాట వాడేమందా, ఒకపదంకంటే మరొకటి మరీ ఘాటుగా వుండేట్లు, ఆ మహాకవయిత్రి, వేటియవకల్నీ, వారి సంసారాల్నీ, వాటితిరుల్నీ దుమ్మెత్తివాస్తూంటే నిశ్చేష్ట డైన నిలబడ్డాను. అలాగే నిస్రాణమచ్చి నిద్రపోయాను.

మర్నాడు పొద్దున్నే ఎక్కడినుంచో దూరంగా అష్టకాలు వివవకుతున్నాయి. "దుబ్బురోలేనా కొనుక్కోలేని సంసారాలు. కాఫీహోటల్లమీద, సిగరెట్టుపీకలమీద డబ్బు ధ్వంసం చేయడమే కాని ఇంటి మొహాన్ని ఒక దుబ్బురోలేనా వజ్రేయదు" ఈ ధోరింటి నా కందిని స్థాయిలో నడుస్తూంది. ముసలి ఘటం ఇల్లువదిలి వూరు మీద పడింది నేమిటిరా బాబూ అని మా ఆవిడ దగ్గరకి పరిగెత్తికెళ్ళి ఏమిటి గోల అని వురుములే, వాళ్ళు మా ఇంటికి రెండున్నెల తరువాతి ఇంట్లోకి వాళ్ళ రోలుగోలం సహా క్రితం దినమే కదిలినట్లు తెలిసింది.

ఇంక లాభంలేదని, తక్షణం కాఫీనీళ్ళు గొంతుకలోపోసి, పరుగెత్తుకువెళ్ళి ఒక బాక్స్ పట్టించుకుని వాల్లెంటిముందాకి, ఆ ముసలి ముద్దని అందులో కూలేసి, డ్రైవర్ని మధ్యలో ఎక్కడా ఆపకుండా నేరుగా పిచ్చయ్య దుకాణంమీదకి పట్టించుకుని, ఆవిడ స్వహస్తాలతో ఎన్నికచేసిన రాయిని తెచ్చి ఇంట్లో ప్రతిష్ఠాపన చేశాను. అంతటితో కొంత మనశ్శాంతి కలిగింది. అయినా అంతకు ముందురాత్రి ఆవిడ వాడైనమాటలకి నా కెరీరమంతా కదిలిపోయి పులకరం తగిలింది. ఆరోజు సెలవుపెట్టి మధ్యాహ్నం ఆ ముసలిమాట చేతిమీదుగానే ప్రారంభోత్సవం - అనగా పప్పు రుద్దించి గాదు వేయించి పుచ్చుకున్నాను. అప్పుడు తెలిసింది రోలు మహత్వం. ఇదివరకు తిన్న గార్లన్నీ ఒక ఎత్తు; ఈ రోలునుంచి రయారయవచ్చి దొకటి ఒక ఎత్తు. ఆవిడ కెంత రోళ్ల అనుభవంవుంటే ఇంత గగ్గోలు పెడుతుందనిపించింది.

విద్యా విధానము లో ఆరోగ్య మార్గాలు

ఇల్లిందల సరస్వతిదేవి

బిరోబాయి రాష్ట్రంలో ప్రాథమిక విద్యను నిర్బంధించితిమి చేయవలెననీ, సంవత్సరానికి 1500 రూ.లకంటే తక్కువ ఆదాయము గలవారి బిడ్డలకు సెకండ్రీ విద్యకూడా ఉచితముగా గరపవలెననీ కొందరు శాసనసభ సభ్యులు కోరారు. 'పంచవర్ష ప్రణాళిక ననుసరించి విద్యాభివృద్ధి జరుగుతున్నదని చెప్పి అభివృద్ధిని నూచించే లెక్కలూ వాటి వివరాలూ - శాసనసభలో వినిపించారు ఉపవిద్యామంత్రి.

హైదరాబాదు రాష్ట్రములో ప్రస్తుతము వీడవ తరగతివరకు ఉచితముగా విద్యగరపబడుతున్నదనీ, ధనసౌకర్యాన్ని బట్టి పై తరగతులలో కూడా ఈ విధానము ప్రవేశపెట్టబడుతుందనీ విద్యామంత్రి శాసనసభలో అన్నాడు.

ఈ రెండు ఉదాహరణలకు ప్రజలూ ప్రభుత్వమూ నిర్బంధించితవిద్యనగ్గర కొనసరికొనరి చేరమాడుకుంటున్నారేమోనని పిస్తుంది. ఈ సందర్భములో ప్రభుత్వము విద్యకు తగినంత ప్రాముఖ్యము ఇవ్వటము

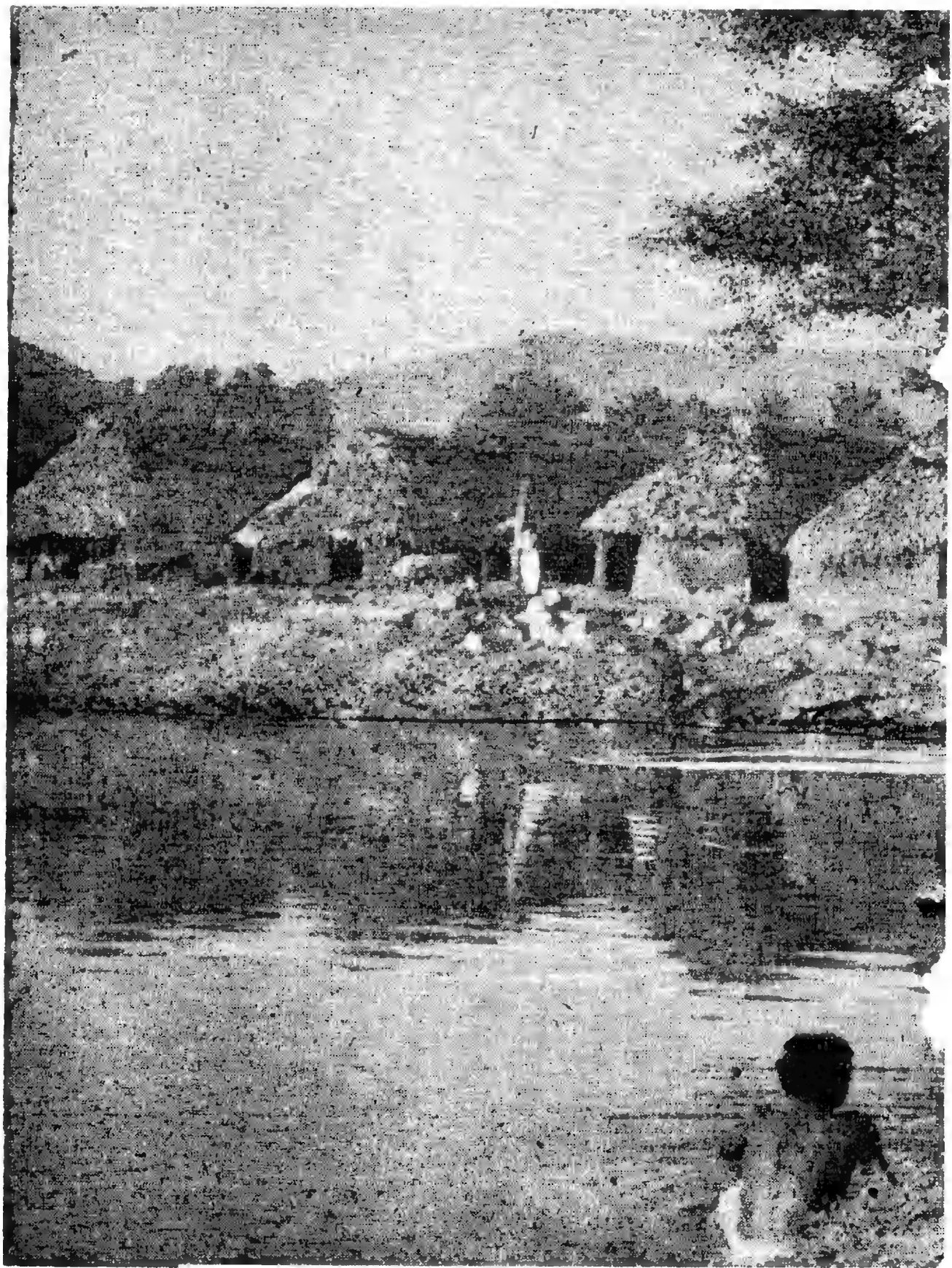
లేదని ప్రజలలో కొంత అసంతృప్తికూడా ఉన్నది. ప్రజలకూ ప్రభుత్వానికీ ఆర్థికపరిస్థితులు తృప్తికరముగా ఉన్నప్పుడు, విద్యాభివృద్ధి సక్రమముగా జరుగుతుంది. అంతవరకూ మందకొడిగానే ఉంటుందని కొందరు విద్యాభిమానులు నిస్పృహ చెందుతున్నారు. ప్రజలలో తొందరపాటు, విమర్శలు ఎక్కువవుతున్నాయని ప్రభుత్వము విచారపడుతున్నది.

ప్రస్తుతము ప్రజలదృష్టి ప్రభుత్వదృష్టి పాఠశాలల సంఖ్యను అధికము చేయటములోను, వీలునుబట్టి నిర్బంధించిత విద్యను క్రమముగా ఉన్నతతరగతుల వరకూ అమలు పరచటానికి ప్రయత్నాలు చేయటములోనూ కేంద్రీకరింపబడి ఉన్నది. కాని ఉన్నతవరకు పాఠశాలల అభివృద్ధిని గురించి, విద్యా విధానాన్ని గురించి ఆలోచనలు సక్రమముగా సాగటము లేదు.

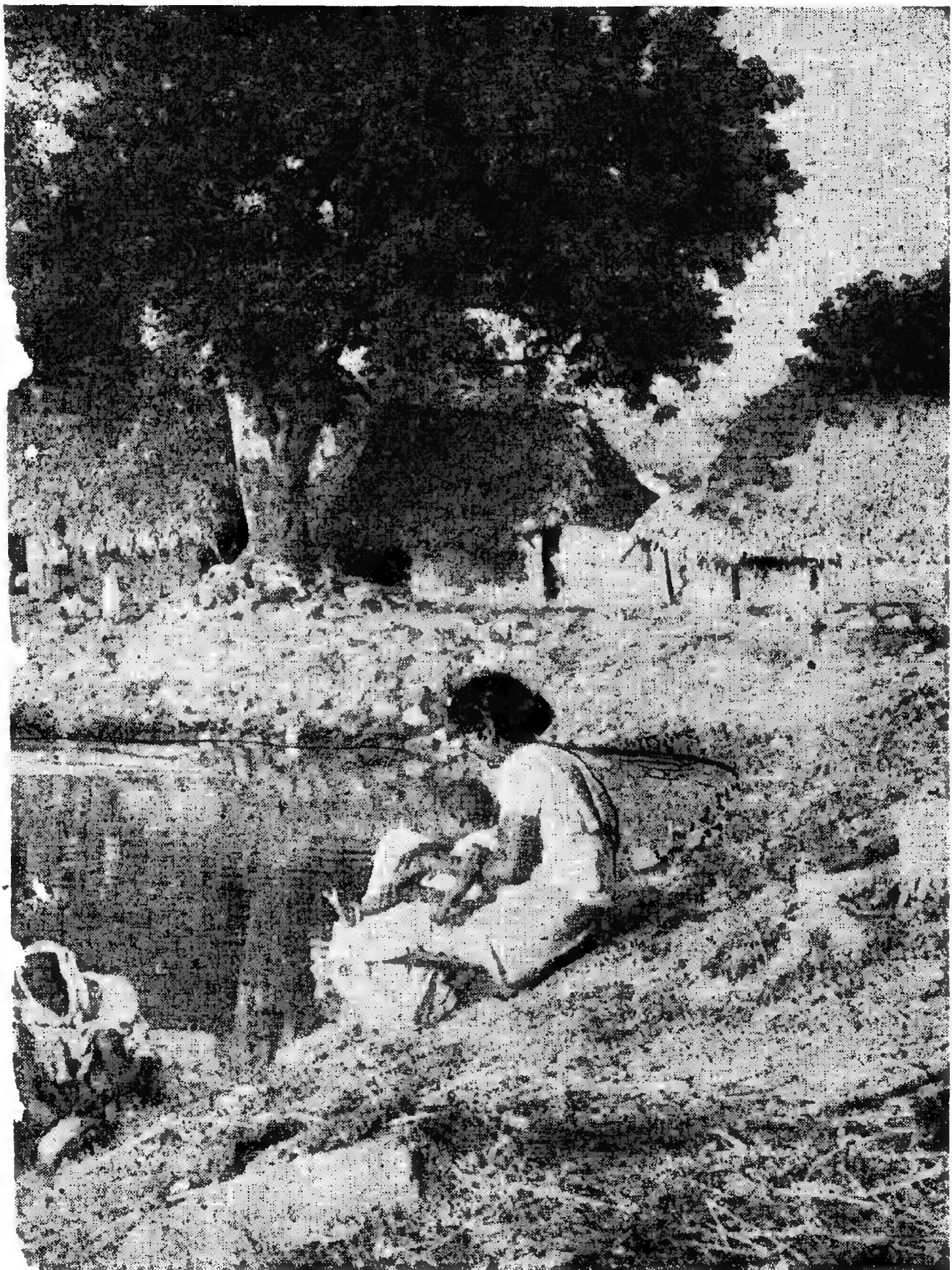
ప్రస్తుతము మన దేశములో పాఠశాలలు ఎట్లా ఉన్నాయి? విద్యావిధానము ఎట్లా ఉన్నది? ఒక్కొక్క పాఠశాలలో ఎందరు ఉపాధ్యాయులు నియమింపబడుతున్నారు?

వారి పరిస్థితులు ఎట్లా ఉన్నాయి? విద్యా వ్యాప్తి కొవలెననీ మనము ఎందుకు కోరుతున్నాము? ఇవన్నీ ఆలోచించి చూస్తే, మన పాఠశాలల పరిస్థితులు చెప్పకోతగినంత మంచి స్థితిలో లేవని తోచక మానదు.

సగటున మన పాఠశాలలకు ఆరోగ్యకరమైన పరిసరాలలో, తగిన వసతులతో భవనాలు లేవు. అన్ని పాఠశాలలకూ కావలసిన ఫర్నిచరు లేదు. పాఠశాల అంటూ పేరుకు ఏర్పరచటము, ఇద్దరినో ముగ్గురినో ఉపాధ్యాయులను నియమించటముతో ప్రభుత్వానికి ప్రజలకూ బాధ్యత తీరిపోతున్నది. వయస్సుకు తగిన శిక్షాపుష్టి ఆరోగ్యము సరిగా లేక - తినడానికి తిండిలేక - ఒంటికి గుడ్డలేక - ఈసుకోమంటూ వచ్చిన విద్యార్థులూ, చాలీచాలని జీతాలతో - సాంసారికమైన చిక్కులతో సతమతమవుతూ - చివ్విముడి పాటుతో వచ్చిన ఉపాధ్యాయులూ పాఠశాలలలో సమావేశమవుతున్నారు. పాఠశాలను పిల్లల మెదళ్లలోకి ఎక్కించేవరకే ఉపాధ్యాయుల బాధ్యత. విద్యార్థులకూ ఉపాధ్యాయులకూ (30-వ పేజీ చూడండి)

నెరువుగట్టు

ఫోటో: బి. రంగనాథన్—మద్రాస్.

ధ్యాయలకు ఒకరి ఉబును ఒకరికి పట్టదు. ఏదాదికొకసారి ఏ వైద్యుడో వచ్చి 'నీకు ఫలానా జబ్బు ఉన్నది'ని చెప్పిపోవటమే గాని, ఆ వ్యాధి నివారణకు తగిన సౌకర్యాలును బిడ్డలకు కల్పించే బాధ్యత ఎవరికీ లేదు. దేశములో ఉన్న వికలాంగులూ దీర్ఘరోగులూ ఈమాత్రపు వసతులకు కూడా నోచుకోలేదు. సంతానములో ఒక దీర్ఘరోగి ఉన్నా, వికలాంగుడైన ఒక బిడ్డ ఉన్నా, సంసారము నామరూపాలు భేదండా సేలమటమై పోతున్నది. ఇటువంటి సంసారాలు అనేకముగా ఉన్నాయి. రోగి పై సంతానానికి తగిన వైద్యము చేయించుకోవటమూ, మిగతా పిల్లలకు విద్య చెప్పించటమూ అన్న సమస్యలలో కుటుంబాలు కొట్టుకొనిపోతున్నాయి.

బిడ్డలను భావిపారులనుగా చేయటానికి విద్యయే సాధన మనుకొన్నప్పుడు, దానిని వ్యాప్తము చేయటములో సాధ్యమైనన్ని విధానాలను యోచించి, వాటిలో ఉత్తమమైనవాటిని అమలుపరచక తప్పదు.

మహిళామణులకు ముహూర్త సేవ

అర్ధ శతాబ్దికి పైగా బేయురుగ్గు అనుచుండి బేదధము

వర్ధ

ప్రసిద్ధ గర్భారోగ్య రోగ నివారిణి

అగ్ని మందుల దీక్షాపూరిత నిలికెను

కేసరి కుయరం లిమిటెడ్

మద్రాసు-14

తెలుగుజిల్లాలకు, నైజాముకు ఏజంటు: శ్రీ సీతారాం జనరల్ షోర్స్, బెజవాడ, సికింద్రాబాదు.

విద్యకు విధానానికి అవినాభావ సంబంధము ఉన్నట్లే, విద్యావిధానానికి విద్యార్థి ఆర్థిక కారక మానసిక పరిస్థితులకూ విడదీయరాని సంబంధము ఉన్నది. విద్యార్థి పరిస్థితుల ననుసరించి విద్యావిధానాలు మారటము అభ్యుదయ లక్షణము.

ఇంగ్లండులో 18 సంవత్సరాలవరకు నిర్బంధించిత విద్య ఉన్నది. ఆమెరికాలో ఉన్నత పాఠశాలలవరకు ఉచిత నిర్బంధ విద్య ఉన్నది. అక్కడి పాఠశాలలూ, విద్యా విధానమూ, విద్యార్థికి సంబంధించినంత వరకు అతడి ఆర్థిక కారక మానసికాభివృద్ధికి బాధ్యత వహిస్తున్నాయి. ఆ పాఠశాల విద్య దైహికముగా, మానసికముగా, భావాత్మకముగా బిడ్డలను ఉత్తమఫలమున నడిపించుకొనిపోయేదిగా రూపొందించబడ్డది.

'ప్రతి విద్యార్థి ఆరోగ్య గాము ఉన్నాడా?' అని గమనించటము ఉపాధ్యాయకు ప్రధాన కర్తవ్యముగా భావిస్తాడు. 'బిడ్డ వయస్సుకు తగిన పెరుగుదల ఉన్నదా? ఎత్తు, తూకము సరియైన ప్రమాణములో ఉన్నాయా?' అని ఎప్పటికప్పుడు పరీక్షించుకూ ఉంటాడు. వయస్సుకు తగిన

ఆహారము బిడ్డ తింటున్నాడా-లేదా- అని కూడా గమనిస్తూఉంటాడు. వయస్సుకు తగిన ఆహారము తినలేకపోవటము ఆనారోగ్యమువల్ల అయినట్లయితే, వైద్యుల సలహాల ననుసరించి దానిని చక్కబడే చేయవలసిన బాధ్యత పాఠశాలాధికారులమైన ఉన్నది ఆరోగ్యము సరిగా ఉండే, ధనాభావము వల్ల పుష్టికరమైన ఆహారము లభించని పరిస్థితులలో, పాఠశాలాధికారులు ఉచితముగా భోజన వసతులను కల్పిస్తారు. ఆ విధముగానే విద్యార్థి వస్త్రధారణ ఉచితముగా భోజన వసతులను కల్పిస్తారు. ఆ విధముగానే విద్యార్థి వస్త్రధారణ ఉచితరీతిగా సుధ్రముగా ఉన్నదా లేదా- అని గమనించవలసిన బాధ్యతకూడా వారిదే. ■ ద్యార్థికి తగిన ఆర్థిక ప్రోత్సాహ లేనప్పుడు, పాఠశాలాధికారులే వస్త్రధారణకు తగిన వసతులను కల్పించాలి. ఈ విధముగా విద్యావిధానములో ఆరోగ్యము ప్రధానాంగముగా పరిగణింపబడ్డది. ఈ ఆరోగ్యాన్ని దైహికము, మానసికము, భావాత్మకమైనదిగా పేర్కొన్నారు.

దైహికారోగ్యము సకలముగా ఉన్న బిడ్డ దేహసౌఖ్యాన్ని కలిగి ఉండటమే కాకుండా, నవచైత్ర్యముతో మెలగగలుగుతాడు. వయస్సుకు తగిన ప్రమాణములలో బిడ్డ పెరుగుదల ఉంటుంది. వయస్సుకు

అభివృద్ధి అలపు ఎరుగనిదవుతుంది. వేళకు విశ్రాంతి, నిద్ర బిడ్డకు అవసరమవుతాయి. క్రొత్త పరిస్థితులనూ, క్రొత్త వాతావరణాన్ని బిడ్డ ఆత్మత్వప్రీతితో సులభముగా అలవరచుకొంటాడు. సహృదయముతో ఆమోదించి అంగీకరిస్తాడు. ఈ విధముగానే మానసికారోగ్యముకూడా, బిడ్డ వయస్సుకు తగిన ప్రమాణములో, దైనికౌవసరాలకు తగినట్లుగా ఉండటము, తన చుట్టూపట్ల ఉన్న వాటిని గురించిన విజ్ఞానము కలిగించుకోవలెనన్న కుతూహలము కలిగి ఉండటము ప్రధానమైనవిగా భావించబడ్డవి. నిర్దేశింపబడిన విషయముపై తగినధ్యానము, దానినిగురించి హృదయస్థులు లేకుండా, స్వయముగా తిరిగి చెప్పగల సేర్పూ విద్యార్థులకు ఉండాలి. వయస్సుకు తగిన విధముగా, నిజపరిస్థితులను ఎదుర్కొనగల మనోదార్ఢ్యము, కార్యసాధనకు తగిన ఆత్మవిశ్వాసము విద్యార్థులకు ఉండవలసిన లక్షణాలు.

పై రెండింటివలెనే భావాత్మకమైన ఆరోగ్యానికి (Emotional Health) కూడా కొన్ని ప్రత్యేక లక్షణాలు ఉన్నాయి. సమయానుకూలమున భావోదయము విద్యార్థి హృదయములో కలగాలి. కరుణాత్మకమున పరిస్థితిలో హృదయము ద్రవించాలి. దయ వుట్టాలి. కష్టములలో ఉన్నవారి యెడ సానుభూతి కలగాలి. లభించిన దానితో తృప్తి చెందాలి. కార్యము సాధించవలసి వచ్చినప్పుడు ధైర్యము సాహసము, మాప కలగాలి. కోరినవి లభించగానే సంతోషము ఉత్సాహము పొందాలి. కాని విటికి మారుగా కోపము, కాకిన్యము, ధీమత్తు, పిరికిత్తనము, జంకు, సిగ్గు, నిర్దిష్ట మొదలైనవి కలగటము భావాత్మకమైన

ఉచిత బహుమానం !

నం. 501 తలనూనె పునయోగించువారి జాట్లు విరివిగా పొడుగుగా అందముగా తుమ్మెదలె యుండును.

ఒకసీసా రు. 2-8-0; 3 సీసా ఉ. రు. 8-8-0

ఒక్కొక్క బాటిలు కొనువారికి 15 సం॥ గ్యారంటీతో పనిచేయు రిప్పు వాచి, ఒక కొత్త బంగారు వుంగరం బహుమానం యివ్వబడును. || సీసాలు ఒక్క సారి కొన్నవారికి నాలుగు రిసు వాచీలు, 4 వుంగరములు బహుమానం విడి వచ్చుకున్నా ధర వాచన

Saniyas Ayurvedic Pharmacy,
(A. P. M.) Lal Kuan, Delhi,

ఆరోగ్య లక్షణాల దృష్ట్యా ఆనారోగ్యకరమైనవి.

కళలలో క్రీడలలో నైపుణ్యము, ఆత్మాభివృద్ధి, భావవ్యక్తికరణము, అభిరుచుల వ్యక్తికరణ, తోడివారితో స్త్రీ పురుషులతో పరస్పర స్నేహసహకార భావములతో మెలగుతూ ఆనందించ గలుగుట మొదలైనవి విద్యార్థులు అభ్యసించవలసిన గుణాలు.

ప్రతి విద్యార్థి ఆరోగ్య విజ్ఞానాన్ని గురించి పఠించటమే కాదు - వాడతనిలో చూపించటము విస్ఫుల్లకరమై ఉన్నది. విదేశీ చరిత్రలను శాస్త్రీయ విజ్ఞానాన్ని గురించి పఠించి, పరీక్షలలో వాణి, మార్కులను తెచ్చుకొంటే కృతకృత్యము కావటములో సంశయము లేదు. కాని ఆరోగ్య విజ్ఞానమును మాత్రము సక్రమముగా అధ్యయనం చేసినవారే కృతకృత్యము కాగలుగుతారు. ఆరోగ్య సంబంధమైన విషయాలన్నీ అభ్యాసములో పెట్టుకోవటానికి, వాటిని నిలుపుకోవటానికి విద్యార్థులకు శిక్షణ అవసరము. తిండ్లను వారిగా ఆలవాటలను బోధించి, ఉపాధ్యాయులు పట్టించు ముగించటముతో వారి బాధ్యత ముగియదు. ఆచరణలో పెట్టి విధానాలనుగురించి చెప్పారని విషయాలను పేర్కొనరాదు.

18 సంవత్సరాలవరకూ నిర్బంధించి విద్యను అమలు పరచటములో ఆ దేశాలు ఎదుర్కొనవలసిన ప్రత్యేక సమస్యలు దైహికముగా మానసికముగా అందరితో కలసి ముందుకు పోలేని విద్యార్థుల విషయములో కలుగుతాయి. మూకబడిగాంధులకు ప్రత్యేక పాఠశాలలూ, ప్రత్యేకముగా బెయిల్ రిజిల్ శిక్షణ పొందిన ఉపాధ్యాయులూ ఏర్పాటు కావాలి. దీర్ఘరోగులకు వైద్యాలయాలలో పాఠశాలను (Hospital Schools) స్థాపించాలి. ఈ విధముగానే మానసికముగా వెనుకబడిన విద్యార్థులు కొందరు ఉంటారు. వారిని ఇతర విద్యార్థులతో కలిపి విద్యార్థి చేసినట్లయితే, వారికి గ్రహణశక్తి చాలదు; నష్టపడతారు. కనుక ఈ వారికి చెందిన విద్యార్థులకు ప్రత్యేకముగా అనుభవజ్ఞులైన ఉపాధ్యాయులతో విద్యార్థి చేయింపవలసి ఉంటుంది. కాని విద్యార్థి భావము మాత్రము ఒకటే.

స్త్రీ పురుషులకు రాజకీయోద్యోగాలను గురించి శిక్షణ నివ్వటములో అనుభవము సంపాదించిన చార్లర్సు గారు విద్యార్థుల వైయక్తికమైన శక్తిని ఈ క్రింది ఇరవై అంశాలు నిర్ణయిస్తాయనే అభిప్రాయానికి వచ్చారు. ఉత్తమాశియాలను కలిగి ఉండటము, శ్రమపాటు, పట్టుద, డిగ్గ, నమ్మక, వైతన్యవంతమైన నిండు మనస్సు, సంభాషణలో స్పష్టత, ఆత్మవిశ్వాసము, స్నేహ భావము, సర్వభాటు, ఉపాయము, ఉల్లాసము, తీర్చిదిద్దము, సునిశితమైన విమర్శనా

భావము, పెద్దలను అనుగమించుకోవడం, జ్ఞాపక శక్తి, శౌచము, ఆరోగ్యకరమైన ఆభ్యాసాలు, వివేచనాశక్తి, మితవ్యయము, ప్రాతినిధ్యము వహించు శక్తి వీటినిబట్టి అర్హతనిర్ణయించు నిర్ణయింపవచ్చునని ఆయన విశ్వాసము. బిడ్డలకు విద్యగరపటములోని పరమార్థము వారి భావిజీవితాలను ప్రభావవంతము చేయవలెననికదా! ఈ గుణాలను ప్రతివిద్యార్థికి కలిగించటములో విద్యార్థి భావనలూ ఉపాధ్యాయులూ పాపాత్మక నేతలూ కృషి చేస్తున్నారు.

మన దేశములో పాఠశాలలను, విద్యార్థి భావనాన్నీ ఈ దృష్టితో సంస్కరించుకోవలసిన అవసరము మనకు అడుగడుగుకూ కనబడుతున్నది. సంఘములో మనకు ఏరంగములోనూ నిజాయితీ కోరినన్ని పాల్గొ

కనబడదు. చదువులో ఎంత విద్య ఉన్నదో చక్కెరలో ఎంతటిపి ఉన్నదో సత్యములో ఎంత నిజము ఉన్నదో తెలిసికోవటానికి దూరదర్శనీయంత్రము అవసరమవుతున్నది. దీని కంటకూ ఆరోగ్యకరమైన భావనలతో తేకపోవటమే. దీనికి పునాదులు చేయవలసినవారు పాఠశాలలలో ఉపాధ్యాయులూ, ఇంజనీర్లు తదితరులూను. ఇందుకు తగిన వసతులను కల్పించి దోహదమివ్వవలసినవారు విద్యాకాభిధికారులు. ఈ క్రమములో ఎవరి బాధ్యతలను వారు సక్రమముగా నిర్వహించినట్లయితే ప్రతి పాదని శక్తి నామధ్యాలూ ఇనుమకించి సద్వినియోగమవుతాయి. అందుకే కాబోలు 'ఆరోగ్యమే మహాభాగ్యము' అన్నారు పెద్దలు!

నీ నీ వరి రాజసురోచన అమలవం !
 "ద్రాలీ మస్క్ సబ్బు, మనాన గండి
 ద్రాలీ టాల్కం ఉచ్చాహవిస్తుంది"
 ఎ. ఆర్. సురోచన

ఆంధ్రపఠేట్లు: మొనర్పు పి.ఆర్. ప్రెస్ వజర్నీస్, విజయవాడ.

కలిసిరాని కన్నీరు

మందరపు పద్మ, అలిత

ఆమె నెవ్వరూ అందగలేక పరిగణించరు. చంపకు చారణ్ణికభూ, కొన జేరినగడ్డం, కోటేరసిన ముక్కు, ముత్యల్లాంటి పలువరుసా, నవ్వివప్పుకు సాట్లు పడే బుగ్గలు ఆమెలో అమరినంత అందంగా అందగలే లనిపించుకునేవారిలోకూడా అమరివుండవు. ఆయితే ఏం? ఆమెని నలని వాయ. మిసమిసలాడే పసిమిచాయ ఆమెకు కగువయింది. అందుకే ఆమె నెవరూ రూప సిగా లెక్కంచరు. పైపెచ్చు కురూపి అస చానికకూడా వెనుదీయరు.

ఆమె అందింగా అలంకరించుకుని అదం కుందు నిలబడింది ఒక్క నిట్టూర్పు విడిచి కుర్చీలో కూలబడి ఏవేవో ఆలోచనల్లో మునిగిపోయింది -

తనను పెళ్ళిమాపులు చూడటానికి వస్తున్నాయి! తన కిదేమీ మొదటిసారికాదు, క్రొత్తకాదు! తన కి "మాపులు"అలవాటే! ఎంతమందో వస్తూండడం, పోతూండడం చూడాలే!

ఎన్నోసంబంధాలు వస్తున్నాయి, పోతున్నాయి. తను ప్రతిసారివాళ్ళనుంగు తల వంచుకుని కూర్చోవటం, వాళ్ళు తనని నఖ శిఖపర్యంతం పరిక్ష చేసిపోవటం - పోవటమేకాని మళ్ళీ వెనక్కు తిరిగి చూసిన కార్తేలేదు మధ్యవర్తులద్వారానో, చూటల ద్వారానో "అమ్మాయి నచ్చలేదంటూ" అసలు విషయం లేర్పి పారేసేసరికి తన మనస్సు ఎంత చిన్నబోయేది! తనకూ "అభిమానం" అంటూ ఒకటి వుంది. తన అంద చందాలన్నీ నలుగురిముందూ ప్రదర్శించి వాళ్ళపరిక్షకి నిలబడటం అభిమానంవున్న అడదాని ఇంత తివ్రంపు! కాని... ప్రతి అడదానికీ ఈ తలవంపులు తప్పవు! అభిమానమనేది అడదానికి వుండటమే తప్పేమో! అందులోనూ తన బ్రతుకు మరి అధ్వాన్నం. తన రూపానీ కాదు, తన తండ్రి సవంతుడూ కాదు. ఈ రెంటిలో ఏదివున్నా తన అభిమానం యిన్ని సార్లు చెప్పినకపోను!

ఒకసారి తనను చూడటానికి వగుడు, వగుడి తల్లిదండ్రులు, మరికొంతమందిని

వంటేసుకొచ్చారు. తనను చూసుకోవటమైన తర్వాత తను తన గదిలోకి వచ్చి కూర్చుంది.

ప్రక్కంటి కారడమ్య పెళ్ళికొడుకు తల్లి నడిగింది "అమ్మాయి నచ్చిందా? మీరు?" అని.

దాని కావడం "ఆ! నచ్చదాని కేసుంది? కోడలు నలుపైతే గోరిమంతా నలుపాసుం దంటారు. ఇంతకూ మా అమ్మాయికి తెల్లటమ్మాయి నే చేసుకోవాలనుంది. ఎంత అందిగలేను చూపించినా, 'నాకు నచ్చలేదు' పొమ్మంటాడు ఇంతకీ వాడి కళ్ళకి రాసి పెట్టివుందా?" అంటూ కుండ బద్దలు కొట్టినట్లు చెప్పేసి అవతలికి చకచకా నడిచింది మిగతా వారితో.

తన వృద్ధయం గాయపడింది. ఏదో తప్పుచేసినదానిలా అందరి ముఖాలు చూడటానికే జంకిపోయింది. ఏం చేసిందిని తనకీ శిక్ష?

ఇంకోసారి ఎవరో చూడటానికొచ్చారు. పెళ్ళికొడుకు తండ్రి "అమ్మాయికి సంగీతం వచ్చా?" అనడిగాడు.

"ఏం, సంగీతంలేండి? మే మేమీ చెప్పించలేదు ఏదో చిన్నప్పుడు బడిలో చెప్పిన సంగీతమే" అని తండ్రి చెప్పేసరికి ఆయన పెదాలు చప్పరించాడు.

కాస్తవరూక "పోనీ, హిందీయేమైనా వచ్చా" అని ప్రశ్నించాడు.

నాన్న "లేద"ని తలపాడు. ఇలానే ఆయన ప్రతీది "వచ్చా? రాదా?" అనడ గడం, నాన్న "లేద"ని తలపడం. "ఇదేనా చెప్పించక పోయారా? అదేనా నేర్పించక పోయారా?" అంటూ ఆయన యక్షప్రశ్నలు వేసేసరికి నాన్నకు వణు మండి "ఏదో స్కూల్ ట్రైనింగ్ వరకు చదువు తప్పితే అమ్మాయి కింకేమీ చెప్పించలేదు. చేసుకున్నా, చూసినా, ఆపైన మీయద్దం" అన్నాడు

మధ్యవర్తితో అత నిలా చెప్పాడట "లక్షణంగా వున్న పిల్లలు ఇట్టే చెల్లిపాతారు కాని, యిలాంటి వాళ్ళకు నాలుగు విద్యలూ నేర్పించ నక్కర లేదంటడీ! అందం లేకపోయినా ఏదో యిన్ని విద్యలన్నా వచ్చునని ఎవరైనా మోసపడి చేసుకుంటారు. అంతే

గాని—ఆ పిల్లకు ఏ దిశిగిలే అదే రాదంటా దాయన. పెళ్ళికొక వుండిపోతారా ఏమిటి లెండి? కట్నం బగువేలు యిస్తారేమో కనుక్కొండి. నలుపైతే నేం! చూలి వంకరా? ముక్కు వంకరా? కట్నం నిషయంలో కానీయైనా తనని మాత్రం చెప్పండి. ఒప్పుకుంటారా సరేసరి! ఒప్పుకోయా - మరీ మంచిది. ఈమాత్రం కట్నంతో అందమైన అమ్మాయే లక్షణంగా వస్తుంది."

మధ్యవర్తికిప్పినసమాచారం విని నాన్న గుండెలు బాగుకున్నాడు. "నీకో నను స్కూరం, నీ సంబంధానికో ననుస్కూరం బాబూ?" అంటూ ఆ సంబంధానికి అప్పుడే స్పష్ట వాచకం పలికేడు. అంతకుముందు రెండువేలల్లో వున్నవాళ్ళు తనని చూడ గానే రేటు బదువేలవరకూ పెంచారు. తన మనస్సు అభిమానంతో కుతకుతలాడి పోయింది! ఆవేదనతో కుమిలిపోయింది తను! నల్లగావుండటమేనా తను చేసిన దోషం! అడపిలలను కన్నవాళ్ళకీ కట్నం లిచ్చుకోకతప్పదు. అందులోనూ తను కాస్త నల్లగా వున్నందుకు తగిన పరిహారం చెల్లించుకోవాల్సిందే!

ఇలానే మరికొంతమంది అడిగినకట్నాలు నాన్నకు అందుబాటులో లేక, వచ్చినవాళ్ళు వచ్చినట్టే తిగి వెళ్ళటం జరిగింది. తన అభిమానాన్ని చంపుకుని ఎన్నిసార్లు అవమానాలను ఎసీస్తున్నా ఫలితం కూనల్లిం! తల్లికి, తండ్రికి, తన పెళ్ళి ఒక సమస్యగా తయారయింది. ఎంత పాడుబ్రతుకు తనది!

తన మనస్సులో నిత్యమూ ఏదో అందపు కోరి! తను ఎన్నాళ్ళలా అవమానాలు భరిస్తూ కూర్చోవటం! తనకీ పెళ్ళిలేక పోతేయేం? అమాటే నాన్నతో మెలిగా చెప్పింది. "ఎందుకొచ్చిన తాపత్రయం నాన్నా ఇదంతా ఏదో స్కూల్ ట్రైనింగ్ వకూ చెప్పించావు. ఆకాస్త ట్రేనినింగ్ కూడా చెప్పించావా, నా బ్రతుకు తెరువు పేను చూసుకో లేకపోను!"

నాన్న నవ్వాడు "పిచ్చిపిల్లా! ఎంత చదివినా, ఏం చేసినా అడదానికీ పెళ్ళి ముఖ్యం. ఆ పెళ్ళి కాకపోతే ఇటు నీకూ, అటు నాకు కూడా తలవంపులు తప్పవు. ఇంతకీ క్షమించండి

ఘడియ దగ్గరపడాలి. ఈలోపున మనమెన్ని ప్రయత్నాలుచేసినా ఒకటే" అని నిట్టూర్చాడు. పైకి గంభీరంగావున్నా నాన్న మనస్సులో ఎంతకుఘాను చెలరేగుతున్నదో తను స్పష్టంగా చూడగలిగింది. తనం చేయగలదు?...కన్నీళ్లు విడవడం తప్ప.

అడవాళ్ళ మనస్సును ఆడవాళ్ళ గాయ పరచాలని మాస్తారు. చిత్రం! ఎదురింటా విడ అమృతో అంది ఎంతోగర్వంగా "ఏమిటమ్మా! ఇన్నాళ్ళబట్టి చూస్తున్నాను మీ అమృతయికి సంబంధమేమిట దీరే నేం? మీ అమృతయికంటే రెండేళ్ళు చిన్నది మా పిల్ల చూడాలావదినా? దాన్ని ఎవరు చూస్తే వాళ్ళో 'మేం చేసుకుంటాం, మేం చేసుకుంటాం!' అంటూ ఒకటే ఎగబడిపోవటం! వాళ్ళకు నచ్చిలేదు! మనకు నచ్చాలా అక్కర్లేదాచెప్పి! మొన్న వచ్చింది చూడ! ఆ సంబంధం అన్ని ఏదలా బాగున్నట్టుంది? కొవణమాసంలో ముహూర్తాలు పెట్టుకుందామని చూస్తున్నాం."

తన హృదయం బ్రదికలేంది తను బాగుండని ఆమె వెళ్ళిరిస్తున్నది తనకు చావైనా రాకూడదా! తన మనస్సు పూర్తిగా వికలమైపోయింది. అమృతదగ్గరకు వెళ్ళి వెళ్ళి వెళ్ళి విచ్చింది.

"నాకే పెళ్ళిదహా, ఏమీ వహా నన్నింటానే వుండనియ్యవూ" అంది వెక్కుకూ.

"ఏచిత్తే! అడవాల్లో మనం ఎన్ని అవమానాలనా ధరించాలి!" అని తల్లి తన తల నిమిరింది.

అదై పుట్టడమే దురదృష్టం. అందులో నల్లగా పుట్టడం మరిను!...

అమ్మనిజాన్ని ఎంత స్పష్టంగా చెప్పింది! అడవానికి పుట్టినదగ్గరనుండీ అవమానాలే!

అడవిల్ల పుట్టినదనగానే అందరి ముఖాల్లోనూ కళ్ళు తప్పిపోతాయి. ఏదో పిడుగు పడటం గదంతా నిశ్చిబ్దమైపోతుంది. ఎవరి నోటా చూశా వుండరు. కాస్తేపటికే తెప్పరిలి "ఏదో పిల్లలే తల్లి పిల్లా ఊమంగా వున్నారండే చాలు" అంటూ తను కలవర పాటు కప్పివుచ్చుకుంటారు. అక్కడినుంచి ప్రతినిదయంలోనూ "అడదీగా" అన్న చులకనతో పెళ్ళాదువరకూ పెంచుకొన్నారు. వ్యక్తులాలైనదగ్గరనుంచి లోకమంతా ఆ పిల్లపై ఒక కన్నీటి వుంటుందేమోనని విధిలోకే వెలితే తప్ప ఏధికేసి తొంగిచూస్తే తప్ప. అడదంటే అంత అవిశ్వాసం, అంత చులకన!

ఆ తర్వాత పెళ్ళిమాపులు! అభిమానాన్ని, ఆర్థికగౌరవాన్ని చంపుకుని అందరి పరిక్షకూ నిలవాలి; ప్రతి అడదీ ఈ పరిక్షలో నెగిరితాలి. లేకపోతే పరువు మర్యాదలు మంటలో కలిసిపోతాయి. వాళ్ళకు నచ్చకపోతే, యింకొకళ్ళదగ్గర తలవంచుకుని కూర్చోవాలి. నచ్చితే సరేసరి! మెళ్ళో

అతనిచేత ఓ తాగు కట్టించేసుకుని, అతని వెంట పడాలి. ఇక అక్కడినుంచి అతను కొట్టితే పడాలి. తిట్టితే పడాలి ఇన్నీ అనుభవిస్తూ అతని కన్నీడు సమసాయాలా చేసి పెట్టి ఏడాదికో పిల్లని కనాలి. అడదానిది ఎంత నిక్కవ జీవితం!

అతని ఆయుస్సు గట్టిదైతే పనులూ కుంకుమ కేలోటూ వుండదు. లేదా - కడుపు తరుక్కుపోయే శోకంగా మునిగే విధవను లోకం 'నీకు అవమానం చేయాలి. రా రమ్మంటూ కఠినంగా ఆజ్ఞాపిస్తుంది, ఏ జాబీ లేకుండా ■ అజ్ఞను చాటలేక తల వంచుకుని ఆ అవమానం భరిస్తుంది. పెద్ద తిరిగించేసి నుగులు కుంకుమ చేరిపి, గాజులు పగులగొట్టి, మంగళనూతాలు గీయించి - రాను, రాను! ఎంత పరాభవం! అడదానికి అడుగడుగునా అవమానాలు తప్పవు!

ఆమె గజగజ నవ్వింది. ఆమెకు తెలియకుండానే ఆమెకళ్ళు నీళ్ళతో నిండిపోయాయి.

ఈనాడూ సంబంధమైనా నిశ్చయమేలే ఎంత బాగుండును అతి నెంకో అమృతదయ భావాలు కలవాడట. కట్నంకానీ అక్కర లేదట!

తనలో సహనం యింకేపోతోంది. తను ఇంక ఈ అవమానాలు సహించలేను. "ఏంచేస్తున్నావే, వాళ్ళు నీకోసం చూస్తున్నారు. పద, పద" అంటూ తల్లి వచ్చేసరికి ఆమె త్రుల్లిపడదీ. ఆలోచనల్లోంచి తెప్పిరిలి తల్లికి తెలియకుండా కన్నీళ్ళు తుడుముకుంది. ఆమెలో నోణికిన లాడుకున్న ముగ్ధసౌందర్యాన్ని చూసి "నా కన్నతల్లిని అందగత్తెకాని ఎవరనగలరు?" అనుకుంది తల్లి దిగ్భ్రమితో ఆమె మెల్లిగా లేచి తల్లిని అనుసరించింది, భారంగా అడుగులు వేస్తూ.

క్రింద పరిచివున్న తినాసీయిద దనికిల బడింది కాని ఆమెలో ఎక్కడా చైతన్యంలేదు.

తనకిది అంతిమపరీక్ష! దీంతో తనజీవితం అటో, యింకో లేలిపోవాలి - అదే ఆమె ఆలోచిస్తున్నది.

చటుక్కున తల పైకెత్తిచూసింది అతని చూపులు నూటిగా ఆమె కళ్ళను గ్రుచ్చి నాయ్. ఆమె గజగజ నవ్వింది ఇతనికి తను నచ్చకపోతే... ఆమె కళ్ళలో నీళ్ళు నున్న తిరుగుతున్నాయి

"ఇంక లోపలికి పడవూ" అనగానే ఒక్క అంగలో గది చేరుకుని మంచంపై విగుముకు పడిపోయిందామె. దిగులో తల దూర్చి నుండేలు పగిలేట్టు ఏప్పిప్పి ఒక నిర్ధారణచేసుకుందామె.

* * *
అతను ఆమె అందాన్ని చూడగలిగేను.

ఆమె తన జీవితంలో నవ్వ కోర్కె ను సృష్టించగల సమయం వచ్చిందేమో. ఆమె కళ్ళు రెండూ పైకెత్తి చూసినప్పుడు ఆ కళ్ళలో కన్నీటికొంతి... ఆమె వసం ఎంత దీనంగా వుంది!

అతను ఆలోచనలో పడ్డాడు. తనకో ప్రాణస్నేహితుడుండేవాడు. ఇప్పటికీ వున్నాడు - అయితే యిప్పుడతను ఆర్థికపాక్షాత్కారం చేసుకుంటున్న సవాల్సి.

అతను సవాల్సి కావటం చిత్రంగా జరిగింది. అతనికి పెళ్ళిజరిగి ఏడాది మించరు. పెళ్ళిమాపులు చూసి వచ్చింది తర్వాత అతని నెంతో హుషానూ వున్నాడని! "నిజంగా ఆ పిల్ల భూలో కానికీ దిగివచ్చిన అస్పరసే నంటే నమ్ము. నీకే చూస్తున్నానీలే" అని తనలో చెప్పి ఎంతో పొంగిపోయాడు. పెళ్ళికి తప్పకుండా రమ్మని తన నెంతో బలవంత పెట్టాడు కాని తనకు నీలు చిక్కనే లేకు. కాని పెళ్ళికి వెళ్ళి వచ్చినవాళ్ళల్లా అతని చూట్టో అతియోక్తి ఏమీలేదని తెలిసింది.

కొన్ని రోజుల తర్వాత తను మళ్ళీ స్నేహితుని కలుసుకున్నాడు. "ఏరా! నీ పెళ్ళికి రాలేకపోయాను. పోనీ, ఇప్పుడు చూసింది నీ భార్యని!" అన్నాడు, స్నేహితునితో దనువుగా.

"అవిడా...అనిక. పోయింది!" అంటూ బావురుగున్నాడు స్నేహితుని చూసి తను నిర్భాంతపోయాడు. తనకు చేతనైనట్టు అతనితో దూరంగా.

అతను కొంతసేపటికే లేరుకుని తనతో యింకా చెప్పాడు "ఆమె ఎంతో అందకత్తె. ఆమెకు పెళ్ళిచేసుకోగలడం నా అదృష్టమవుతున్నాను. కాని అది ఆమెకు గురదృష్ట హేళువవుతుందనిగాని, ఆమె జీవితాన్నే బలిగొంటుందనికాని నాకు కొందమైనా అనుమానం తెలులేదు మా పెళ్ళి ఎంతో ప్రభంగా జరిగింది మగువటికోజా పెళ్ళిచూతుగు బావిలోదాకి ఆర్థికపాత్య చేసుకుంది -

"నామీస్సు ఎన్నివకలయ్యిందో చూడటంతో చెప్పలేను! ఆమె ఆర్థికపాత్యకు కాగణం తెలుసుకునేంతవరకూ నాకు నిద్ర వట్టలేదు. చివర కల్లాగతే నేం తెలుసుకోగలను! ఆమెకు ఓదూరపుబంధం వుండేది. అవిడకు భర్త వదిలిపోయినా ఆస్తి, ఒకకొడుకు తప్ప నా అన్నవా రెవ్వరూ లేరు. ఒకే పూరిలో వుండటంమూలాన నాకు ఆమె యింటికి తిరుచు వనాబోతూ వుండేవారు. ఆమె తనకంటే పెదయిన అవిడ కొడుకుతో కలిసి అడుగునేసి అప్పటి కామె తండ్రి అంత భవంకుడు కాడు. చిన్న నాటి స్నేహం పెద్దయ్యేసరికి ప్రేమగా మారింది. ఆ ప్రేమకు అంకురార్పణ కావించి

★ కలిసిరాని కన్నీరు ★

చిందికూడా ఆమెకంటే. ఆమె పని తినాన్నించి అతిసు అంటుంటేవాడు అవి డిటో; 'నా కూతుర్ని నీ కొడుకుగా చేసుకోవమ' అని అవిడకూడా అదే అభిప్రాయంలో వుండేది. సరిగా ఏదాడికెంత పరిస్థితులు తారుమారయ్యాయో! అవిడ అస్తంతా అనుకోని చిక్కుల్లో పడి చూరతి కయ్యారంటా హరించిపోయింది. దాంతో అవిడ మనోవ్యాధితో మంచమెక్కి, కొడుకును దిక్కులేనివాడ్నిగా చేసి తులూకాన్ని వారిపెట్టింది.

"ఆమె తిండి చూతూగా తిప్పిపరు డియ్యగు. ఆకలు పెంచుకుంటూ వచ్చిన అతిన్ని అవమానించి పంపాడు. 'నిలుకనడ లేనివాడిని నీకు కట్టబెట్టి నా కూతురి కన్యాయం చేయమంటావా? బంగారం వంటిపిల్లను నీకు ధారపోసి దానిబ్రతుకు నాశనం చేయమంటావా!' అనడిగాడు.

"ఆమెతల్లి కాళ్ళమీదపడి ఏడ్చింది. కాని తల్లిమాత్రం ఏం చేయగలను? ఆదా! తిండి సంబంధాలు చూశాడు. చివరికి నాతో ఆమె పెళ్లి ఖాయమైంది. ఆమె వృద్ధయం పగిలింది!

"ఆమె తల్లి కాళ్ళమీదపడి ఏడ్చింది. కాని తల్లిమాత్రం ఏం చేయగలను? ఆదా! తిండి సంబంధాలు చూశాడు. చివరికి నాతో ఆమె పెళ్లి జరిగిపోయింది. పెళ్లి జరిగిన మర్నాడు సమయం చూసుకుని

బావిలో దూకి ఆమె ప్రాణత్యాగం చేసుకుంది.

"పెళ్లిమాపులకు వెళ్ళినప్పుడు ఆమె అందాన్ని చూతమే మానసి మురిసిపోయామ గాని ఆమె ముఖం కళ్ళ కొంతులు తప్పి దీనంగా వుండటం సేమ గమనించనేలేక పోయామ. ఇప్పుడు చాలాచించుకుంటే ఆమె నాకేసి ఎంత దీనంగా చూసిందో కళ్ళకు కట్టినట్లు కనిపిస్తోంది- ఇప్పుడు మేము కుంటే ఏం లాభం! నిమ్మరణంగా యిప్పిరి తీవతలను బలిగొన్నాను. "ఏం చేస్తే పోతుంది నా పాపం" అంటూ చిన్నపిల్ల డిలా ఏడ్చాడు తన స్నేహితుడు.

స్నేహితుడి కథ జ్ఞాపకం వచ్చేసరికి అతనికి గుండె బరువెక్కింది. కనురెప్పలు తడిసినాయి.

ఆమె ఎంత దీనంగా చూసింది! అందమైన ఆ కళ్ళలో కన్నీటి బిందువులు! ఆమె ప్రేమను కాదని తిండి చేరే సంబంధం కట్టబెట్టాలని మానున్నాడు కాబోలు. ఆమె తనను ఎంగో దీనంగా యాచిస్తున్నట్లు కనిపించింది. ఏమైనా తనామె ప్రణయలేని తావి కడురాకూడదు!

అతను దీర్ఘంగా ఆలోచించి "నేనీ పెళ్లి కంగీకరించలే"నంటూ ఆమె తిండికి రేఖ వ్రాశాడు. ఆవుత్రరంలోని సంగతి ఆమెమనస్సుకెంత హాయినిస్తుందో వ్రాసించుకుని అతి నెంతో

కృప్తిపాండాడు. ఈ త్రరం పోస్తులోనేనే అతను తేలికపడిన వృద్ధయంతో హాయిగా నిద్రిపోయాడు.

పోస్తుమేన్ ఇచ్చిన ఆవుత్రరాన్ని ఆశతో అందుకున్నా దామెలిండి. కవరు చించాడు. నిరాశతో కూలబడిపోయాడు.

ఆమెకంటేనిచూసి అంతా గ్రహించుకుంది. ఆమె గంభీరవదనంలో ఏ కూర్చుండేను. గదిలోనికి వెళ్లి కృష్ణవిగ్రహంముందు మెల్లగా మోకరిల్లింది.

ఆమె ఆత్మహత్యచేసుకున్నదన్న వార్త విని అతను నిగ్గూఢపోయాడు. ఆమె ప్రియుడామెను నమ్మించి మోసం చేశాడేమో! ఇంతకూ ఆమెను తను రక్షించలేకపోయాడు. పరిపరి విధాల ఆలోచించుకుని అతి నెంతో బాధపడ్డాడు—

అంతేగాని ఆమె కన్నీటిబిందువుల్లోని అర్థం, ఆమె ఆత్మహత్యలోని ఆంతర్యం అతనికూ అర్థమవుతుంది?

ఆమె కన్నీటిబిందువులు అతనికి వేరే అరాన్ని చెప్పాయి. ఆ అర్థమే ఆమె తీరి తాన్ని బలిగొన్నది. కలిసిరాని కన్నీరు!

మెట్రాన్ గ్రామీణ, పిలారు

అర్హుల ఆఫీషియల్ సుప్రసిద్ధమైన కండ్ల ఆధారకు కలసిమెల్లకమిషన్ ఫోటోలకు మినీటెక్స్ పంట్లకు నేడే మీరూ పరిచయం అవుతుంది

40 Persons are awarded prizes in our Competition No. 47.—1st prize 11, 3rd prize 18 and 4th prize 11 persons. Full particulars are sent against 0—4—0 annas stamps.

గెలవండి 25,000 గెలవండి

రిజిస్టర్డ్ నెం. 628.

పోటీ నెం. 49.

సీలువేసియున్న మా అఫీషియల్ కి సాల్యూషన్ మెసర్సు. ప్రీమియర్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా లిమిటెడ్, ముంబాయి వారివద్ద డిపాజిట్టు చేయబడియున్నది. వారి అధికారముతో అది ప్రకటించబడును. ప్రథమ బహుమతి అల్ కరెన్సీ రు. 12,500. రెండవబహుమతి మొదటి రెండు రైసులు కరెన్సీ రు. 8,500. మూడవ బహుమతి మొదటి ఒక రైస్ కరెన్సీ రు. 8,500. నాలుగవ బహుమతి మొదటి రెండు నెంబర్ల కరెన్సీ రు. 2,500 మా కి సాల్యూషన్ ప్రకారం నిలుపుగా, అర్హంగా యెటైవా వుండవచ్చును.

RAISING COMPETITIONS

KEY NO. 47 - 1150130490

124	129	117	120
119	118	130	123
122	115	127	126
125	128	116	121

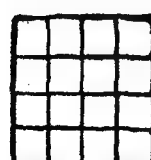
We certify hereby that the above is the solution to the competition deposited with the Raising Competitions No. 47 on 24/6/54 in a sealed cover which was opened in our presence to-day and that a copy of the solution has been lodged with the Bank.

For The Premier Bank of India Ltd.

అఖరు తేది 12-10-55 పరితములు 27-10-55

ప్రవేశ కమము ఒక ఎంట్రీ రు. 1/-; 6 ఎంట్రీలు రు. 6/-; 14 ఎంట్రీలు రు. 10/-.

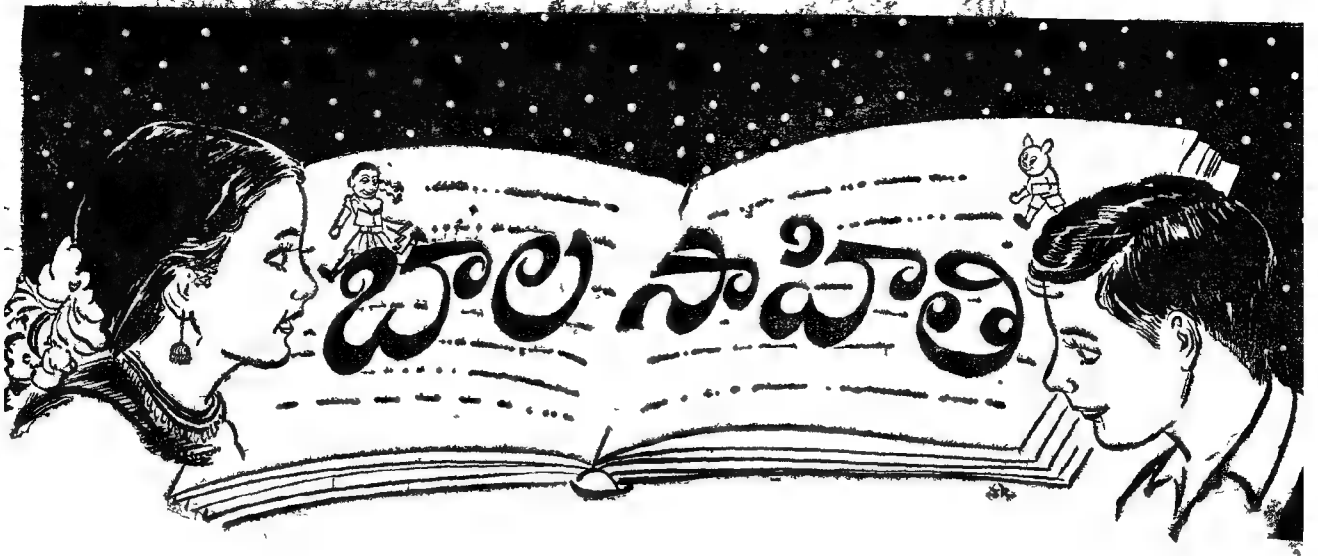
సాల్యూషన్ చేయవలసిన విధానము :- ఈ విధానములో 126 నుండి 141 వరకు గల అంకాలు నిలుపునా అయినాల్సిన అక్షరముగా ఎటు కూడినా 534 వచ్చెట్లు చేయాలి. ఒక అంక ఒకవార వాదాలి. సావాకాగితముయొడ ఎన్ని ఎంట్రీలైనా పంపవచ్చును. ప్రతి ఎంట్రీకింద, పోటీ పంపునారు తను చేసిన అక్షరము స్పష్టంగా పెట్టి అక్షరాలతోను, అంకాలతోను ఇంగ్లీషులో వ్రాయాలి. సాల్యూషన్ చేసిన ఇండియన్ పోస్ట్ ఆర్డరు గాగాని, మునియ్యార్లు గాగాని పంపవచ్చును. మునియ్యార్లులైనచో మునియ్యార్లు రకములు పోటీ యెంట్రీకి వెంట పంపవలెను. ప్రతి మునియ్యార్లు ఫారము కను జరిపరుచు కూపనులో సాల్యూషన్ పంపునారు తన చేతు, అక్షరము ఇంగ్లీషులో వ్రాయవలెను. "వసూలుమనబడి ఐదవ ముంబాయి సాల్యూషన్ మారుచుండును." ఈ పోటీలో మే చేజరు తీర్మానము అఖరు, రద్దబడ్డమైనది. 0-2-0 స్థాంతులు పంపినచో పోస్టులో ఫలితములన్ని పంపవచ్చును. మా ప్రత్యేకమాట్యు, మరతులు బాగా తెలిసినవారే పోటీలో పాల్గొనవలెను.

మొదల సాల్యూషన్ మారుచుండును." ఈ పోటీలో మే చేజరు తీర్మానము అఖరు, రద్దబడ్డమైనది. 0-2-0 స్థాంతులు పంపినచో పోస్టులో ఫలితములన్ని పంపవచ్చును. మా ప్రత్యేకమాట్యు, మరతులు బాగా తెలిసినవారే పోటీలో పాల్గొనవలెను.

THE RAISING COMPETITIONS No. 49, 28, (3) Chhandavaraya Gramani St., MADRAS-21.

ప సిత న ము న....!

అలవర్తి వెంకటసుబ్బారావు

పసిఁనమున జేసిన
పనులు గుర్తుకొచ్చిన
నవ్వు వచ్చుచుండును
నాకు యిప్పుడిప్పుడు—

నెమలికన్నులొనను
భ్రమను నరివిరెమ్మను,
వెన్న పులిమి చీకటి
గొన్నిదినము లుంచితి—

గజ్జెతోను అనియెడి
గాఢ నమ్మకంబుతో,
తోడ నొకటి చంపితి
కుండలోన దాచితి—

‘సీసం’ నా చేతికి
చిక్కు ననడి డాహతో,
ఖరీదైన సోడా
కాయ పగులగొట్టితి—

‘కానీ చెట్టు’ మొంచు
ననే ఆశతోడను,
కానీ యొకటి భూమి
లోన పాతిపెట్టితి—

పులి, తోడేలు

చీకటి రాతిరి తోడేలు

మేకల మందను జొచ్చినది.

అందొక దానిని పట్టుకొని

తొందరగా పరుగెత్తినది.

కానన మందున జనుచుండ

దానిని బెబ్బులి చూచినది.

భయమున వణకుచు తోడేలు

రయమున మేకను వదలినది.

వ్యాఘ్రము మేకను తీసుకొని

శీఘ్రముగా పోబోయినది.

వృకమా బెబ్బులి వెంటబడి

వినయముగానే పలికినది:

“మీకిది తగునా పులిరాజ !

మేకను శ్రమపడి తెచ్చితిని.

ఇతరుల సొత్తును ఈరీతి

ఎత్తుకు పోవుట అక్రమము.”

వికవిక నవ్వుచు పెద్దపులి

వృకమును గని ఇటు లాడినది:

‘న్యాయా న్యాయము లెంచుటకు

న్యాయార్జితమా ఈ మేక?

ఇతరుల దోపిడి చేయకను

బ్రతికెడి దెబ్బలు మనబొంట్లు?

నీకుల నెందుకు పలికెదవు

నీవూ నేనూ దొంగలమే !

ఇదివిని సిగ్గున తోడేలు

బదులాడక వెనుదిరిగినది.

శార్దూలము ఆ మేషమును

నిర్దయగా కబళించినది.

నీతి
 రాజ్యములు ఆయుధబల
 ధరణీ తలమందు నేడు
 బోజ్యములై యుండెడి ఈ
 దొరలెవ్వరు, దొంగలెవరు?

మార్టిన్ రాట్టర్

మూలం: ఆర్. ఎమ్. బాలన్ ట్రస్ట్

1

మార్టిన్ రాట్టర్ వట్టి ఆకతాయి కుర్రాడు. ఈ విషయమై అతని పెద్దమ్మ మిసెస్ డరోలీ గ్రంబిట్ కు నిశ్చితమైన అభిప్రాయాలున్నాయి. ఆమె అభిప్రాయాలను మనం కాదనడానికి వీలేదు. ఎందుకంటే, మార్టిన్ ఆమెవద్దనే పెరిగాడు. అందు చేత అతన్ని గూర్చి ఆమెకు తెలిసినంతగా మరొకరికి తెలియడానికి వీలులేదు. “నన్ను దుఃఖపెట్టడానికి వీడు పుట్టాడు. కోతివెధవ, కొరకరాని కొయ్య,” అని ఆమె నిత్యమూ సాధిస్తూనే ఉండేది. ఆమె చెప్పే కథలు వింటూంటే నిజంగానే మార్టిన్ రాట్టర్ గుండ గొయ్యి పిల్లాడనిపించేవాడు.

మిసెస్ గ్రంబిట్ అభిప్రాయంతో గ్రామం లోనివాళ్ళలో పలువురు ఏకీభవించేవారు. అయినా మార్టిన్ ఎక్కడన్నా కనిపిస్తే “ఏమోయ్, బాగున్నావా? ఏమన్నా చదువుకుంటున్నావా?” అని కుశలప్రశ్నలు వెయ్యకుండా వదిలిపెట్టేవాళ్ళు ఎవరూ లేరనే చెప్పవచ్చును. మార్టిన్ ఎంత ‘గడుగ్గాయి’ అయినా ఎవరూ అతన్ని ద్వేషించేవారు కారు. అతడు చెడ్డవాడని ఎవరన్నా అంటే, ఆమాట నమ్మ నట్లుగా నవ్వి ఊరుకునేవారు. ఆ ఊళ్లో చర్చి అధికారి ఒకాయన ఉండేవాడు. వృద్ధుడు; తల పండిపోయింది; చాలా మంచివాడు. ఆయన మార్టిన్ ని తుంటరివా

డనేవాడు. అయినా పెద్దయితే తుంటరితనం పోతుందని చెప్పేవాడు. ఆయన చెప్పినది తోసెయ్యడానికి వీలులేదు. ఆయనకి అయిదుగురు కొడుకులు. వారు కాక, దూరపుబంధువు ఒకని కొడుకులు మరి ముగ్గురు ఆయన ఇంట్లోనే పెరుగుతున్నారు. అదిగాక ఊళ్లో వాళ్ళ పిల్లలందరినీ తన పిల్లల్లాగానే చూసుకునేవాడు. ఆయనకి పిల్లలంటే మంచినరదా. కాని ఊళ్లో డాక్టర్ రాకాయన ఉన్నాడు. ఆయన స్వభావం ఇందుకు పూర్తిగా వ్యతిరేకం. పిల్లలంటే, అందులో మరీ చిన్నపిల్లలంటే, ఎందుకో చెప్పరాని ద్వేషం. మార్టిన్ వట్టి రాడీ అని ఆయన ఉద్దేశ్యం.

కాని మార్టిన్ ముఖం చూస్తే రాడీ అని ఎవ్వరూ అనుకోరు. బూరెల్లాంటి ఎర్రని బుగ్గలు, దొండపండులాంటి ఎర్రని, గుండ్రని మూతి, తీర్చి దిద్దినట్లున్న ముక్కు, చిబుకము, పెద్దనుదురు, నుదురు కనిపించకుండా రింగులు తిరిగి ముఖమీద వాలే జుట్టు—ఇంత మంచిలక్షణాలుకల బాలుణ్ణి రాడీ అని ఎవరనుకుంటారు? నిద్రపోతున్నప్పుడు అతని ముఖం చూస్తే ఎంత అమాయకంగా కనిపిస్తుందని? కాని కళ్ళు తెరిచి చూశాడా, వదిమల చివర, కళ్ళ చుట్టూ అల్లరి ఆలోచనల రేఖలు ఒక వెయ్యి కనిపించి మాయమైపోతూ ఉంటాయి. దేన్ని గూర్చి అయినా తీవ్రంగా ఆలోచిస్తున్నప్పుడు మాత్రం మార్టిన్ పెద్ద వేదాంతిలాగ మొహం పెడతాడు.

‘పెద్దమ్మ డరోశీగ్రంబిట్’ ముక్కు కొంచెం పైకి తిరిగిఉంటుంది చివర. అంటే ముక్కుపుటాలలోకి సూర్యరశ్మి పైతం సూటిగా ప్రవేశించడానికి వీలుగా ఉంటుందన్నమాట. ఆమె కళ్ళజోడు పెట్టుకుంటే, అది క్రమంగా జారి జారి, ముక్కుచివరదాకా వస్తుంది. ఎన్నిసార్లు సరిచేసుకున్నానరే కళ్ళజోడు ఆ అడ్డు గోడదగ్గర తప్ప ఇంకెక్కడా నిలవదు.

మిసెస్ గ్రంబిట్ నెమ్మదస్తురాలు; ఎండిన వరుగులాగ ఉంటుంది. ఆమె వయస్సు 75 ఉండ వచ్చును. కాని అంచనా వెయ్యడం కష్టమే. ఆమెకు కూడా తన వయస్సు ఇంత అని కచ్చితంగా తెలియదు. పాతకాలపు ఎత్తైన టోపీ పెట్టుకునేది. తాటి కాయలంత పువ్వులున్న ముతకగుడ్డతో కుట్టిన గాను తొడుక్కునేది. ఆ గానుగుడ్డ చూస్తే ఆమె బీదరా అని వేరే చెప్పనక్కర్లేకుండానే తెలిసిపోతుంది. ఆమె వయస్సు అంచనా వెయ్యడం ఎంత కష్టమో, ఆమె పేదరికం అంచనా వెయ్యడం కూడా అంత కష్టమే. ఆమె పాపం నిత్యమూ ఇబ్బందుల్లోనే ఉండేది. మార్టిన్ కు బడికి పంపే వయస్సు రావడం ఆమెకు మరింత ప్రాణాంతకమైంది. చేతిలో చిల్లిగవ్వ లేదు. అతన్ని బడికి ఎలా పంపడం? కాని అతనిమీదఉన్న ఆపేతుకొద్దీ ఎలాగో ఓలాగ బడికి పంపాలని ఆమె నిశ్చయించింది. జర్మనీలో ఆమె ఎప్పుడో ఆరేళ్ళ పాటు ఉన్నప్పుడు మేజోళ్లు అల్లడం నేర్చుకుంది. అంత వేగంగా మరెవరూ అల్లలేరు. ముందు రెండు డజన్ల మేజోళ్లు అల్లింది. చర్చిఅధికారి ఒక డజను, డాక్టరు మరొక డజను కొనుక్కున్నారు. ఈ సంగతి అందరికీ తెలిసింది. డాక్టర్లు ఆట్రే షాపులు లేవు. ఉన్న షాపుల్లోకూడా చేత్తరకంసరుకు ఉండేది. ఈ కారణంచేత మేజోళ్లు కావాలని డాక్టర్లు పెద్దపెద్ద వాళ్లందరు ఆమెనే అడిగారు. మిసెస్ గ్రంబిట్ అల్లకం సూదులు చకచక తిరిగిపోసాగాయి. కొద్ది రోజుల్లో మేజోళ్లు తయారయినాయి. మార్టిన్ రాట్లర్ ను బళ్లో ప్రవేశపెట్టారు.

మిసెస్ గ్రంబిట్ అల్లకం పనిచేస్తున్నప్పుడు కిటికీదగ్గర కుర్చీవేసుకుని కూర్చుంటుంది. కిటికీలోంచి చూస్తే తోటలు, వాటిమధ్య నాట్యంచేస్తూ పాకే ఏరు, పచ్చని పొలాలు, గొర్రెలు, పశువులు, దూరంగా నీలపు సముద్రమూ మొదలైన అందమైన

దృశ్యాలన్నీ కనబడతాయి. కాని మిసెస్ గ్రంబిట్ ఎప్పుడూ వాటిని కన్నెత్తి చూసేదేకాదు. వాటిమీద ఇష్టంలేక కాదు. చూసినా ఆమెకు దూరపు చూపు ఆనదు. తాను కూర్చున్న గదిలో సగంమేర తప్పించి ఆపైన కనిపించదు. కళ్ళజోడు పెట్టుకుంటుంది గనుక, గదిలో ఒక మూల కణకణలాడే నగదు, గోడకి లింఛిన ఆమె భర్త చిత్రపటము, నగదు ఎదురుగా తివాచీమీద కూర్చునే పిల్లిమాత్రం కనిపిస్తాయి. ఆమెభర్త బతికి ఉన్నప్పుడు నాకలో కష్టేన్ ఉద్యోగం చేసేవాడు. ఆయన చిత్రపటంలో ఇప్పుడు కోటు స్థానంలో నీలపు మరక, వేస్తుకోటు బదులు తెల్లని మరక, తలకాయ బదులు పసుపుపచ్చనిమచ్చమాత్రం మిగిలాయి. మిగతా వివరాలన్నీ మాసిపోయాయి. అయినా అస్పష్టంగా కనబడే ఆ బొమ్మను చూసుకునే ఆమె సంతృప్తిపడేది.

2

మార్టిన్ బళ్ళోకి వెళ్లడం మొదలెట్టాక అనతి కాలంలోనే అతనికి ఒక చిన్న పరాభవం జరిగింది.

“ఒరే మార్టిన్! పోయి ఆ నగదులో కొంచెం బాగులు వేసి విసురు. సరిగ్గా మండడంలేదల్లే వుంది. జాగ్రత్తగా విసురు, నిష్కరవ్వలు ఎగురుతాయి,” అని ఒకరోజున మేష్టారు మార్టిన్ రాట్లర్ ను అడ్డపించాడు.

అప్పుడు క్లాసంతా బెంచీలమీద నిలబడిఉంది. అందుచేత నిలబడడం కానేపైనా తప్పకుండాగదా అని మార్టిన్ రాట్లర్ ఉత్సాహంగా బయలుదేరాడు. నివ్వ ఎగదోసి, జాగ్రత్తగా, నెమ్మదిగా ఒక్కొక్క బాగుముక్కా మంటలో వేసి, ఇంకా జాగ్రత్తగా విసిరాడు. ఏదోవిధంగా అక్కడ కాలయాపన చెయ్యా అని అతని ఆలోచన. మళ్ళీ నివ్వ ఎగదోసి, సరిగ్గా మండుతోందో లేదో పరీక్షించాడు. కాని మండడం లేదనుకున్నాడో ఏమో, మళ్ళీ బాగులు కదపడం సాగించాడు. ఇదంతా చూస్తున్న బాబ్ క్రోకర్ అనే పెద్ద కుర్రాడు అనూయపట్టలేక మేష్టారిలో చెప్పాడు, మార్టిన్ నగదుదగ్గర ఆటలాడుతున్నాడని.

“మార్టిన్, నీ చోటులోకి వచ్చి నుంచో” అని మేష్టారు తీవ్రంగా అన్నారు.

మార్టిన్ తిరిగివచ్చి నుంచున్నాడు. అతని చూపుడువేలికి కొద్దిగా మసి అంటుకుంది. దాన్ని చూసి అతనికి ఏదో అల్లరి ఆలోచన పుట్టింది.

మార్టిన్ రాట్లర్

వేష్టారు ఇంకో బాలుణ్ణి గదమాయిస్తూ ఉండడం చూసి, ఎవరికీ తెలియకుండా ఆ వేలితో పక్కనున్న అబ్బాయి నుడుటిమీద, ముక్కుమీద మెల్లిగా తాకించాడు.

ఇంతలో వేష్టారు ఒక బాలుణ్ణి ఏదో ప్రశ్న అడిగాడు. వాడు చెప్పలేకపోతే, పక్కవాణ్ణి, వాడి పక్కవాణ్ణి, అలా వరసగా అడుగుతూ, మార్టిన్ పక్కనున్న బాలుణ్ణి చూశాడు.

“అరే. జాన్ వార్డ్! ఏమిటా అది?” అని గర్జించారు వేష్టారు.

“ఏమిటి సార్?” అని జాన్ వార్డ్ వణుకుతూ అడిగాడు. క్లాసుంతటా ఆపుకుంటున్న నవ్వువినవచ్చింది.

“నీ మొహంమీద ఆ మసి ఏమిటా?”

“న—న—నాకు— తె—తె—తెలవదండి” అంటూ జాన్ వార్డ్ చొక్కాతో మొహం తుడుచుకున్నాడు. మసి చొక్కాకంటింది.

ఒక్కసారి వరద వచ్చినట్లు క్లాసుక్లాసుంతా నవ్వులతో మోగిపోయింది. మరుక్షణంలో గుండు గూడి పడేస్తే ధన్ మని చప్పడయ్యేటంత నిశ్శబ్దం ఆవరించింది.

“మార్టిన్ రాట్లర్! నువ్వేకదా, వాడి మొహం మసి అంటింది. అదేం నీ వేళ్ళమీద మసి! ఇట్లా నువ్వు. నువ్వేనా ఆ వెధవపని చెసింది,” అని అరిచారు వేష్టారు.

మార్టిన్ రాట్లర్ ఎప్పుడూ అబద్ధాలు చెప్పిఎరగడు. అబద్ధాలు చెప్పడం పాపమనీ, అబద్ధాలకోర్లను దేవుడు తుమించడనీ, మనిషి అసహ్యించుకుంటాడనీ అతని పెద్దమ్మ అతనికి చిన్ననాటినుండి నూరిపోసింది. అందుచేత మార్టిన్ ఎంత శిక్ష అయినా అనుభవిస్తాడు గాని, బుద్ధిపూర్వకంగా అబద్ధాలు మాత్రం చెప్పడు. వేష్టారి కళ్ళలోకి గూటిగా చూస్తూ “అవును, నేనే నిండి,” అన్నాడు మార్టిన్.

“సరే. నువ్వు ఈ సాయంత్రం ఆటలకి పోవడానికి వీల్లేదు. క్లాసులోనే నిలబడి ఉండు,” అని ఆజ్ఞపించారు వేష్టారు.

తరువాత క్లాసు వదిలిపెట్టారు. పిల్లలందరూ వెళ్ళిపోయారు. బాబ్ క్రోకర్ ఆఖర్నా వెళ్ళిపోతూ మార్టిన్ దగ్గరికొచ్చి “రాట్లర్! నీ పెంపుడుపిల్లికి ఈత

నేర్పడా మనుకుంటున్నాను. నువ్వు కూడా వచ్చి చూస్తావా?” అన్నాడు మెల్లిగా.

బాబ్ క్రోకర్ నవ్వే కుచ్చితపు నవ్వు చూస్తే అతడు అన్నంతపని చేస్తాడనిపించింది. తన పిల్లిని కాపాడుకోవడానికి పరిశ్రమిస్తావా అనిపించింది. కాని వేష్టారు ఇంకా కుర్చీలోనే కూర్చుని తీవ్రంగా చూస్తున్నాడు. ఆయన్ని చూసేసరికి మార్టిన్ కుంగిపోయాడు. కిటికీ అవతల కచ్చికలో ఆడుకునే విద్యార్థులను చూస్తూ తన పరాభవం మరిచిపోవడానికి ప్రయత్నించాడు.

3

“మార్టిన్!” అని వేష్టారు గర్జించారు. “అలా కిటికీలోంచి అవతలికి చూడగూడదు. ఇటువేపుతిరుగు.”

“సార్, సార్, చూడనివ్వండి సార్” అని భయంతోనే ప్రార్థించాడు మార్టిన్.

“చూట్టానికి వీల్లేదు,” అని తీవ్రంగా గర్జిస్తూ, చేతుల్లోని బెత్తాన్ని బల్లమీద చరిచారు వేష్టారు.

“సార్! నన్ను బయటికి పోనివ్వండి. బాబ్ క్రోకర్ నా పెంపుడు పిల్లిని ఎత్తుకుపోతున్నాడు. దాన్ని నీళ్లలో మంచి చంపేస్తానని ఇందాక అన్నాడు. అది చచ్చిపోతే, మా పెద్దమ్మ చచ్చిపోతుంది. మా పెద్దమ్మకు ఆ పిల్లి అంటే పంచప్రాణాలాను. దాన్ని నేను కాపాడుకోవాలి. వదిలిపెట్టండి సార్. నన్ను వదిలి పెట్టకపోతే మీరు హంతకులవుతారు” అన్నాడు మార్టిన్ రాట్లర్. వెంటనే బల్లమించి గభాలున దుమికి గుప్పిళ్ళు బిగించి, జేపురించిన ముఖంతో వేష్టారిముందు నిలబడ్డాడు. అతని చర్యకు వేష్టారు నిర్భంతపోయారు. ఒక నిమిషం ఇద్దరూ ఒకరినొకరు అలానే చూసుకున్నారు. మార్టిన్ ఉద్రిక్త ముఖం చూసేసరికి వేష్టారికి కోపంపోయి చిరునవ్వు వచ్చింది. “సరే, పో” అన్నారు.

ఆ మాట అనీ అనగానే మార్టిన్ మెరుపులాగ క్లాసులోంచి దూసుకుపోయి, స్కూలు దాటి, ఆటస్థలంలో ప్రవేశించాడు. ఆటస్థలానికి చుట్టూ ఇనప కడ్డీల కంచె ఉన్నది. కంచె ఏమంత ఎత్తుగా లేక పోయినా, దూకడం కష్టమే. స్కూల్లో ఏ బాలుడూ, దానిమీద చేతులానించకుండా ఎప్పుడూ దూకలేదు. కాని మార్టిన్ తన పిల్లిని రక్షించుకోవాలనే ఉద్దేశ

ంలో దూకేశాడు. గుర్రంలాగా పరిగెత్తి, లేడిలాగా ఎగిరి, గుమ్మడికాయలాగా అవతల పడి, బంటిలాగా దొడ్లుకుంటూపోయాడు. మోకాలిచిప్పలు రెండూ పగలగొట్టుకుని, మళ్ళీ ఎప్పుడు లేచావో, ఎప్పుడు మళ్ళీ పరిగెత్తాడో పరిగెత్తాడు. రెండు నిమిషాల్లో బాబ్ క్రోకర్ ను సమీపించాడు. మార్పిన్ తన పెనకాలే రావడం చూసిన బాబ్ వరుగు లంకించుకున్నాడు. అతనితో పాటు స్కూలుపిల్లలందరూ కూడా పరిగెత్తారు. అందరూ చివరికి వాగుదగ్గరికొచ్చారు. బాబ్ క్రోకర్ ఆగి, పిల్లని మెడమీద తోలుతో పట్టుకుని ఊగిస్తున్నాడు.

“అరే, బాబ్! వద్దు వద్దు. దాన్ని చంపద్దు.

నీళ్ళ లో వడయ్యద్దు. చచ్చిపోతుంది,” అని పరిగెత్తుకొస్తున్న మార్పిన్ కేకవేశాడు.

“వన్, టూ, థ్రీ” అని వికటాట్టహాసం చేస్తూ బాబ్ క్రోకర్ పిల్లని విసిరేశాడు. ధన్ మని నీళ్ళలో పడి మునిగింది పిల్లి.

మంచులాగా ఉన్న చల్లని నీళ్ళలో మునిగి పిల్లి కొయ్యబారిపోయింది. కాని ఆ తెల్లపిల్లి సామాన్యమైన పిల్లి కాదు మళ్ళీ పైకి వచ్చి, ధైర్యంగా ఓడ్డుకు ఈదుకొనివచ్చింది. నీళ్ళలో పడడానికి ముందు, గుండ్రంగా, లావుగా, మెత్తని బొచ్చుతో ముచ్చటగా ఉన్న పిల్లి, పైకి వచ్చినతరువాత, ముద్దైపోయి, వణికిపోతూ, గుర్తుపట్టడానికి వీల్లేకుండా ఉంది. ఈలోగా

అనాసిన్ నాలుగు

మందులయొక్క

ఒక వైజ్ఞానిక విశ్రమము.

“అనాసిన్” నాలుగు మందులయొక్క వైజ్ఞానిక విశ్రమము అది నరముల మొత్తం ప్రాణములందు తీవ్రమైన విశ్రమమును జరిపి, వెప్ప, తలనొప్పి, జలుబులు, జ్వరం, వచ్చునొప్పి మరియు కండరాల నొప్పులనుండి శ్రమచిముక్తిని కలిగించును.

- 1 తీవ్రమైన, అధిక శక్తి నిచ్చు మరియు జ్వరనివారణ మొనర్చు గుణాలకు ప్రఖ్యాతి గాంచినది. జ్వరాన్ని తగ్గించడంలో మిక్కిలి శక్తిగలది.
- 2 కఫం, ఇంటర్మీడియట్ మరియు చిక్కిపోయినందులకు తగిన ఔషధమని విరివిగా వాడబడుచున్నది. వివాదాస్పదం తీవ్రమైన వాద నివారణ జ్వర నివారణయని ప్రాతిపదికన.
- 3 అనిలైర్ పాలినిల్ అనిడై: తలనొప్పి, మరియు అలాటి బాధలను సోగట్టుకు మిగుల ఉపయోగపడెను.
- 4

ఈ నాలుగు మందులు నరిగి వైద్యునియొక్క ఔషధయోగముల వలె పనిచేయును అనాసిన్ గుండెకు హాని కలిగించదు లేక కడుపును అవకతవక చేయదు. వెప్ప, తలనొప్పి జలుబులు, వచ్చునొప్పి మరియు కండరాల నొప్పులనుండి శ్రమంగా సురక్షితమైన మరియు రూపొందిన విముక్తికైకలను ఎల్లప్పుడూ “అనాసిన్” వేరడండి.

లక్షలాది మందికి వాదావిముక్తిని కలిగించును

మార్టిన్ రాట్లర్

మార్టిన్ వాగుదగ్గరికి వచ్చాడు. అతనికంటే బాబ్ క్రోకర్ ముందు పట్టుకుని దాన్ని మళ్ళీ వినరడానికి గిరిగిరి తిప్పుతున్నాడు. విద్యార్థులందరూ “వద్దు వద్దు” అని గోలచేస్తున్నారు. అయినా బాబ్ క్రోకర్ వినిపించుకోలేదు. ఇంతలో మార్టిన్ రాట్లర్ ఎగిరి దూకి బాబ్ చొక్కాకాలర్ పట్టుకుని గుంజి కిందపడేశాడు. పిల్లి చరాలున తప్పించుకుని పొదల్లోకి పారిపోయి దాక్కుంది.

బాబ్ క్రోకర్ యీడు ముదిరిన బాలుడు. మార్టిన్ కంటే బాగా పెద్దగా కనిపిస్తాడు. బలిష్ఠంగా ఉన్నాడు. అందుచేత మార్టిన్ పట్టు విడిపించుకుని, అతన్ని పడేసి రొమ్ముమీద ఎక్కి ముఖంమీద కొట్టడానికి చెయ్యి ఎత్తాడు. కాని విద్యార్థులందరూ వచ్చి అడ్డుపడి ఇద్దరినీ విడదీశారు.

“కిందపడిపోయినవాణ్ణి కొట్టడం తప్పు” అని అంతా ఏకగ్రీవంగా అన్నారు.

“అయితే రమ్మనండి వాణ్ణి. వెధవని చితకగొట్టేస్తాను, వచ్చడికింద,” అన్నాడు బాబ్.

మార్టిన్ కోపంతో బాబ్ మీదికి ఎగబడబోయాడు. విద్యార్థులు అతన్ని ఆపుచేసి, బాబ్ తో “నీ యీడువాళ్ళతో నువ్వు దెబ్బలాడాలికాని, చిన్న వాళ్లలో కుస్తీపెట్టడం ఏం న్యాయం” అన్నారు.

“నరే. మీలో ఎవరొస్తారో రండి. నేను రెడీగా ఉన్నాను. కలేజా ఉంటే రండి,” అన్నాడు బాబ్ అందరినీ ఉరిమిచూస్తూ.

కాని అతనితో నవాలుచెయ్యడానికి ఎవరూ ముందుకు రాలేదు. బాబ్ క్రోకర్ బడిలో అందరిలోకీ పెద్దవాడు, బలమైనవాడు. కాని నిజానికి అతనంత పిరికివాడు ఇంకోడు లేడు.

ఎవరూ ముందుకు రాకపోవడం, మార్టిన్ ను అందరూ పట్టుకుని ఆపుచేయడం చూసి బాబ్ క్రోకర్ పొదల్లో దాక్కున్న పిల్లిని పట్టుకోడానికి ముందడుగువేశాడు. మార్టిన్ ను చూసి “ఏయ్, నీ పిల్లిని ఈసారి వాగుమధ్యకి విసిరేస్తా చూడు. లేకపోతే నాతో దెబ్బలాటకు తయారవుతావా?” అన్నాడు.

“వద్దు బాబ్! నీతో దెబ్బలాట నాకిష్టంలేదు. నువ్వేం చెయ్యమంటే అది చేస్తాను, నా పిల్లిని వదిలి పెట్టు. నేను దెబ్బలాడితేగాని వదిలిపెట్ట నంటావా, దెబ్బలాడతాను. దెబ్బలాడకముందే నా పిల్లిని చంపావా, నీకంటే పిరికివాడు ప్రపంచంలో లేడన్నమాట. నాకు ఒక్క అయిదు నిమిషాలు టైమియ్యి. కాసిని మంచినీళ్లు తాగనియ్యి. తరవాత నా వంట్లో నత్తువ ఉన్నంతసేపు దెబ్బలాడతాను,” అన్నాడు మార్టిన్.

బాబ్ ఆశ్చర్యంగా చూశాడు తన శత్రువును, ఎంత ధైర్యం వీడికని. “నరే. అలాగే ఒప్పుకుంటాను. నువ్వు ఓడిపోతే, నీ పిల్లిని వాగులో ముంచితిరుతాను. తెలుసా?” అన్నాడు. నెమ్మదిగా తన కోటు, మెడ చుట్టూ కట్టుకున్న రుమాల, విప్పేశాడు. చేతులు పైకి మడిచాడు. మార్టిన్ కూడా అలాగే చేశాడు. ఒక-పోయి టోపీలో నీళ్లుపట్టి తీసుకొచ్చి ఇచ్చాడు.

సేదదీరిన తరవాత మార్టిన్ రాట్లర్ లేచి పిడికిళ్లు బిగించి నుంచున్నాడు. బాబ్ క్రోకర్ అంతకు ముందే రెడీగా ఉన్నాడు. ఇద్దరూ పిడికిళ్లు ముందుకు చాచుతూ ఒకరిచుట్టూ ఒకరు వస్తాదులలాగా గుండ్రంగా తిరగసాగారు. తిరిమా విద్యార్థులు వారికి చోటిచ్చి చుట్టూరా నిలబడ్డారు.

(ఇంకా ఉంది)

విచిత్రవ్యక్తి

మూలం: మార్క్ ట్వెన్

అనువాదం: నందూరి రామమోహనరావు

వెల రూ. 1-8-0

పోస్టు ఖర్చులు ప్రత్యేకం

ఆంధ్ర గ్రంథమాల,

మద్రాసు-1.

రాజూ - పేద

వెల రూ. 2-0-0

ఆంధ్ర గ్రంథమాల,

మద్రాసు-1

వీరాగ్రేసరుడు రెయికో

1

పురాతన జిహాన్ రాజ్య ముఖ్య పట్టణమైన కోయ్టోలో మి నా మోటో-నో-రెయికో అనే వీరాగ్రేసరు డొక డుండేవాడు. అతను మహాబలవంతుడు. ధైర్యస్థైర్యములు కలవాడు. అతనిపేరు వినిన పిన్న పెద్దలు లేరు. పిల్లలు ముఖ్యంగా మగపిల్లలు అతని వీరోచిత కృత్యాలను కథలుగా, గాథలుగా చెప్పుకొని వినోదిస్తుంటారు.

ఆరోజుల్లో కోయ్టో నగరాన్ని పటన్ డోజి అనే పిశాచం తన దుష్కృత్యాలతో భీభత్సం చేసి వేశాడు. ఆ పిశాచం కోయ్టో నగరానికి సమీపంలోవున్న ఓ యే షర్వతంపై నివసిస్తున్నాడు. అది ఒక్కొక్కసారి మానవరూపాన్ని ధరించి షర్వతగుహను విడిచివచ్చి కోయ్టో నగరవీధుల్లో సంచారం చేసి పసిపిల్లలను ఎత్తుకుపోయి ఆ కొండగుహలో గల తన దివ్య సాధంలో దాచేవాడు. అక్కడ వాళ్ళచేత పనులు చేయించేవాడు. ఆకలైనపుడు కబళించేవాడు. అయితే తమ బిడ్డలు ఎలా తప్పకుపోతున్నారో నగరవాసులకు అంతపట్టలేదు చాలాకాలంవరకు. కాని ఓయే షర్వతసమాచారం దేశం నలుమూలలా విశరీతంగా ప్రచారం అయింది. ■ భయంకరపార్త ప్రజలను భయంకరించుట చేసింది.

చివరకు ఈవార్త చక్రవర్తికి చేరింది. ఇటువంటి దుష్టశక్తులను నిర్మించాలని చక్రవర్తి కృతనిశ్చయమై నాడు. మంత్రవర్గసమావేశం అత్యవసరంగా జరిపి చర్చించారు. రెయికోతప్ప చక్రవర్తి కొలువులో ఏ ఒక్కడూ ఇందుకు సమర్థుడు కాడని మంత్రులందరూ ఏకగ్రీవంగా అంగీకరించారు. చక్రవర్తి రెయికోను పిలిపించారు. ఓ యే షర్వతంపైకి దాడి జరిపి ఆ పిశాచాన్ని హతమార్చి రావలసిందిగా ఆజ్ఞాపించారు.

కె. రామచంద్రరావు

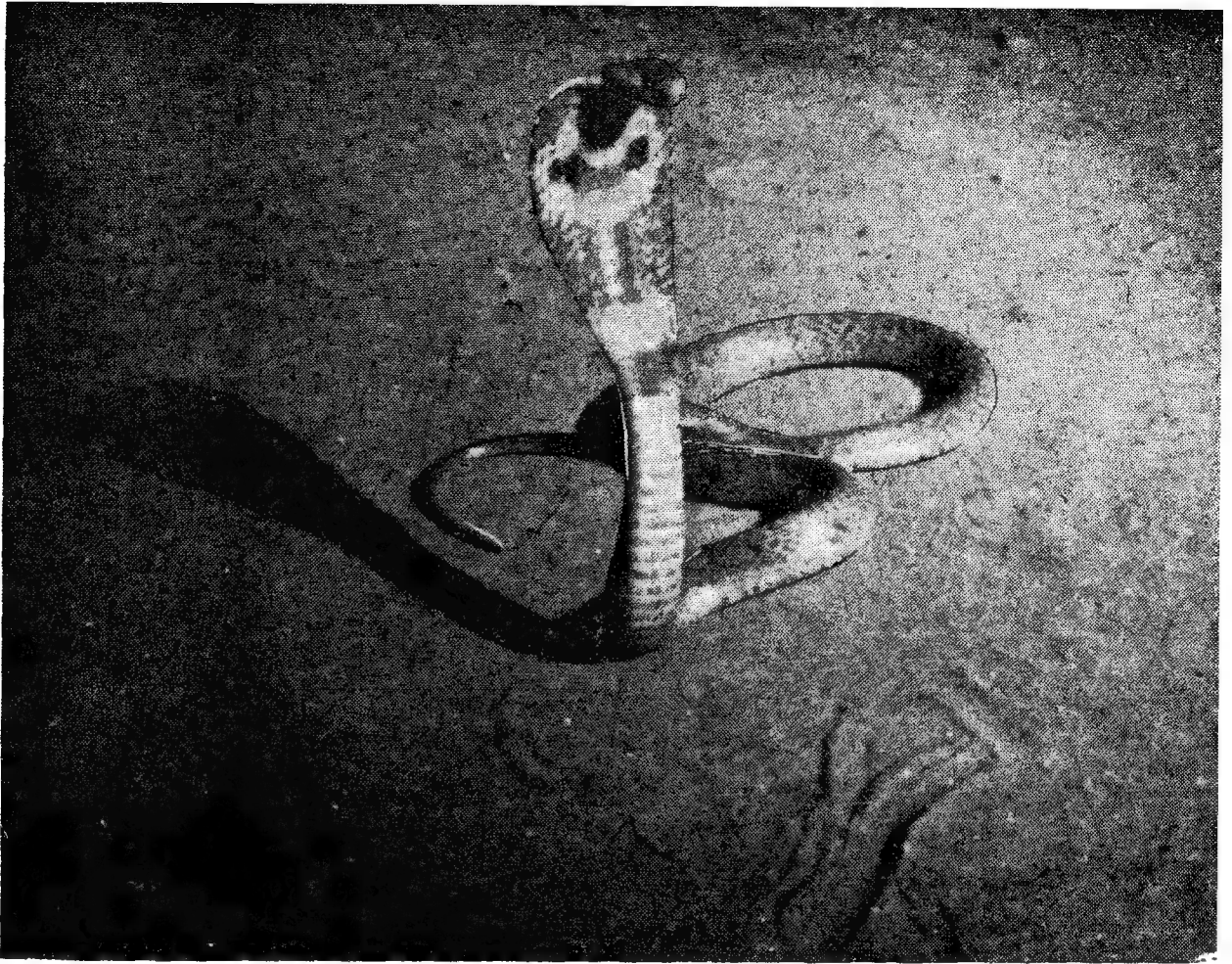
రెయికో ఆనందంతో అందుకు ఆమోదించాడు. వెంటనే ఒక కార్యక్రమాన్ని నిర్ణయించుకున్నాడు. తన ప్రత్యర్థి మానవుడు కాదు కనుక, భయంకరమైన, కుత్సితమైన రాక్షసి కనుక నేరుగా వెళ్ళి ఎదుర్కొనడం జేయవలసిగా భావించాడు. తన సహచరులలోని కొద్దిమంది వీరులను వెంటపిరికొని మారువేషంలో వెళ్ళడానికి నిశ్చయించాడు. గుహలోని రాక్షస భవనంలోకి వెళ్ళగలిగితే చాలు, విజయంపొందవచ్చునని అతని దృఢ విశ్వాసం. తన సహచరులలోని ఐదుగురు ధైర్య, బల శక్తివంతులను పిలిచి సంగతం తావివరించి చెప్పాడు. వాళ్ళంతా ఆమోదించారు. ఇది

చాలా ప్రమాదకరమైన, భయంకరమైన దండయాత్ర కనుక భగవంతుని ఆశీర్వాదం పొందకుండా వెళ్ళడం సమంజసంకాదని భావించి కోయ్టోలోని మూడు ప్రసిద్ధదేవాలయాలకు వెళ్ళి ప్రార్థనలు చేశారు.

తర్వాత వాళ్ళు షర్వతప్రాంత మతాచార్యుల వేషంతో దేశమంతా తీర్థయాత్ర నేవించేవారిలా బయలుదేరారు. తమ ఆయుధాలను వీపులకు తగిలించుకున్న పెద్దనంచులలో భద్రపరచి యాత్రీకుల దండమును కుడిచేతితోను, జపమాలను ఎడమచేతితోను పట్టుకొని నడక సాగించారు. ఏఒకరుకూడా వాళ్ళను చూసి ఓయే షర్వతంపైకి దాడి వెడలే వీరాధివీరులని గుర్తించలేక పోయారు.

రెయికో, అతని అనుచరులు ఓయే షర్వతంచేరేసరికి ముగ్గురు వృద్ధులు ఎదురైనారు. ఏమీ తెలియని అమాయకులవలె కనబడుతున్న ఆ ముగ్గురూ రాక్షసులుకాక మరెవరూ అయివుండరని రెయికో భావించాడు. అతడు ప్రతినిమిషం జాగరూకతతో ఎప్పుడు ఏ ప్రమాదం సంభవిస్తుందో నని సంసిద్ధుడై వుంటున్నాడు.

“మమ్మల్ని చూసిభయపడకండి. మేము కోయ్టోనుంచి వచ్చాం. తప్పిపోయిన మా బిడ్డలు కనబడతారేమోనని ఆశతో వెదుకుతున్నాం.

పడగెత్తిన ఫణిరాజు

ఫాటో : ఆమంచి మధుసూధన రావు—రాజ్ కోలు.

★ వీరాగ్రేసరుడు రెయికో ★

చక్రవర్తి ఆజ్ఞాప్రకారం మీరు వస్తున్నారని దారిలో విని మిమ్మల్ని కలిసికుంటాంకదానని ఎంతో ఆనందంతోవున్నాం. తమ ప్రియపుత్రులను పోగొట్టుకున్న అసంఖ్యాక అభాగ్యులలో మే మొకళ్ళమని గుర్తించండి. మీరు ఆ రాక్షసిని ఎదుర్కొని దయదలచకుండా నిశ్చించండి. మా బిడ్డలు బ్రతికివుంటే రక్షించండి" అని చిరునవ్వులు ఒలకపోస్తూ చెప్పారు.

వారి మాటలలోని నిజాయితీని రెయికో విశ్వసించాడు.

“మీ బిడ్డలకు హానిజరగకుండా చూస్తాను” అని అభయ మిచ్చాడు.

ఆ వృద్ధులు పరమానందసంభరితులై ఒక జాడీతో సారాయమును ఇచ్చి “కృతజ్ఞతాచిహ్నంగా ఈ విచిత్రసారాయమును మీకు ఇస్తున్నాము. దీనిని రాక్షసులు సేవిస్తే వారి కుండుకొనిన శక్తిని కోల్పోతారు. మీరు త్రాగితే మీ శక్తి పదింతలు పెరగుతుంది. మీరు ఆ రాక్షసిని ఎదుర్కొనేముందు వారి చేత త్రాగింపించండి. మీ పని సుఖపు అవుతుంది” అని చెప్పారు.

రెయికో ఆ జాడీని పుచ్చుకున్నదే తడవుగా ఒక పెద్ద కాంతి, దివ్యతేజస్సు ఆ వృద్ధులను ఆవరించింది. వారు అంతట అంత ధానమైపోయారు. తాము అంతకు ముందు దర్శించిన దేవుళ్లుతప్ప ఇతరులు కారని రెయికో, అతని అనుచరులు నిశ్చయంగా తెలుసుకున్నారు. “ఏం అద్భుతం! త్రిమూర్తులు మనలకు ప్రత్యేక రక్షణకల్పిస్తున్నారు. ఈ సారాయం మనకు ప్రసాదించారు. అంటే మనకు విజయంతథ్యమన్నమాట!” అన్నాడు రెయికో.

తర్వాత కృతజ్ఞతానూచనగా

అందమైన తోట. తోటనడుమ
గులాబిచెట్టు. గులాబిచెట్టుకు
గులాబిపువ్వు.

ఆ చెట్టుమీదే ఒక పిట్ట. రంగు
రంగుల అందమైన పిట్ట.

పొద్దున లేచిన దగ్గర్నించి
పువ్వు, పిట్ట కలిసి వాట వాడడం
మొదలెడతాయి.

ఒకటి పువ్వుల కాడలో, ఇం
కోటి పిట్టల భాషలో వాట వాడ
తాయి.

“చిట్టిపిట్టను చిట్టిపిట్టను
చిన్నారి పిట్టను.....
రంగు రంగుల చిట్టిపిట్టను
రత్నాల పిట్టను.....”
అని పిట్ట వాడుతుంది.

“గులాబినోయ్ గులాబినోయ్
గులాబించే గులాబినోయ్
ముద్దలాలికే గులాబినోయ్
ముచ్చటైనా గులాబినోయ్”
అని పువ్వు వాడుతుంది.

కొంత నేపు ఆగుతాయి రెండూ.
మళ్ళీ పిట్ట అందుకుంటుంది :
“రంగు రంగుల చిట్టి పిట్టను
రత్నాల పిట్టను...”

వాట పూర్తి చేస్తుంది పువ్వు :
ముద్దలాలికే గులాబినోయ్
ముచ్చటైనా గులాబినోయ్”

మళ్ళీ పిట్ట అందుకుని వాడుతుంది :
“చిట్టి చిట్టి చిట్టి చిన్నారి పిట్టను,
రంగురంగురంగు రత్నాల పిట్టను.”

పువ్వు సమాధానమిస్తుంది :

“ఘుమా, ఘుమా, ఘుమా,
గులాబినోయ్!
గులాబించే గులాబినోయ్!”

ఈ విధంగా చీకటిపోయింది
మొదలు, చీకటి పడేవాకా రెండూ
వాడతాయి. గొంతుకలు బాగానే
ఉంటాయి గనక వింటూనికి బాగానే
ఉంటుంది. ఆకారాలు బాగానే
ఉంటాయి గనక చూస్తూనికి
బాగానే ఉంటాయి.

అయినా, ‘ఒప్పుకున్నాం
బాబూ, మీరు బాగానే ఉంటారు’
అని చెప్పినా ఏగకుండా అవి అస్త
మారం పాడుతుంటే, చిరాకుపుట్టి,
ఏదో వంకమీద తప్పించుకుపోవా
లనిపిస్తుంది.

ప్రణామంచేసి అనందం ను, అచం
చలవిశ్వాసంతోను వాళ్ళ ప్రయం
ణించారు. ఒక కొండవాగు అడ్డు
పెట్టింది. అక్కడోక అందమైన స్త్రీ
దుఃఖభారంతో బట్టలు ఉడుకుతూ
వుంది. రెయికోహ్యదయం ద్రవించి
పోయింది. రాకుమార్తెలావున్న
ఆమెకు ఎంతటి విషమ దాపు
రిందింది! ఆమెవద్దకు వెళ్లి ఈ విశాచ
ప్రాంతానికి ఎలా వచ్చావని అడి
గాడు. తానొక బండిననీ, ఆ ఉతికే
పత్రం అడ్డుపే పటకేవోడే అం
గించబడిన ఒక అధానిదిఅనీ ఆమె
చెప్పింది. రెయికో తను వచ్చిన
విషయం చెప్పగానే ఆమె “అయితే
నువ్వు నిజంగా రెయికోవేనా? నీ

గురించి తరుచుగా చాలా విన్నాను.
నువ్వు వచ్చినందుకు కృతజ్ఞులం!
నేను నీకు గుహలోనికి ప్రవేశం
వచ్చేలా చూస్తాను. వారి చూపి
స్తాను. రాక్షసి మూకను చంపు.
మమ్మల్ని రక్షించు” అంది. ఆమె
ముఖ వర్ణస్థు నిజంగానే రా
కుమార్తెను తులించేపున్నది.
ఉన్నంతో నిర్మించబడిన ఆ
విశాచ భవనాన్ని చేరారు. ఒక
పెద్ద ఇనుపద్వారం—దానిముందు
ఎర్రని, నల్లని భూతాలు రెండు
కావలా కాస్తున్నాయి. చూడ్డానికే
అవి చాలా భయంకరంగా
వున్నాయి. రాకుమారి ఆ కావలా
దారులవద్దకు వెళ్ళి “మీరు బాటసా

రులు. ఈ పెద్దవిశాచంతో దాటి
తప్పి ఇలా వచ్చారట. ఈ రాత్రికి
ఇక్కడ బస చేస్తారట. అనుమతి
పొందండి” అని చెప్పింది.
వాళ్ళు విశ్రాంతంగా నవ్వి పటకే
డోడకి చెప్పడానికి లోనికి వెళ్లారు.
పటకే డోడకి రాత్రికి బలే మంచి
ఉపాహారం చిక్కిందని సంతోషించి
పెటకే ప్రవేశపెట్టమన్నాడు.
లోనికి ప్రవేశం మొదలుపెట్టే
అభ్యుదయం వచ్చే రెయికో, అతని
అనుచరులు ఎంతో అనందించారు.
ఇక విజయం తప్పవని విశ్వసిం
చారు. రాకుమార్తె దాని చూపు
తుండగా వాళ్ళు ఎక్కో పెద్ద పెద్ద
గదులను నడవలను దాటి దాటి

★ వీరాగ్రేసరుడు రెయికో ★

చివరకు లోపలి కోటభాగాన్ని చేరారు. అక్కడ ఒక ఉన్నతమైన, గౌరవప్రదమైన సింహాసనంపై పిశాచనాయకుడు పటన్ డోజీ ఆసీనుడై వున్నాడు.

అటువంటి భయంకరాకృతిని ఆ వీరాధివీరులు కలలోకూడాచూసి వుండలేదు. పదిఅడుగులఎత్తు, ఎర్రని చర్మం, చీపురుపుల్లల్లా పెండ్లు కలు - ఇంతటిభయంకరదృశ్యాన్ని మరెవరైనాచూసివుంటే స్మృతితప్పి పడిపోతారు.

తమ ప్రత్యర్థికి ఏమాత్రం అనుమానం కలగకూడదని రెయికో, అతని చనుచరులు సకారవంగా వంగి కృతజ్ఞతను వెల్లడించుకున్నాడు.

పటన్ డోజీ తీవ్రంగా ఒకసారి వాళ్ళను పరికించిచూసి, పిడుగుల ధ్వనితో "మీ రెవరో మాకు తెలియదు. కాని మీకు వసతిని కల్పించడం మాకు ఆనందమైంది. మీరు సుఖంగా విశ్రాంతి తీసుకోండి" అన్నాడు.

తాను తన సహచరులు ఉత్తర జపాన్ లోని మాంటు హాగరోకు చెందిన మతాచార్యులమనీ, రాజభాసినగరానికి పెడుతూ మార్గమధ్యంలో దారితప్పిపోయామనీ రెయికో చెప్తూ "తమ అనుజ్ఞ లేనిదే తమ దేగుండా వచ్చినందుకు ధన్యమివ్వండి. అంతేకాదు తమకు

ఇస్తున్న శ్రమకు ధన్యతలు" అని విధేయతగా పలికాడు.

ఈ వినయవిధేయతలకు పటన్ డోజీ అపరిమితానందంతో రాత్రికి చంపబడతారనే అభిప్రాయాన్ని కప్పిపుచ్చడానికి విందును ఏర్పాటు చెయ్యమన్నాడు. ఒక పెద్దవిలువైనతివాసీ పరచబడింది. అందంగా అలంకరించుకున్న సుందరీమణులు రకరకాల వంటకాలను వడ్డించారు. ఈ సుందరాంగులందరూ పటన్ డోజీచే అపహరించబడ్డవారనీ, వీరి నందరినీ త్వరలోనే విముక్తులను చెయ్యాలనీ రెయికో తనలో తానే తలపోశాడు.

విందు మధ్యలో రెయికో తన నందినంది సారాయి జాడీని తీసి పటన్ డోజీతో "ఇదిగో ప్రభూ! ఇది మా దేశంలో తయారైన సారాయి. ఇది ఎదో చవకరకమైనదైనా సుఖశాంతుల నిస్తుందనీ, మీలోని శక్తులను ప్రదీప్తంచేస్తుందనీ మా విశ్వాసం. దీనిని, ఈ మా దేశపు సారాయిని మీరు నేనించి మమ్మానందింప చెయ్యండి" అని విన్నవించాడు రెయికో. అంతేకాదు అది ప్రమాదరహితమైనదని ఋజువుపరచేందుకు గాను మొట్టమొదటగా అతనూ, అతని అనుచరులూ దానిని త్రాగారు.

ఆదరపూర్వకమైన ఈ కోరికకు ముగ్ధుడై పటన్ డోజీ ఒక పెద్ద కప్పును వారిముందుకు నెట్టి "పోయండి, దీనిలో పోయండి. నేను రుచి చూస్తాను" అన్నాడు. అడిగినదే తడవుగా వారు దానిని నింపగా దానినంతనూ ఒక్కగుక్కలో త్రాగి

"ఆహా! ఇంతటి రుచ్యమైన సారాయిని ఇంతవరకు మేము రుచిచూచి వుండలేదు. ఇంకా పోయండి. నిండుగాపోయండి" అని ఆ పెద్ద లోటాను తిరిగి వాళ్ళముందుకు నెట్టాడు.

"తమరు మా దేశపు చవకరకపు సారాయిని నేనించి ప్రస్తుతించినందుకు మా కెంతో ఆనందంగా వుంది ప్రభూ! తమ రిదిసే విస్తూ వుండగా మేము నృత్యంచేసి మిమ్ము అలరిస్తాము" అంటూ రెయికో అతని అనుచరులతో నృత్యం చేయ నారంభించాడు.

ఆనృత్యంచూస్తూ పటన్ డోజీ, అతని పిశాచగణం ఉల్లాసంతో "సారాయి జాడీ చుట్టూ మూగి అదే పనిగా త్రాగడం మొదలుపెట్టారు. అయితే జాడీ ఎప్పటికీ ఖాళీగాకుండా వుంది. ఆ మాంత్రిక సారాయి వాళ్ళమీద గట్టిగా పనిచేసింది. నిద్రమత్తు ఆవరించింది. గాఢ సుషుప్తిలో మునిగి పోయారు. వాళ్లు ఆ నిద్రలోగురు పెడుతూవుంటే ఉరుములు ఉరుము తున్నట్టుగా వుంది.

రెయికో ఒక్క అడటున లేచి "ఇంక మన పనికి వేళఅయింది. సిద్ధపడండి" అని హెచ్చరించాడు. ఆ పెనుపెంటనే అందరూ తమ తమ సంచులనుంచి కత్తులను, కతారులను తీసి ఆయుధధారులైరి.

"ఉత్సాహంగా ఉండండి. త్రిమూర్తులు మనకు సర్వదా సహాయంచేస్తారు. విజయం మనదే" అంటూ రెయికో పడిపోయి నిద్రలో వున్న పటన్ డోజీపై కెగిరి సరాలున్న కత్తిలిసి కంఠాన్ని ఉత్తరించేశాడు. ఆ రాక్షసి తల ఆపెంటనే వికృత

మాలతీ చందూర్ రచనలు:

వంశకం - చదపురుగులా	80
రేణుకాదేవి ఆత్మకథ	80
పాప (కథం సంపుటి)	80
మంత్రి చందూర్ కవులు	00

5-8-0 M. O. వంశిక వారికి ప్రైవేటుగా వుత్తర భారత ప్రాంతం నుండి వంశగణం.

దేశకవిరామందరి, విజయవాడ - 1

రూపం పొందింది. రెండుకొమ్ములు, పెద్దనోరు, భయంకరమైన ముఖంతో పైకెగిరి రెయికోను పొడవడానికి, కర వ డా ని కి ఒక్కసారిగా క్రిందకు దిగింది. తక్షణమే రెయికో తన వాడికత్తిని ఝుళిపించి నేలను కూల్చాడు.

ఆ పడినశబ్దానికి మేల్కొచ్చిన ఇతరపిశాచాలు రెయికోపై విరుచుకుపడ్డాయి. రెయికో, అతని అనుచరులు ఆ మత్తులోవున్న శాచగణాన్ని తుత్తునియలుగా చేశారు. అంతటితో ఖిక్కిపిశాచం కూడా మిగలకుండా విజయం చేపట్టారు.

ఈ సంఘటనచూసిన బందీకృత రాకుమార్తెలు అత్యంతానందంతో రెయికోవద్దకు రివ్వునవచ్చి “ఓ జనరల్ రెయికో! ధన్యవాదాలు. వీరాధిపరా! శేజీలు. ప్రాణరక్షకా! కృతజ్ఞతాంజలులు. ఇక మా జననీ జనకులను దర్శిస్తాం. నిన్ను భగవంతుడు రక్షిస్తాడు! ఓ రెయికో శామా!” అంటూ వీరులను చుట్టుముట్టారు.

వారంతాకలసి రాజధాని నగరానికి పయనమైనారు. మృతుడైన షటన్ డోజీ శిరస్సును ఒక పెద్ద మోకుత్రాడుకుకట్టి దూలానికి నేలాడదీసి తన అనుచరులు మోసికొనిరాగా రెయికో విజయగర్వంతో ముందు నడిచాడు.

ఈ విజయవార్త దేశమంతా దావానలంలా వ్యాపించిపోయింది. కోటలో నగరం చేరీ చేరగానే తండ్రి పతండాలుగా ప్రజలు కూడి బారులుతీరినిలబడి స్వాగతమిచ్చారు.

తమ బిడ్డలను శాశ్వతంగా కోల్పోయినట్టుగా భావించిన తలిదండ్రులు ఆనందంపట్టలేక తల్చిపై

నారు. వాళ్లు ఇది స్వప్నమా! అనుకున్నారు. రెయికోను, అతని అనుచరులను అభినందన పరంపరలతో ముంచెత్తారు. ప్రశంసించారు. ప్రస్తుతించారు! విలువైన బహుమతుల నిచ్చి ఘనంగా సత్కరించి తమ కృతజ్ఞతను వెల్లడించుకున్నారు.

షటన్ డోజీ పుత్రును తీసికొని రెయికో రాజదర్శనం చేశాడు. చక్రవర్తికి జరిగినదంతా నివేదించాడు. పరమానందభరితుడై చక్రవర్తి రెయికోకు ఉన్నతాధికార పదవిని ఇచ్చి గౌరవించాడు. దేశం నలుమూలలా ప్రతిఇంటా పిన్నలూ పెద్దలూ రెయికో శక్తిసామర్థ్యాలను గురించి కథలుగా, గాథలుగా చెప్పుకున్నారు.

2

హంట్ ఓయ్ పైకి దాడి వెడలి వచ్చిన అతికాలంలోనే కోటలోనగరాన్ని మరొకపీడ పట్టుకుంది. కిడోమారు అనే బందిపోటుదొంగ దారులుకాసి దోచుకోవడం, గృహాలను కొల్లగొట్టడం, హత్యలు

చెయ్యడం మొదలైన భూతుక కృత్యాలద్వారా దేశ ప్రజలను భీతావహులను చేశాడు.

ఒకరోజు సాయంత్రం రెయికో తన అనుచరులతో వేటకు వెళ్లి తిరిగివస్తూ తనతమ్ముడు, యోధుడు అయిన యోరినోబు ఇంటిమీదుగా రావడం తటస్థించింది. ఒకరోజంతా గుర్రపుస్వారి చెయ్యడంవల్ల అలసి పోయి ఆపూటకు తమ్మునితో కులాసాగా విందారగించి విశ్రాంతి తీసికోవాలనుకున్నాడు. తన హతాదాగమనం తన తమ్ముని ఏర్పాట్లను భంగపరుస్తుండేమోననే ఉద్దేశంతో లోనికి కిబురంపాడు. యోరినోబు తనఅన్న, అతనినహలరులు విందుకు వస్తున్నందుకు ఆనందించాడు. అనలు ఆరోజున ఒక విందు ఏర్పాటు చేదామనే ఉద్దేశంతో పున్నాడతను.

రెయికో విందు ఏర్పాట్లను చూసి విశేషమేమిటని అడిగాడు. యోరినోబు తోటలోని ఒక చెట్టును చూపెట్టాడు. ఆ చెట్టుమానుకు

అమ్మ ఇట్లు చెప్పచున్నది...

ద్యూమెక్స్ కాలవ్యవధిని తగ్గించును ఎందుకనగా అది బాల సులభంగా ముద్దలు యేర్పడకుండా కరగిపోవును. మరి సులభంగా కరుగుట అనగా సులభంగా జీర్ణమగుటకూడ - వీడ్యూమెక్స్ బిడ్డనైనా అడగండి...

వారికి ద్యూమెక్స్ ను యిట్లు వారెట్లు పెరుగుదురో చూడండి!

ఒక వ్యక్తి కాళ్ళు చేతులూ బంధించబడి వున్నాడు.

“బాగానే వుంది తమ్ముడా,
వీమిటి పూర్తిగా చెప్ప” అన్నాడు
రెయికో కుతూహలంతో.

“వీడు పేరుపడ్డ గజదొంగ కిడో
మారు. వీడిని నా సేవకులు పర్యవ
శిఖర్కాగంపై పడుకొని వుండగా
పట్టుకున్నారు. రేపు వీడిని అధికా
రులకు అప్పగింతుపెట్టేలోగా ఈ

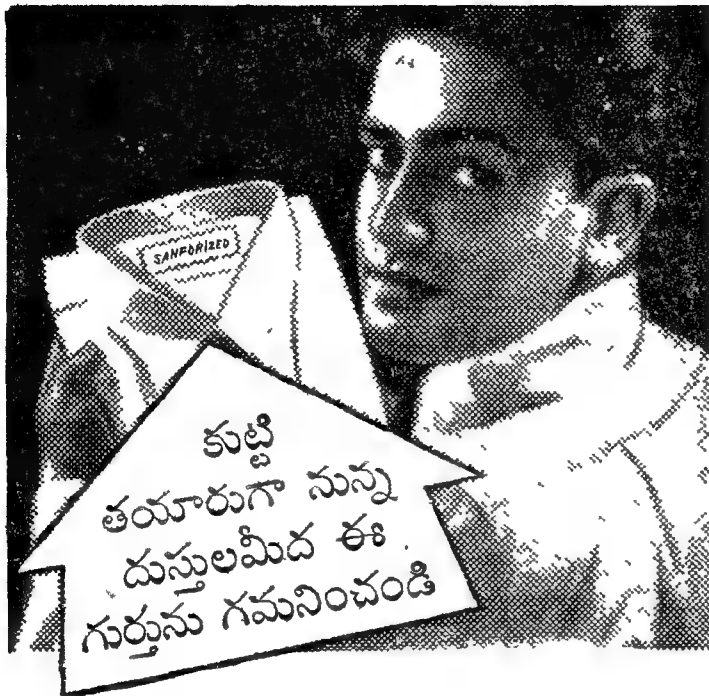
రోజునే ఒక విందుచెయ్యడం ఉచిత
మని భావించాము ఎందుకంటే
ఇంతటి భయంకర బందిపోటు
దొంగను పట్టుకోవడం మన కుటుంబ
గౌరవాన్ని ఇనుమడింప చేస్తుంది.
నువ్వు నిజంగా సరియైన వేళకు
వచ్చావు అన్నా. మా కెంతో ఆనం
దంగా వుంది. ఈరోజున మనకు
కలిగిన ఈ మహా తర అదృష్టాన్ని,
ఆనందాన్ని మనం ఉభయులం
పొందువాం” అన్నాడు విజయ
గర్వంతో యోరినోబు.

రెయికో బయటకు వచ్చి బందీ
వంక తీక్షణంగా చూశాడు. అతన్ని
ముఖం వికృతంగా భయంకరంగా
వుంది. శరీరం విపరీతంగా పెరిగి
పోయివుంది. కాళ్ళూచేతులూ చెట్ల
మానుల్లా వున్నాయి. రెయికోకు
అతను మానవుడలూ కనబడలేదు.
భూతంలా కనబడ్డాడు. మాంట్రీ ఓయే
వద్ద కొద్దికాలంక్రితం తను సంపా
రించిన పటన్ డోజీ పోలికలు ఇత
నిలో గోచరించాయి.

“శేషగా వుండి యోరినోబూ!
నిజంగా నువ్వు ప్రశంసాపాత్రుడవు.
నీ దేశానికి నువ్వు ఘనమైన సేవ
చేశావు. ఈరోజు విందు తగిలుతుంది”
అన్నాడు రెయి కో తమ్ముని
అభినందిస్తూ. అంతేకాదు “అటు
వంటి త్రాడుతో వాడిని కట్టడం
ప్రమాదంకదా! ఇనపగొలుసులతో
పెంటనే కట్టించు” అని హెచ్చరిం
చాడు.

యోగి నో బు తన అన్నగారి
నలహాను పాటించి పెద్దపెద్ద ఇనప
గొలుసులను తొక్కించి వాడిచుట్టూ
కటించాడు.

ఆ క్షణంవరకు కిడోమారు ఆ
తాళాన్ని తొంపుకొని బయటపడ

—అప్పుడు అవి చాలనట్లుగా ఎన్నటికీ క్రుంగవు

కట్టి తయారుగానున్న చొక్కాలు, పేంటలు లేక యితర దుస్తులు కొనునపుడు 'సాన్ఫోరిజ్డ్' (Sanforized) బ్రేడు మార్కును తప్పకుండా చూడండి. అప్పుడు మీ దుస్తులు బాగానట్లుగా క్రొంగవని మీరు విశ్వసించవచ్చును.

కుట్టిన బట్టలు అమ్మే వ్యాపారస్తులు ఎంతోమంది మిల్లాలలో శాస్త్రరీత్యా ముందుగా క్రంగించబడిన 'సాన్సొరైజ్డ్' బట్టనే వారుకున్నారు. 'సాన్సొరైజ్డ్' ముద్రగల బట్ట చాలకాలము పొగనుగా ఉండునని మీకు హామీ!

పాన్సరైజ్ - 3 - మెహమాన్:

మనోరంజకమైన ఈ హిందీ ప్రసారమును రేడియో
నిలోన్లో ప్రతి మంగళవారము రాత్రి 7.30 గంటలకు
41 మీటర్లపై వివరించి.

సాన్సరేజ్డ్ పర్వెన్.

‘పారిశ్రాంక’, నేరూడీ నుభాన్ రోడ, మెరీన్ డ్రైన్, బొంబాయి 2

వచ్చుననుకున్నాడు. కాని యీ పెద్ద లావు యినపగిలునులను త్రేంపడం ఎట్లా? బయటపడడం ఎట్లా? రెయికో మధ్య వచ్చి కలగ చేసుకున్నందుకు వాడికి కోపం వచ్చింది. రెయికోపై ఎలానైనా పగతీర్చుకోవాలనుకున్నాడు. వాడి కోపాన్ని రెయికో గుర్తించక పోలేదు. అయితే నిర్లక్ష్యంగా చూస్తూ విందులో పాల్గొనడానికి వెళ్ళిపోయాడు.

ఆ రాత్రి చాలా ఆనందంగా గడిచిపోయింది.

కిడోమారు ఇంట్లోని అందరూ నిద్రపోయేవరకు నిశ్శబ్దంగా వేచి వున్నాడు. ఆ తర్వాత తన శక్తి నంతా వినియోగించి ఆ యినప గిలునులను ఫటాల్తున త్రేంపి వేశాడు. పెద్ద అడవి జంతువులా రొప్పుతూ, రోజుతూ కొండ ఎలుకలా ఎగబాకి ఇంటి కప్పునెక్కాడు. పెంకులను పెకలించి బారియచేసి అక్కడనుంచి సరిగ్గా పడుకుని నిద్రపోతున్న రెయికో వైకురికి అతని కుత్తుకను ఉత్తరించాలని భావించాడు.

రెయికోమాత్రం తక్కువ వాడా? ఏమాత్రం అలికిడిఅయినా ఉలిక్కిపడి లేచేవాడు. అలాంటిది అంత పెద్దశబ్దం అయినతరువాత నిద్రపోతూఉంటాడా? అందులోనూ ఏనమయాన ఏప్రమాదం మూడు తుందోనని అతను బాగ్రత్తగానే వున్నాడు. ఎప్పుడైతే కిడోమారు ఇంటి వైకప్పునెక్కాడో రెయికో లేచికుర్చుని ప్రక్కగదిలోపడుకుని ఉన్న అనుచరుణ్ణి పిలిచి “ఇంటి వైకప్పుమీద ఏదో శబ్దమైంది. నా నిద్ర భంగమైంది. అది ఎలుకఅయి వుండొచ్చు. మరేదైనా అయి

వుండొచ్చు. ఏమైనా మనం తక్షణం బయలుదేరాలి. మనవాళ్ళనందరనూ లేపు. గుర్రాలను సిద్ధపెట్టండి. కురమాయామా మఠం తెల్లవార కుండా దర్శించాలి” అన్నాడు బిగ్గరగా.

“బలే! బలే! రెయికో కురుమా యామా వెడతాడట. దారిలో వాడినీ, వాడి అనుచరులనూ హత మార్చేస్తాను” అనుకున్నాడు కిడోమారు తనలో. ఆ వెంటనే కిందకుదిగి కురుమాదారి పట్టాడు. విశాలమైన మైదానంలో ఎడ్లు మేస్తున్నాయి. కిడోమారు అక్కడకు వచ్చేసరికి ఒక ఆలోచన తట్టింది. వెంటనే తన ముష్టితో ఒక మోదుమోది ఒక ఎద్దును చంపి దానిచర్మం వలిచి తన దానిని కప్పకు కూర్చున్నాడు. ఎద్దు రూపంలోవున్న మానవుడు!

అలా అతను ఎంతసేపో వేచి వుండనక్కర్లేకపోయింది. రెయికో, అతని అనుచరులు ఆ వెంటనే అక్కడకు వచ్చారు రెయికో అడవిఎద్దులను చూగాడనే కొంతసేపు వేటాడదామన్నాడు. వాళ్లు ఆ అవకాశం తమనాయకు డిస్తున్నందుకు చాలా ఆనందించారు. అతను చెప్పినదే తడవుగా విల్లు అమ్ములనుతీసి వేట ప్రారంభించారు. జంతువులు రివ్వన పారిపోతున్నాయి కాని ఒకటి మాత్రం పొదచాటునవుంది. దానిని చూసి ఆశ్చర్యపడి రెయికో దాని చెంతకు వెళ్లాడు. కప్పకున్న చర్మాన్ని తీసేసి కిడోమారు “ఓ రెయికో! నీపై పగబట్టాను తెలుసా? నేను కిడోమారాను” అంటూనే ఖడ్గం తిప్పుతూ రెయికో పైకి దుమికాడు. రెయికో తన గుర్రంపైనుంచే కత్తి తీసి కొద్ది సేపు ఖడ్గయుద్ధం చేసి ఆ వెనుక ఒక్క

వేటుతో కిడోమారూ కంఠాన్ని నరికేశాడు. ఆ తల తెగిపోయినా మొండెం స్థిరంగా అలాగే నిలబడి వుంది. ఆ చేతిలోని ఖడ్గం తో బలంగా రెయికో గుర్రాన్ని కొట్టివ మీదట ఆ మొండెం నేలకూలింది.

కిడోమారు పగ అంత దొడ్డది. తల తెగిపోయినా మొండెం కొంత వరకు పోరాడింది. ఆవిధంగా యోరి నోబూచే పట్టుబడిన బందిపోటు దొంగ అతని అన్న రెయికో చేతిలో అంత మొందాడు ★

★ అనుభవ విద్యారహస్యము ★
(మంచి నిద్ర) జ్ఞాపకశక్తికి ఆరోగ్యానికి-కొందర లేని అఖండమైన నిద్రయే మూలకారణం. మంచు మాకుండు తక్షింప మికుంక్ష్యమే! బాషధా ప్రసంగం కించిత్తుకూడా లేనబువంటిది- నా స్వాస్థ్యతప ముగా కనిపెట్టబడినది-మిక్కిలి సులభమైన మార్గ మును అనుసరింపుడు. విద్యార్థులు మొదలుకొని వక్రిళ్లు దాక్షిణ్య పహా దీని ఆద్యురమైన పరిశ్రమ నకు ఆశ్చర్య వక్రితులగుదురనుటలో అతిశయోక్తి లేదు. వెల. పది అశాలు ముందుగా పంపవలెను. లక్కా బీమన్న - టీడడు, నరసాపురము పోస్టు, కిల్కొణదుర్గము తాలూకా, ఆనంపురము జిల్లా.

GP3

ఎమ్. సాదీక్ నిర్మించిన హాస్యచిత్రం "ముసాఫిర్ ఖానా"లో శ్యామ

టపాకాయలు కార్చి పెట్టెరికి తమకులు ముగిస్తున్నారు. రామడు.

అన్నతూల్లావారి 'దొంగరాముడు'లో మాస్టర్ వర్మ, చి॥ విజయలక్ష్మి

దొంగరాముని పాత్ర

విశ్వభారతి ఫిలిమ్స్ వారు "బసంత్ బహార్" చిత్రనిర్మాణం ప్రారంభించారు. ఒక గాయకుని జీవితం ఆధారంగా తీయబడుతున్న ఈ చిత్రంలో భారత్ భూషణ్, నిమ్మి ప్రధానపాత్రలు ధరిస్తున్నారు. బై బా బా బా, చైతన్యమహా ప్రభు, మిర్జా గాలిబ్ చిత్రాలలో అద్భుతంగా నటించిన భారత్ భూషణ్ ఇప్పుడు బొంబాయి తారలలో అగ్రశ్రేణిలో ఉన్నారు. నిర్మాతలు తలుపులు ఈయనను బుక్ చేయాలని తపాతిపాడుతున్నారని, 'బసంత్ బహార్' చిత్రానికి కథ విశాం టెజ్కర్ వ్రాశాడు. సంభాషణలు రాజేంద్ర సింగ్ చేడి వ్రాశారు. మిగతా నటీనటుల్లో

రీలా చిట్నీస్, కుంకుం, చంద్రకేళక్ మున్నగువారున్నారు.

చి. ఆర్. చోప్రా నిర్మిస్తున్న "ఏక్ హీ రాస్తా"లో మినాకుమారి ఆకోకే కుమార్, సునీల్ దత్తోతో కలిసి నటిస్తున్నది. ఈ చిత్రం కథ ముఖ్యం శిర్డీ వ్రాశారు. మినాకుమారి న్యూఢియేటర్స్ వారు నిర్మిస్తున్న "అమర్ బాణీ"లో కూడా నటిస్తున్నది. ఫిల్మిస్టానీవారు నిర్మించబోయే మరొక పెద్ద చిత్రంలో కూడా ఆమె నటించబోతున్నది. ఆ చిత్రాన్ని ఆమెభర్త కమల్ అక్షగోపాల్ డైరెక్ట్ చేస్తారు. ఈ చిత్రం కథ ఢిల్లీ మొగల్ పాదుషా లలో ఆఖరివాని కోలంలోని దని, దాన్ని రంగుల

చిత్రంగా తీస్తామని కమల్ అక్షగోపాల్ తెలియజేశారు.

ఇహరా, డా॥ కొట్నీస్, తీన్ బత్తీ చార్ రస్తా, డుబ్బక్ డుబ్బక్ పాయల్ బాజే చిత్రా లకు రచయితయైన దివాన్ కరార్ ఇప్పుడు స్వయంగా చిత్రాలు నిర్మించడానికి దేశ చిత్రా అనే కంపెనీ స్థాపించారు. ఈయన "నిర్వాణ" అనే చిత్రం నిర్మించనున్నారు. ఇందులో నర్తకిగా నైజముంతిమాల, అభి భట్టాచార్య సన్యాసి ఉపగుప్త డుగా నటించుతారు. జయ గోపాల్ డైరెక్ట్ చేస్తారు.

పి. ఎల్. సంతోష్ నిర్మించే 'గర్భా గరమ్' అనే చిత్రంలో ఆగా, నాదిరా నటిస్తున్న ఒక నన్ని వేళిలో సర్కస్ సింహం ఒకటి ఇటీవల పాల్గొన్నది. కిక్కురమనకుండా కూర్చునే ఆ సింహాన్ని చూసి, నాదిరా "ఈ సింహం పది చిత్రాలు దెబ్బతిన్న తర్వాత నిర్మాత ఎలా ఉం

★ బొంబాయి సినిమా రైలు ★

టాకీ అలా ఉన్నది అని వ్యాఖ్యానించింది.

అగస్టులో బొంబాయిలో జరిగిన రెండు వివాహాలు మన తారలు చిత్రాలలో ఎంత వింతగా ప్రవర్తిస్తారో జీవితంలో కూడా అంత వింతగానూ ప్రవర్తిస్తారని స్పష్టం చేశాయి.

సిక్ బాలి యువతి గీతాబాలి, సమీ కపూర్ అగస్టు 28 న జామనా బీచ్ లో కలుసుకొని వివాహం చేసుకో నిశ్చయించారు. మర్నాడు ఉదయం నాలుగింటి కల్లా మలబార్ హిల్, వనగంగా జేబాలయంలో హిందూ సంప్రదాయాల ప్రకారం వివాహం జరిగిపోయింది. వారిద్దరూ కలిసి నటించిన మొదటి చిత్రం "కౌన్ బానా" దర్శకుడు హెచ్. అహ్లాబాలియా కన్యాదానం చేశారు. కొద్ది

రోజుల తరువాత ఇరువురూ భోపాల్ వెళ్ళి శృంగారాత్ అశ్రీరాధం పొందినట్లుగా వీరిపై నటించే చిత్రాలు "మన కోకా కోలా", "రంగీన్ రాతే". గీతాబాలి నటించిన "బరాదారి" త్వరలో విడుదల కానున్నది. ఈ చిత్రం నిర్మాత కె. అమరనాథ్.

హిందీ తమిళ చిత్రాలు చాలా వాటికి నృత్య దర్శకుడుగా పనిచేసిన కె. కె. షెట్టి 45 రోజులపాటు తూర్పు జర్మనీ లో పర్యటించి తమ నృత్యబృందంతో తూర్పు జర్మనీలో 87 ప్రదర్శనలు ఈయన ఇచ్చాడు. ఈయన బృందంలో హిందీ, గుజరాతీ చిత్రాల తార యావంతి ముఖ్యపాత్రకి.

మరొక ప్రముఖ నృత్యదర్శకుడు అనంద్ బి. శరన్ ప్రస్తుతం యూరప్ లో పర్యటిస్తున్నారు. యూరప్ లో నృత్య ప్రదర్శన

లివ్వదానికి అవసరమైన ఏర్పాట్లు ఆయన చేసుకుంటున్నారు. ఈయనకు ప్రభుత్వం కూడా కొంత సహాయం చేయకచ్చునని తెలుస్తోంది. ప్రదర్శనలలో కొందరి సినిమా తారలు కూడా పాల్గొంటారు. అనంద్ శరన్ 1948 లో మొదటిసారిగా భారతీయ నృత్యాలను బి.బి.సి. టెలివిజన్ కార్యక్రమాలలో ప్రవేశ పెట్టాడు. ఆ సంతకృతంలో కూడా ఆయన యూరప్ రాజధానులలోను, ఇంగ్లండులోనూ విజయవంతంగా ప్రదర్శనలిచ్చారు. ఈయన ఇటీవల నృత్యదర్శకుడుగా పనిచేసిన చిత్రాలు టాక్సీ డ్రైవర్, దుల్హన్, అధికార్ మొదలైనవి.

సామ్రాట్ మోడీ నిర్మిస్తున్న "ఫుర్ ఫుర్ మె దివాలీ"లో క్యామ్రు, సజ్జన్ ప్రధాన పాత్రలు ధరిస్తున్నారు. ఈ చిత్రం దీపావళి విడుదల కావచ్చును.

(ఆంధ్రవార్తాత్రిక విశేషం)

విజయభట్ నిర్మిస్తున్న "ప్రతాని" చిత్రంలో ప్రీవేషం ధరించిన హాస్య నటుడు ఓంప్రకాష్.

సినిమా వార్తలు

శ్రీ రాజరాజేశ్వరీ ఫిలిమ్స్ వారి 'శ్రీ కృష్ణకులభారం' చిత్రం ముప్పాతిభాగం పూర్తయిందని అక్టోబర్ మాసంతానికి విడుదల కావచ్చునని తెలుస్తున్నది. సత్యభామగా ఎన్. వరలక్ష్మి, కృష్ణుడుగా రఘురామయ్య, నారదుడుగా సూరిబాబు నటిస్తున్నారు. శ్రీరంజని, రేలంగి కూడా ఈ చిత్రంలో నటిస్తున్నారు. శ్రీనివాసరావు గారు దర్శకత్వం వహిస్తున్నారు. సంభాషణలు రావూరి సత్యనారాయణగారు వ్రాశారు. పాటల రచయిత రైతా గోపాలగారు.

రాజరాజేశ్వరీవారు తమిళంలో నిర్మిస్తున్న 'సతీ బహుళ' సగండాకా తయారైనదని తెలుస్తున్నది.

నేపల్ అర్థ ధియేటర్ వారి "జయ సింహ" కూడా అక్టోబరులో విడుదల కావచ్చును. ఎన్. టి. రామారావు, అంజలీ దేవి, రేలంగి, గుమ్మడి, వహిదారెహమాన్, కాంతారావు, రాజనాల మున్నగువారు ఈ చిత్రంలో నటిస్తున్నారు. దర్శకుడు యోగానంద్.

అన్నపూర్ణా వారి చిత్రం "దొంగ రాముడు" అక్టోబరు 1న రేడి విడుదల కావచ్చును. కె. వి. రెడ్డిగారి దర్శకత్వం, డి. వి. సరస్వాతాగారి సంభాషణలు, వాగేశ్వరరావు, సావిత్రి, జమున, రేలంగి

మొన్న నటనలోగలవో ఈ చిత్రం తయారైనది.

* * *
వాహినీ పిక్చర్స్ వారి సమర్పణగా ఒక కొత్త తెలుగు చిత్రం నిర్మాణంలో ఉన్నది. ఈ చిత్రం పేరు "భాగ్యరేఖ". నిర్మాతలు పొన్నలూరి బ్రహ్మానందం, బి. ఎస్. రెడ్డిగారు దర్శకత్వం వహిస్తున్నారు. కథ పొన్నలూరి పద్మరాజుగారు రచించారు. పాటలు దేవులపల్లి కృష్ణకాశ్రిగారు వ్రాస్తున్నారు. సంకేత దర్శకుడు వెంకటాచలం, నృత్య దర్శకుడు వెంకట సత్యం ఈ చిత్రంలో నటనలు చేస్తున్నారు ఇంకా ప్రకటింపబడలేదు. ★

"రంగూన్ రోడ్" ప్రదర్శనం

రెంకపేటలో నాట్యమంపరివారు ఈనెల 9 వ తేదీన త్యాగరాజునగర్, వాణిమలలో "రంగూన్ రోడ్" నాటకం ప్రదర్శించారు. ఈ నాటక ప్రదర్శనకు కె. వి. రెడ్డిగారు అధ్యక్షత వహించారు. సినిమా కలలు, నటిమణులు వలుతురు చూడరయ్యారు. ప్రేక్షకులు కూడా విరివిగా వచ్చారు.

రాడిగా రాజారెడ్డి నటించాడు. విగతా పాత్రధారులు శేకటి, సీత, కారద, పాలడుగు సుబ్బారావు, ఎ. వీ. రామన్, పి. నాగేశ్వరరావు మున్నగువారు.

"ది ప్రాడిగల్"

ఎన్. జి. ఎస్. వారి సినిమా స్టూడియో, ఈస్టుమన్ కలర్ చిత్రం "ది ప్రాడిగల్" మద్రాస్, మిడ్లాలలో ప్రదర్శింపబడుతున్నది. రైలిలోని "పేంటల్ ఆఫ్ ది ప్రాడిగల్" నాటకం కథ ఆధారంగా ఈ చిత్రం నిర్మింపబడింది. ప్రాడిగల్ గా ఎడ్వైండ్ బర్న్స్ వ్రాసినాడు. ఒక యువకుడు తండ్రిని, సోదరుని, తనను ప్రేమించి పెళ్ళిదాసుని యువతిని వదిలిపెట్టి ఒకానొక ప్రాంతానికి వెళ్ళిపోతాడు. అతని కుటుంబం చివరకు తనను వెతుకుతూ వస్తాడు. ప్రేమించిన యువతిని పెళ్ళిచేసుకుంటాడు. క్రీస్తుకు పూర్వం మారేళ్ళకంటే దాదాపు 500 సంవత్సరాల ముందు జూద మతవిశ్వాసాల వారధిలో ఉన్న జూద మతవిశ్వాసాల వారధిలో ఈ కథ జరుగుతుంది. ముద్ర వేతలను అరాధించే మతవిశ్వాసాల ప్రాంతాన్ని ఆ యువకుడు వాకినం చెయ్యడం ఈ చిత్రంలో ప్రధానంగా చూపబడింది. జూదాధికారులు వాగా తాడుతున్నారని, 'ప్రాడిగల్' యువకుని పాత్రను ఉదాత్తమైనదిగా చూపుతే ఈ చిత్రం తీరదు. అందుచేత కొన్ని చిత్రాల కథ అనిపించదు. దాదాపు 500 సంవత్సరాల, దేవాలయం పెట్టినట్లు, వర్తమానాగ్రహణం చాలావారున్నాయి.

"నవరాత్రి" హిందీ పౌరాణిక చిత్రంలో నిరూపరాయ్.

ప్రాడిగల్ యువకుని వ్యామోహింపచేసిన ప్రేమిణి లానాటర్ నటించింది. సినిమా టెక్నిక్ లో ఒక్కొక్క కొత్త విధానం వచ్చివస్తున్నట్లు, కథలకోసం వారి

శ్రద్ధ నిర్మాతలు క్రిస్తుకొరంధి దినాలకు తోడ్పడుతున్నారు. గడిచిన రెండు శతాబ్దాలలో అనేక పౌరాణిక చిత్రాల్లో ఇదొకటి. ★

★ యజమాని ★

(11-వ తేదీ తరువాయి).

మింగి పూరుకున్నాడు. ఆతరువాత ఓ రెండురోజులదాకా వంటలు కొస్తూ వాగా చేస్తూ వచ్చాడు. యజమాని, ఈసారి చాటుగా చూడటం చేశాడు. మారాయణ యథాప్రకారం చేయడం మొదలైతే సరికి కాలేజీ మరాఠ్ల కన్నులు మూలకు

కున్నాడు. ఒకనాడు మారాయణ అమృతం తాగి రోజులు వంట వాగా చేసి పెట్టాడుగా అని నానాసింది కాలేజీ అధ్యాపకాన్ని సినిమా డబ్బు లనేగాడు. అందులో ఒకాయక 'ఇంకా సిగరెట్ నీవంటకి బహుమానం కూడా అడుగుతున్నావు' అని ఆక్షే

యజమాని

పించాడు. నారాయణ లోక శేషు నోచార్చు కోవలపించుచు చేరిగాని పురుష కంటగించు కొన్నాడు. మరోఅబ్బాయి అలా ఆ సుబ్బులుతో వరసఅగలిగి నరసాలాడుతూ మాటోకపోలే వంటమీద నిఘా వుంచ కూడదు' అని చెప్పేడు.

నారాయణ మరి వుండబట్టక 'నరిగ వాళ్ళలా మాట్లాడతారేమిటిబాబూ' అని దొక్కమాట అన్నాడు 'అంటే నీ అర్థ మేమిటోయ్' అన్నా దొక అబ్బాయి. 'అట్టే మరెంతెరుబాబూ సుబ్బులులాంటి దానివంక కళ్ళన్న మానవుడు చూడంలో తప్పేముందండీ. చూలాంటి తక్కువవాళ్ళు మీ కాలేజీ పిల్లలవంక చూడలేంకదండీ ప్రభువులు మీరుమాత్రం తక్కువవాళ్ళని కటాక్షిస్తూనే వుంటారు' అన్నాడు నారాయణ

'ఏమిటోయ్ వంతులూ! నిగుడు తున్నావు. సుబ్బులువంక మేం చూస్తున్నా మంటావా' అని ఒక అబ్బాయి అనబోతూ వుండగా అతక్కనండులోంచి అప్పల కొండ కావి తోసుకొన్నాడు. అంతతో ఆ ప్రసంగం ఆపేక రద్దాయిలం. చేతులు

కడ్డక్కుని రుమాళ్ళతో చూతులు తుడుచు పురటున్న అబ్బాయిలతో నారాయణ మెల్లీగా 'బాబూ ఒక్క మనవి' అన్నాడు - నిజం చెప్పేస్తున్నా మీ దయవల్ల వంటలో నేనేమంతి చాత కానినాడిని కాను. కాని నేనుకాని వంట బాగా చేసేస్తే తన కక్కడ వద్దం నస్తుం దేహానని నాచేత చెప్పి చేయిస్తున్నాడు, నానా అనవ్యమైన పనీను చూ యజమాని - నాకరివాణ్ణి నేనేం జేయగలను? ఆచేళ మీ ఎదురుగాన న్నాయన పెట్టిన చీవాట్లన్నీ మీ ముఖం తుడుపుకీ, ఒకే రెండుకోణాలు పోనీగదా అని బాగా చెయ్యబోలే చాటుకీ పిల్చి పడిచీవాట్లేకాదు ఇదీ రహస్యం! అన్నా దొక్క బిగిని అబ్బాయి లందిరూ ఆశ్చర్యపోయి ప్రాప్రయిటరుకి వినబడే లాగు ఆయనను తిట్టుకుంటూ వెళ్ళిపోయి నారు

ఆ మధ్యాహ్నం అయ్యగారు నారాయణని చాటుగా పిలిచి 'నీ వరస ఏం బాగులే' దన్నారు.

'ఎవరితో? ఆ సుబ్బులుతోనా అండీ! దానికి నాకూ వరసేమిటండీ? ఏదో మాట

వరసకీ అలా పిలుస్తాను అంటే. అది కాస్త కలుపుగోడు మనిషి. చనువుగా ముఖం కొంటుంది అంటే అన్నాడు నారాయణ. అయ్యగారి కిది కొత్తవిషయం. ఇది భర్త కిట్టలే దాయనకు.

'ఓహో ఈ కథలోగూడా దిగాపోతే అదెవరో తెలుసా? అప్పలకొండ పెళ్ళాని వాడు ముక్కోపి. వాడికిగాని తెలిసినదా కావిడిబద్ద తిరగస్తాడు. బాగర్ల మరో మాట ఇవాళనుంచి పప్పుగూడా నువ్వే రుద్దాలి.'

'మరి సుబ్బుల్లా?'
'ఆమాట నీ కనవశం.'
'పోనీండి అంటుపనికొస్తుందిగదా'
'అధిక ప్రసంగం చెయ్యక ముందు నీ పనేదో నువ్వు చూసుకో' అన్నాడు యజమాని

అతని మాటలే విమర్శించుకుంటూ వెళి పోయాడు నారాయణ

మర్నాడు హోటలుకి వెలవు రోజున్నా తొలినాటిరాత్రి సుమారు తొమ్మిదిం పోవు అవుతుంది. భోజనాలకీ రావలసినవాళ్ళు వచ్చి వెళిపోయేరు సుబ్బులు పెరట్లో అంటు కొనుతోంది మర్నాడు హోటలుకి వెళ్ళే కదా అని అప్పలకొండ ఆదగ్గరలో ఇంకెవ

పోర్టిలిమ్మెవారి "బాల్యా"లో మినామోరీ, కరణ్ దివాన్

రితో నీకు పెరుగుతున్నాను. హోటలు వని
వాళ్లు ఉల్లో ఏదో నాటకం చూడటానికి
పోయారు. నారాయణమూత్రం భోజనం చేసి
లో రెండు బల్బలు పేర్చి తన విచారా
వృత్తున్నాడు. ఆ హోటల్లో ముందు ఫల
పరాట హాలు, తరవాత భోజనశాల, దాని
నానుకొని వంటగది, తరవాత వాకిరి అనే
పెరడు, అక్కడే ఒక నీళ్లకుండ్లి, భూము,
దిక్కు పండు రుబ్బుకుంట చావడి, దాని
కట్టా ఇట్టా క్రొవేళ్లకొట్టు, సామాను
కొట్టా వ్రున్నాయి చావడికి సా మాను
ట్టుకి నడుమగా అయ్యగారి మేడిమిడికి
ట్టు న్నాయి. ఆ మెట్టమీదనుంచి
వృత్తే భోంచేకాడు గామెను బోజ్జ నిమ
కుంటూ కారాకిరి నములుకుంటూ దిగు
న్నాడు. అతనికి కిటికీలోంచి చాలోని
శత్రు వెలుగు కనిపించింది. 'ఏం నుబ్బులూ
అందరూ నాటకానికి పోయారాగా, హాలు
తలుపు వేసెయ్యలేదు?' అన్నాడు.

భోంతులుగా రెక్కలేదండీ' అంది
నుబ్బులు.

'పంతులుగారు' అనుకొంటూ అయ్య
గారు హాలోకి వచ్చేవారు. అప్పుడే ఆ
దోతన కావడివేసుకుపోతూ పంతులుదగ్గర
అగ్గి పెట్టి అడిగి వ్రుచ్చుకొని చుట్ట ముట్టించు
కొని పోతున్నాడు అప్పలకొండ.

'ఏమోయ్ పంతులూ నువ్వు వెళ్లేదేం
నానకాని?' అన్నాడు యజమాని.

అయన తన్నంత ఆహ్వాయంగా పిలవడ
డనే మొదటిసారి నారాయణకు. రోజూ
తనమీద చిర్రూలున్నులే. అడిగాక ఒకరిమీద
ఒకరికేవో అనుమానాలు. యజమానిగారి అను
మానం తనపై చీవాట్లరూపంలో చెల్లుబడి
అవుతోంది. అతమానంతో కుంగిపోతు
న్నాడు నారాయణ. అసలు నారాయణను
వనిలోంచి తీసేస్తానని కూడా ఒకసారి తెది
రించాడామధ్య యజమాని. అయితే ఎంత
అభిమానం ముంచుకోచ్చినా తమాయించు
కొని పెట్టుకొస్తున్నాడు నారాయణ. అలా
యజమాని అడిగిన ప్రశ్నకేమని సమాధానం
చెప్పకామని అలాచిస్తున్నాడు నారాయణ.

'దెబ్బులిస్తాడు కావలిస్తే వెళ్లు. నాటకం
లా బాగుంటుందిట' అన్నాడు యజ

మాని. 'ఏమిటి అహ్లాయత! నాటకం
బాగుంటుందని తెలిస్తే తనే ఎందుకు
వీరకాడదూ? అనుకున్నాడు నారా
యణ. అనుకుంటున్నదో ధృవపడు
కొన్నాడు. అప్పటికీ జవాబు
లు. 'ఏం వంటో బాగుండలేదా'
యజమానే సమాధానం అందిచ్చాడు.
ట్టు తలూపాడు నారాయణ.

తలుపులే ముకుని వచ్చుకో
న్నాడు యజమాని.

'మరి నుబ్బులో!' అన్నాడు నారా
యణ.

ఎ. ఆర్. కర్దార్ చిత్రం "బావే బావ"లో చాంద ఉస్మాని.

'దాని వ్రాసు నీకెందుకు? రోజూలాగే
అదీ మొగుదూ పనిమగించుకొని దొడ్డిదా
రంట పెడతారు నువ్వు విధిరలుపూ,
వాకిరి తలుపు మూసుకుని
రైటర్ని పడుకోమని నెలనిచ్చి వాకిట్లోకి
వెళ్లిపోయారు యజమానిగారు. ముందు
వాకిరితలుపు వేసేకాడు నారాయణ. 'ఆ
కిటికీనూడా మూసెయ్య లేకపోతే నీల్లులు
వ్రవేస్తాయి' అన్నాడు యజమాని.
'చిత్రం. కాని పైరెక్క ఒక టూడిపోయిం
దండీ. ఉన్నది గట్టిగా వేస్తున్నా'నని
వేసేకాడు నారాయణ. తన బల్బలదగ్గరికి
వెళ్ళాడుగాని అతనికి నిద్రపోవాలనిపించటం
లేదు

యజమాని నీళ్లకుండుపక్కనున్న రిన్ను
మీదజూచుని మరో కారాకిరి విగించి నుబ్బు
లుతో ఏవో కబుర్లు చెబుతున్నాడు. కొంత
సేపటికి నారాయణ కీమాటలు వినిపించాయి.

'దొడ్డిరలు పెండు కనీస్తారుబాబూ, మా
యజమాని యాడకే వస్తాడు. ఇద్దరం ఇలాగే
పోతాం'

'అక్కే గడియనెయ్యటంలేదు అందాకా
కుక్కలుగాని దూరుతాయేమోనని తేర
వేస్తున్నా'

కొంతసేపటికి అంట్లు తోమడం వత్తు
డాగిపోయింది. నుబ్బులు వాటిని తొలిచి
ముందువాలో వోర్చిస్తోంది. ఆ సడీకూడా
తగ్గింది.

లక్ష్మి, గారెతో పండగనాడు ప్రేయసి యింట్లో విందుభోజనం చేస్తున్నాడు రామడు
అన్నపూర్ణవారి 'దొంగరాముడు'లో గౌరీపతిశాస్త్రి, నాగేశ్వరరావు, సావిత్రి

★

యజమాని

★

'అప్పట్లు నువ్వులా వారంరోజు
లాయనా పనులను అలాగే తోమకుండా
వుంచేకావు ఏదీ మేడమీదకల్లి తీసుకొచ్చి
కాళ్ళ తొలిచేసి పెట్టు' అని యజమాని
కంఠం వినిపించింది సరసర మేల్లెక్కు
తున్న మల్లెల చప్పుడు వినిపించింది. ఆ
వంటచే మరొకరుకూడా మేడవెక్కు
తున్నట్లు అరికిడైంది వారాయణ దీపం
ఆరి పేసి చాలాసేపైంది. రక్కపూడిన
కిటికీ దగ్గర నక్కి చూస్తున్నాడు
ఉండుండి అతని చెరికి 'యంచీ మర్యా
దిస్తుడిచే వొదలవయ్యా' అన్న మాటలు
వినిపించాయి వారాయణ సరసరా తలుపు
తీసుకుని వీధిలోకి వెళ్లాడు. ఆ మలుపులో
కనిపించాడు కావిడేతో అప్పలకొండ
వారాయణ వెళ్లి అతని చెవిలో ఏదో
చెప్పాడు ఇద్దరూ దొడ్డిగుమ్మంవేపు నడి

చారు అప్పలకొండ కావిడి దింపి లోపలికి
వెళ్ళిపోతున్నాడు
'బింద లిక్కడ వుండనీ నేను
చూస్తాను బద్దికి నేను పూచీపడను అది
తీసుకెళ్ళు' అన్నాడు వారాయణ
ఇంకా వారాయణ ఇలా చుట్ట ముట్టి
చాడో శోనో 'అమ్మ బాబో దిచ్చానా
వారాయణా! అన్న మాటలు వినిపిం
చాయి వారాయణ లోపలికి రెండడుగులు
వెయ్యిపోయేసరికి అప్పలకొండ సుబ్బులూ
వస్తున్నారని సుబ్బులు వారాయణకేసి
మానీ నవ్వేసి పూరుకుంది 'కోయల దొరి
కాడు' అంటూ విసురుగా కావి గొతుకు
న్నాడు అప్పలకొండ సుబ్బు లనుసరిం
చింది ఆవేళ అప్పలకొండ మాటల్లోని
అంతర్యం ఇవారే గ్రహించాడు వారాయణ
ఓసారి యజమాని ఎలావున్నాడో చూద్దా

కుని మేడమీదికి వెళ్లాడు. 'అయిన మంచం
మీద చేరబడిపోయి ముక్కపట్టుకొని
'అబ్బా' అంటున్నాడు
వారాయణను చూడగానే 'మత్తవా
చేకా వివంతాను?' అని కమ్మతున్నాడు
'అప్పలకొండండి వాడు చూ చెప్ప
మక్కోపి' అన్నాడు వారాయణ, నిమ్మ
కంగా
'శేపటినుంచీ మీ ముగ్గురూ శా
రానక్కరితేడు'
'తెక్కెనవాళ్ళుకూడా రాను' అ
అందరూ సామాటమీద వుంటారు.
కలిసి ఒక చిన్న హోటలు పెట్టు
ఎవరికివారే యజమాని మాకు
నాకర్లం ఇక మీ దొడ్డితలు చేసు.
అని విసురుగా వెలిపోయాడు వారా

మౌళి ని కృష్ణుర

చిత్రకావ్యము: గోవిందకవి—కెనాలి.

అక్టోబర్ 1 విడుదల

